

A Famous Cause - Honoré Daumier

- Δικαστική Γραφολογία και Δικαστική Ψυχολογία
συνοδοιπόροι της νομικής επιστήμης
- Προγράμματα Επιμόρφωσης για νέους επιστήμονες και επιτηδευματίες
στα πλαίσια υλοποίησης Ευρωπαϊκού προγράμματος "Επίθεση"
- Διακρατικότητα με Δράσεις Δικτύωσης - Διοργάνωση forum
στα πλαίσια υλοποίησης Ευρωπαϊκού προγράμματος "Επίθεση"
- Φορολογικά Ζητήματα Δικηγόρων

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
Δικηγόρος

Συνάδελφοι,

Αν μας έλεγε κάποιος πριν από λίγους μήνες ότι οι τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας θα ψηφίζονταν με τον τρόπο που έγινε, ίσως γελούσαμε. Θεωρούσαμε ότι έχουμε ως ισχυρό όπλο το αποτέλεσμα του πανελλαδικού δημοψηφίσματος των Δικηγόρων σύμφωνα με το οποίο με συντριπτική πλειοψηφία ψηφίστηκε η πρόταση για αποχή διαρκείας σε περίπτωση που ερχόταν προς ψήφιση το εν λόγω νομοσχέδιο το οποίο είχε επεξεργαστεί η «επιτροπή Χαμηλοθώρη». Ωστόσο το είδαμε και αυτό να συμβαίνει. Και αναρωτιούνται όλοι τι θα γίνει από τη νέα δικαστική χρονιά. Θα προχωρήσουμε σε αποχή διαρκείας ή όχι; Μας δεσμεύει το δημοψήφισμα ή τώρα που ψηφίστηκε ο Νόμος καθίσταται άνευ αντικειμένου; Και φυσικά όλοι έχουμε στο μυαλό μας και τα εξής εύλογα ερωτήματα: Η αποχή διαρκείας θα αναγκάσει την κεντρική εξουσία να καταργήσει τον νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή απλώς θα «χτυπήσει» μόνο εμάς υπό την έννοια ότι λόγω αποχής δεν θα δικάζουμε; Υπάρχει αυτή η πολυτέλεια στις ημέρες μας; Και αν όχι τότε ποιος είναι ο ρόλος του συνδικαλισμού και των διεκδικήσεων;

Δεν θα σας απαντήσω τι θα γίνει αλλά θα εκφράσω την προσωπική μου άποψη για το γιατί η οποιαδήποτε αποχή δεν θα έχει κανένα αποτέλεσμα.

1) Έχει αποδειχθεί περίτρανα στο παρελθόν ότι εξαιτίας της ασύστολης χρησιμοποίησης εκ μέρους μας των αποχών, ως μέτρο πίεσης, οι αποχές έχουν καταστεί ανίσχυρες και αναποτελεσματικές. Πάντα πίστευα ότι η αποχή θα έπρεπε να αποτελεί το ύστατο συνδικαλιστικό «όπλο» και να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην εκφυλίζεται. Π.χ. κλείσιμο Δικηγορικών γραφείων-Δικηγορικού Συλλόγου κ.λ.π.

2) Για να έχουν αποτέλεσμα οι αποχές θα έπρεπε να συνοδεύονται και από άλλου είδους τρόπους πίεσης, όπως π.χ. παρακράτηση από όλους τους Δικηγορικούς Συλλόγους των χρημάτων που εισπράττουν υπέρ των ασφαλιστικών φορέων και εν γένει υπέρ του Δημοσίου και μη απόδοσή τους

έως ότου γίνει πραγματικός διάλογος με τα αρμόδια Υπουργεία.

3) Πάνω από όλα, θα έπρεπε ανά πάσα στιγμή να υπάρχουν εναλλακτικές προτάσεις από τους Δικηγορικούς Συλλόγους και όχι στείρα άρνηση κατά κάθε είδους αλλαγής. Η επιτάχυνση της Δικαιοσύνης είναι ζητούμενο και από εμάς τους Δικηγόρους αλλά όχι εις βάρος της ποιότητας της απονομής της Δικαιοσύνης. Είναι δυνατόν να γίνει ταυτοχρόνως μία υποθέσις χωρίς μάρτυρες και μόνο με ένορκες βεβαιώσεις; (βλ. τροποποιημένο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης είναι από τους λίγους Δικηγορικούς Συλλόγους που εδώ και μήνες είχε καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις για τον Κώδικα με επεξεργασμένες προτάσεις προς τη σωστή κατεύθυνση. Λόγω οικονομίας χώρου δεν καθίσταται δυνατόν να τις αναλύσουμε αλλά είναι στη διάθεση του καθενός από εσάς.

4) Πριν από τη λήψη της απόφασης για αποχή θα πρέπει πρώτα με διάφορους τρόπους να ενημερώνεται η κοινωνία για ποιο λόγο γίνεται η αποχή, ούτως ώστε να μην υπάρχει η εντύπωση ότι λειτουργούμε αποκλειστικά συντεχνιακά και για τον εαυτό μας. Στην ενημέρωση υπάρχει μεγάλο έλλειμμα και έχουμε απομονωθεί ως κλάδος από την κοινωνία. Ωστόσο η οποιαδήποτε ενημέρωση θα πρέπει να γίνει αρχικώς με απόφαση του κεντρικού οργάνου μας (της Ολομέλειας των Δικηγορικών Συλλόγων).

Θα μου πει κάποιος: Καλά όλα αυτά αλλά στο «δια ταύτα» τι γίνεται; Μπορούμε να κάνουμε κάτι; Αυτό που πρέπει να κάνουμε, πέρα από ευχολόγια ή άναρθρες κραυγές, είναι να αναδείξουμε τις δυσλειτουργίες και τις αδυναμίες του νέου πλαισίου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (εκεί που υπάρχουν) μέσα από μία σειρά αφ' ενός επιστημονικών εκδηλώσεων με τη συμμετοχή και καθηγητών των Νομικών Σχολών και αφ' ετέρου με μία πολύπλευρη προσπάθεια ενημέρωσης με σοβαρή επιχειρηματολογία και προβολή των εναλλακτικών προτάσεων ούτως ώστε το θέμα να βρίσκεται πάντα στην επικαιρότητα. Η συνεχής προσπάθεια όλων των Δικηγορικών Συλλόγων θα φέρει αποτελέσματα, εκτός εάν το θέμα αφεθεί ως λήξαν (όπως έχει γίνει με τόσα άλλα θέματα), οπότε θα έχουμε έναν ακόμα χαμένο αγώνα λόγω λάθους τακτικής.

Σε κάθε περίπτωση, πιστεύω ακράδαντα, ότι η ίδια η εφαρμογή του νέων διατάξεων της πολιτικής δικονομίας θα καταδείξει τις όποιες αδυναμίες και την ανάγκη για περαιτέρω τροποποίηση των τροποποιήσεων. Ωστόσο πρέπει να επαγρυπνούμε και να στηλιτεύουμε τα κακώς κείμενα. Ας προσπαθήσουμε.

Τεύχος 77, Απρίλιος - Ιούνιος 2015
Τιμή τεύχους 1€

Ιδιοκτησία:
Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης
Δικαστικό Μέγαρο Θεσσαλονίκης
26ης Οκτωβρίου 3 | 546 25
Τηλ.: 2310 553 444 | email Δ.Σ.Θ.: dsthe@otenet.gr

Εκδότης
Νικόλαος Βαλεργάκης
Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης
26ης Οκτωβρίου 3 | 546 25

Διεύθυνση - Συντονισμός Ύλης
Νικόλαος Στ. Αντωνιάδης
nikanton66@gmail.com

Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων Δ.Σ.Θ.
Αικατερίνη Μάρου
email: publicationsdsth@dsth.gr
Τηλ.: 2310 500 874, Fax: 2310 500 875

Υπεύθυνος Τυπογραφείου - Βιβλιοδεσίας
Γεώργιος Σ. Ηλιάδης
Μεσολογγίου 21, Τριανδρία | Τηλ.: 2310 925 768

Διοικητικό Συμβούλιο Δ.Σ.Θ. 2015-2017

Πρόεδρος:	Βαλεργάκης Νικόλαος
Α' Αντιπρόεδρος:	Βάρδας Χρήστος
Β' Αντιπρόεδρος:	Μαυρίδης Στυλιανός
Γεν. Γραμματέας:	Ράπτης Χρήστος
Ταμίας:	Σερσίδου Παρασκευή
Μέλη:	Τζαμαδάνης Γεώργιος
	Κωστατζίκη Ρωξάνη
	Αχτισίδου Φωτεινή
	Παναγοπούλου Γιάννα
	Μελανεφίδου Σοφία
	Βελιτζέλου Γεωργία
	Μπιλίσσης Αντώνιος
	Μπακέλλας Χρήστος
	Σαρακενίδης Ηλίας
	Αντωνιάδης Νικόλαος
	Κλεισιάρης Ζήσης
	Σαμαράς Πέτρος
	Κουτσοχήνας Ευστάθιος
	Γκουτσίδης Γεώργιος
	Ροδινός Γεώργιος
	Φινοκαλιώτης Δημήτριος
	Στεφάνου Ιωάννης
	Σιαπέρας Βασίλειος
	Βρίκος Χρήστος
	Παπαντωνόπουλος Νικόλαος

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη του Δ.Σ.Θ.

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν μόνο τις απόψεις του συντάκτη τους. Η συντακτική επιτροπή του περιοδικού μπορεί να δημοσιεύσει τα άρθρα ή τις επιστολές κατά την κρίση της, χωρίς όμως να αλλάξει το νόημά τους. Μετά την αποστολή τους στο περιοδικό, κανένα άρθρο ή φωτογραφία δεν επιστρέφεται. Παράκληση, τα κείμενα να μην υπερβαίνουν τις 1.500 λέξεις.

ΑΡΘΡΑ

- 06 **Γιαννης Δ. Αθανασιαδης**
Αναζητώντας την ηθική και τη νομική έννοια της ποινικής προσωπείας
- 13 **Αθ. Γ. Γεωργιάδης**
Ο ΚΠολΔ στην υπηρεσία των μνημονίων
- 14 **Σέργιος Γιουρλόβ**
Η επίλυση των αθλητικών διαφορών στη Ρωσία: Η νομοθεσία και τα πρακτικά ζητήματα
- 17 **Γεώργιος Κ. Ηλιόπουλος**
Ευρωπαϊκός Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 261/2004
- 21 **Τάσος Καραλίγκας**
Ένα απίθανο καλοκαίρι
- 22 **Παρασκευή Μ. Καρέλη**
Σεξουαλική κακοποίηση – Εκμετάλλευση των ανηλίκων
- 27 **Ρωξάνη Κωστατζίκη**
Δύο θεατρικές παραστάσεις με έργα του Αριστοφάνη
- 29 **Δημήτρης Α. Νεμέτης**
Όταν... συνάντησα ξανά το μεταπτυχιακό
- 32 **Γιάννης Νισύριος**
Το ορατό και το αθέατο τείχος
- 33 **Βασίλειος Σιδηρόπουλος**
Οι τραγικές ομοιότητες του χθές με το σήμερα. (Α' μέρος) - (Β' μέρος)
- 35 **Γιώργος Τσαραμπουλίδης**
Τα τμήματα τα θερινά
- 37 **Δημήτρης Τσινικόπουλος**
Μια μήνυση που... αρχειοθετήθηκε - Ο συγγραφέας που στέρεψε
- 42 **Λιάνα Χαντέ**
Αγροτικά απόβλητα και η δυνατότητα αξιοποίησης τους ως πηγή βιομόζας για την παραγωγή ενέργειας
- 46 Εγγραφές-Προαγωγές-Μεταθέσεις-Διαγραφές Δικηγόρων
- 48 Επικαιρότητα

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 50 Δικαστική γραφολογία και δικαστική ψυχολογία συνοδοιπόροι της νομικής επιστήμης
- 51 Προγράμματα επιμόρφωσης για νέους επιστήμονες και επιτηδευματίες στα πλαίσια υλοποίησης Ευρωπαϊκού προγράμματος "Επίθεση"
- 52 Διακρατικότητα με δράσεις δικτύωσης - Διοργάνωση forum στα πλαίσια υλοποίησης Ευρωπαϊκού προγράμματος "Επίθεση"
- 53 Παιδική καλοκαιρινή γιορτή
- 55 Φορολογικά ζητήματα δικηγόρων
- 56 Παρουσίαση Βιβλίου

ΝΕΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΜΜ. ΒΑΛΕΡΓΑΚΗΣ
Πρόεδρος Δ.Σ.Θ.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι

Ένα από τα πρώτα θέματα που θα αντιμετωπίσει η νέα Κυβέρνηση είναι αυτό των αλλαγών στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η απελευθερωτική κυβέρνηση με το, γνωστό σε όλους μας, «σχέδιο Χαμηλοθώρη» επιχείρησε αλλαγές στον ΚΠολΔ με πρόσχημα την επιτάχυνση της απονομής της Δικαιοσύνης.

Οι δικηγόροι μετά από Πανελλαδικό Δημοψήφισμα είχαμε ταχθεί, με συντριπτικό ποσοστό 95% κατά των αλλαγών αυτών, που γίνονται με πρόσχημα την ταχεία απονομή της Δικαιοσύνης ενώ στην πραγματικότητα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι είμαστε οι πρώτοι που επιθυμούμε την ταχεία αλλά και ορθή απονομή της δικαιοσύνης προς όφελος κυρίως του έλληνα πολίτη. Αυτός είναι ο λόγος που είμαστε αντίθετοι στις διατάξεις αυτές οι οποίες επιπλέον προσβάλλουν συνταγματικά δικαιώματα των ελλήνων πολιτών.

Οι προτεινόμενες αλλαγές που ψηφίσθηκαν έχουν προκαλέσει τις αντιδράσεις όχι μόνο των δικηγόρων αλλά ολόκληρου του νομικού κόσμου της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι τόσο η διοικητική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου και των Εφετείων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, τάχθηκαν με συντριπτική πλειοψηφία κατά των εν λόγω διατάξεων. Αυτό που πρέπει όλοι να κατανοήσουμε είναι ότι η απονομή της δικαιοσύνης δεν ολοκληρώνεται απλά με την έκδοση μιας δικαστικής απόφασης αλλά κυρίως με την ικανοποίηση του πολίτη, υπό την αυτονόητη βέβαια προϋπόθεση της διεξαγωγής μιας δίκαιης δίκης και της τήρησης όλων των εγγυήσεων προστασίας των συνταγματικών δικαιωμάτων των διαδίκων.

Δίκαιη δίκη δεν μπορεί να είναι η κατάργηση της απόδειξης με μάρτυρες στην τακτική διαδικασία γιατί ουσιαστικά καταργείται το θεμελιώδες δικονομικό δικαίωμα της ακροάσεως των διαδίκων αλλά και της προφορικότητας και αμεσότητας της διαδικασίας.

Επιπλέον, η εξέταση μαρτύρων που θα γίνεται μόνο εξαιρετικά σε επόμενο στάδιο, ουσιαστικά

επιβραδύνει την απονομή της δικαιοσύνης αντί να την επιταχύνει, όπως ισχυρίζονται οι εμπνευστές αυτών των διατάξεων.

Προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών δεν μπορούν να θεωρηθούν οι πολλαπλές κατασχέσεις σε βάρος της περιουσίας του οφειλέτη ιδίως όταν υπερσχύουν τα τραπεζικά προνόμια στον πλειστηριασμό σε βάρος ακόμη και του Δημοσίου.

Τα δικαιώματα του πολίτη περιορίζονται στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης όταν μειώνονται δραστικά οι δυνατότητες του οφειλέτη για την άσκηση ένδικων μέσων κατά των πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Οι πολλαπλές κατασχέσεις και αναγγελίες πριν τον πλειστηριασμό αυξάνουν τα έξοδα του πλειστηριασμού σε βάρος και πάλι του οφειλέτη και θέτουν σε κίνδυνο το σύνολο της περιουσίας του.

Το προκλητικό όμως στις νέες διατάξεις είναι ο επανακαθορισμός της σειράς κατάταξης των δανειστών στον πίνακα γενικών προνομίων, ο οποίος είναι ξεκάθαρα προς όφελος των Τραπεζών σε βάρος κάθε άλλου δανειστή, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου και των φορέων κοινωνικής ασφάλισης. Αυτό σημαίνει ότι ο πολίτης είναι πάλι αυτός που θα καλύψει την απώλεια εσόδων του Δημοσίου μέσω νέων φορολογικών ρυθμίσεων σε βάρος του.

Τέλος το δικαίωμα της ιδιοκτησίας προσβάλλεται άμεσα με τις ψηφισθείσες διατάξεις που αναφέρονται στην αξία του ακινήτου που κατάσχεται. Για την εκτίμηση του ακινήτου λαμβάνεται υπόψη η εμπορική του αξία η οποία ορίζεται και ως τιμή πρώτης προσφοράς κατά τη στιγμή της κατάσχεσης. Αυτό, όπως όλοι αντιλαμβανόμαστε, σήμερα, στο απόγειο της οικονομικής κρίσης, δίνει το ελεύθερο στις τράπεζες να αυθαιρετούν και ως προς τον καθορισμό της αξίας των ακινήτων, σε βάρος πάντα των οφειλετών.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Αυτό που θέλουμε να γίνει κατανοητό, είναι ότι η αντίδραση του νομικού κόσμου υπάρχει, όχι για την προάσπιση στενών επαγγελματικών συμφερόντων αλλά γιατί, ουσιαστικά, η στόχευση των νέων ρυθμίσεων δεν είναι η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης αλλά η εξυπηρέτηση και τα συμφέροντα των τραπεζών, κάτι που αποτελεί επίθεση, όχι κατά των δικηγόρων αλλά κατά του συνόλου της ελληνικής κοινωνίας.

Περιμένουμε από τη νέα κυβέρνηση να τηρήσει αυτά που υποσχέθηκε ως αντιπολίτευση. Τότε που διαβεβαίωνε τον νομικό κόσμο ότι αν εκλεγεί,

το «σχέδιο Χαμηλοθώρα» θα αποτελέσει οριστικά παρελθόν. Αν παρ' ελπίδα και η νέα Κυβέρνηση θέσει το ψευτοδίλημμα της σωτηρίας της χώρας για να επαναφέρει τις παραπάνω διατάξεις, να είναι σίγουρη ότι οι δικηγόροι θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για την προάσπιση των δικαιωμά-

των του έλληνα πολίτη χωρίς συμβιβασμούς και υποχωρήσεις.

*Νίκος Εμμ. Βαλεργάκης
Πρόεδρος Δ.Σ.Θ.*

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΩΔΙΑΣ

ΠΑΝΩΝΗΣ Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Διδάκτωρ Εμπορικού & Οικονομικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Δικηγόρος

Μια παλιά μη διαλεκτική αντίληψη¹, που έχει διατυπωθεί αν και κατακερματισμένα, πιστεύει ότι η ποίηση είναι η ύψιστη μορφή του έντεχνου, του ρυθμικού, του αρμονικού ή του ενορατικού λόγου, με την οποία πραγματώνεται η διανοητική υπεροχή του ατόμου επάνω στην υλική του υπόσταση. Οι οριοθετήσεις, όμως, αυτές παραμελούν ότι σε πολλές περιπτώσεις η τεχνική κατασκευή υποχωρεί για να αποτυπωθεί το όραμα ή η παραίσθηση, καθώς και ότι η αρχική μήτρα της φαντασίας δεν υπακούει πάντοτε ή δεν υπακούει με τον ίδιο τρόπο στους κανόνες της σύνθεσης. Ενώ, ταυτόχρονα, οι ορισμοί αυτοί παραμένουν έγκλειστοι, δεσμευμένοι και υποτελείς στη χωρική και τη χρονική τους επέλαση. Έτσι, στη σύγχρονη εποχή ορισμένα ποιητικά κινήματα, που εκφράστηκαν στους κόλπους του μοντερνισμού, επιχείρησαν μία ρήξη με το παρελθόν. Για παράδειγμα, ο υπερρεαλισμός έχει ως σκοπό την υπέρβαση του πραγματικού κόσμου με την καταγραφή των υποσυνείδητων ενεργειών της ψυχής και των ονειρικών της εντυπώσεων. αυτό επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, με τον κατακερματισμό των εικόνων, την κατάργηση της λογικής αλληλουχίας, το δυσνόητο χαρακτήρα του κειμένου, την παρουσίαση της ταυτότητας του υποκειμένου. Ακόμη περισσότερο, το κίνημα του λετρισμού, που είναι προέκταση της αυτόματης γραφής, πρεσβεύει ότι σημασία δεν έχει το νόημα της λέξης, αλλά η ακουστική της, αφού το παραγόμενο ηχητικό κλίμα εμπεριέχει το νόημα, ενώ με την αποσύνθεση των λέξεων επιχειρείται μία πολεμική απέναντι στην κλασσική γραμματική και το επίσημο συντακτικό. Ο ντανταϊσμός βασίζεται στην ανανεωτική ενέρ-

για του παράλογου, την αισθητική του τυχαίου και τον ηχητικό συνδυασμό των λέξεων. Επίσης, η τεχνική του φουτουριστικού λόγου παρουσιάζεται άναρχα δομημένη, αφού η στίξη και ο λόγος, ακόμη και η σελιδοποίηση, καταργούνται ή ανασκευάζονται κατά βούληση.

Πώς η ανάσχητη γίνεται ιστορία, πώς η ιστορία γίνεται σωτήρι;

Κατά τον Αριστοτέλη, η ποίηση είναι η τέχνη που μιμείται πράξεις και λόγια, όχι όπως αυτά έγιναν ή επώθησαν, αλλά όπως θα μπορούσαν και όπως θα έπρεπε να γίνουν, και η οποία αποβλέπει, με την αρμονία και το ρυθμό, να οδηγήσει στην αρετή και την ευδαιμονία τις ανθρώπινες ψυχές που ακούνε τα δημιουργήματά της. Σύμφωνα με τον Σταγειρίτη φιλόσοφο, η ποίηση ως μίμηση δεν αποτελεί μόνο μία αντιγραφή της εξωτερικής πραγματικότητας και του εξωτερικού κόσμου, αλλά μία προχωρημένη μορφή γνώσης, που εκφράζει την πείρα της ζωής. Με τον τρόπο αυτό, επιχειρήθηκε μία διάκριση της ποίησης από την ιστορία, αφού η πρώτη, σε αντίθεση με τη δεύτερη, θεωρήθηκε ότι δεν επαφίεται μόνο στην αναπαράσταση ή την αναπαραγωγή συγκεκριμένων δεδομένων και γεγονότων του απτού βίου και δεν αντικατοπτρίζει μόνο την ωμή πραγματικότητα (όπως η ιστορική αφήγηση), αλλά μετουσιώνει το συγκεκριμένο σε καθολικό, μετατρέπει το ειδικό σε γενικό και αποτελεί μία πνευματική αναγωγή του ακατέργαστου υλικού του πραγματικού κόσμου στο χώρο του φαντασιακού. Έχει, ωστόσο, λεχθεί πως στη ρεαλιστική οντολογία της Περιπατητικής Σχολής υπερίσχυε η νοησιακή μορφή και μέθοδος ερμηνείας με αντίστοιχη υποβάθμιση της σωματοαισθητηριακής εμπειρίας, όπως και των ψυχικών και συναισθηματικών ιδιοτήτων που συμβάλλουν στη δόμηση του ποιητικού φαινομένου, καθώς και η κυκλική και επαναληπτική κατανόηση του ιστορικού χρόνου, που παραβλέπει το τυχαίο,

Giino Severini, Simultaneité de groups centrifuges et centripètes (Donna alla finestra), 1913

1. Για το άρθρο αυτό χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα αποσπάσματα από το βιβλίο μου «Η αναδιάρθρωση των υπολοίπων», Εκδόσεις Μαλλιάρης-Παιδεία, Θεσσαλονίκη 2013, όπου βρίσκεται και ένα μέρος από τη σχετική βιβλιογραφία. Μπορεί να αναζητήσει κανείς μία κριτική του έργου από τη Σοφία Παπαλεξίου σε Ενώπιον, τεύχος 74 (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2014), σελ. 74.

το εμβόλιμο και το απρόβλεπτο στις ανθρώπινες διεργασίες, ως παράγοντες δημιουργίας της καινοτομίας. Επίσης, η αριστοτελική σκέψη δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η ποιητική τέχνη δεν μιμείται μόνο ότι υπάρχει στη φύση αντικατοπτρίζοντας το δέον και όχι το είναι, αλλά κατασκευάζει από την αρχή, δημιουργεί και διαπλάθει και πράγματα που διόλου δεν υπάρχουν στη φύση. Σ' αυτό, άλλωστε, οφείλει και την ίδια της τη σημειολογική υπόσταση, η οποία μάλιστα έχει περάσει με τον τρόπο αυτό σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές γλώσσες (poetry, poésie, poësie, poesía, Poesie, poesi, poesio, poezi, poezja, poezija, poëzie, roezie, поэзия, ποεζια, ποεζία, παεζία, ποεζιζα). Πράγματι, οι λέξεις «ποίηση» και «ποιητής» απουσιάζουν εντελώς στην αρχαϊκή (ομηρική) γλώσσα, όπου όμως υπάρχουν το επίθετο «ποιητός» και το ασυναίρετο ρήμα «ποιέω», που σημαίνει το δεύτερο παρασκευάζω, προσενώ, κατασκευάζω, ετοιμάζω και αρμόζει σε απτά έργα οπλισμού, οίκησης και εικαστικών επιδόσεων, ενώ γι' αυτό που αργότερα ονομάστηκε ποίηση χρησιμοποιούνται οι όροι «αιοιδή», «άσμα» και «οίμη» (με τη σημασία της περιδιάβασης). Εξάλλου, στην ποίηση αυτό που υπονοείται είναι, πολλές φορές, περισσότερο αποτελεσματικό από εκείνο που δηλώνεται, ενώ και η ίδια η γλώσσα μεταβάλλεται συνεχώς και το νόημα των λέξεων διαφοροποιείται μέσα στη ροή του χρόνου. Επιπρόσθετα, στον αρχαίο κόσμο δεν είχε ακόμη επωαστεί η πολυεπίπεδη κατανόηση των ποιητικών μορφωμάτων, ούτε είχε ακόμη εξερευνηθεί ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας του ανθρώπινου εγκεφάλου, που πιστεύεται ότι κυριαρχείται από έναν τρόπο σκέψης άλλοτε ενδεχομενικό και άλλοτε συστημικό, ενώ συνήθως εμφιλοχωρείται από μία αντίληψη που ονομάζεται επιλεκτική. Μάλιστα, στη σύγχρονη νευροεπιστήμη γίνεται λόγος για το δίπολο ερέθισμα-αντίδραση και θεωρείται ότι ο νους δεν είναι τίποτε άλλο παρά η ενέργεια των νευρώνων. Βέβαια, η προσέγγιση του Αριστοτέλη παραμένει χρήσιμη –στο βαθμό που παραμένει– αποκλειστικά και μόνο για τη λειτουργία και το ρόλο που προορίζεται να επιτελέσει: τη διάκριση της ποίησης από την ιστορία. Ζήτημα με το οποίο, πάντως, δεν καταπιάνεται το παρόν κείμενο.

Τη φραστική διατύπωση, είτε ως εξωτερική εμφάνιση είτε ως εσωτερική ομοιο-συστασία, υπερέτονισαν ο μεγάλος Γάλλος ποιητής Paul Valéry (που θεωρούσε ότι ποίηση είναι η ανάπτυξη ενός επιφωνήματος), ο επίσης Γάλλος Stephane Mallarmé (κατά τον οποίο η ποίηση δεν γράφεται ούτε με αισθήματα ούτε με ιδέες, αλλά γράφεται με λέξεις στις οποίες ο ποιητής οφείλει να ξαναδώσει την απόλυτη σημασία τους), ο Αμερικανός Ezra Pound (που διατύπωσε τη θέση πως η ποίηση είναι η πιο πυκνή μορφή προφορικής έκφρασης) και ο Γιώργος Σεφέρης (που υποστήριζε ότι η ποίηση δεν έχει κανένα άλλο εκφραστικό όργανο εκτός από τη γλώσσα και η γλώσσα συνθέτει λέξεις, με συνέπεια όποια τέχνη δεν χρησιμοποιεί αυτό το εκ-

φραστικό όργανο δεν είναι ποίηση). Το ίδιο ακριβώς, αλλά με περισσότερο ποιητικούς όρους, εξέφρασαν και οι Βλαντιμίρ Μαγιακόβσκι (η ποίηση είναι ένα ταξίδι σε μία άγνωστη χώρα: για μία μόνο λέξη λιώνεις χιλιάδες τόνους γλωσσικό μέταλλευμα) και Μανόλης Αναγνωστάκης (σαν πρόκες πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις να μην τις παίρνει ο άνεμος). Σύμφωνα, μάλιστα, με μία αμφιλεγόμενη κατηγοριοποίηση, που μένει προσηλωμένη αποκλειστικά στα εξωτερικά χαρακτηριστικά, το έπος αφηγείται σε τρίτο πρόσωπο μία ιστορία, το δράμα παριστάνει επί της σκηνής μία υπόθεση και επομένως είναι ποίηση δευτέρου προσώπου, ενώ η λυρική ποίηση περιγράφει σε πρώτο πρόσωπο μία εικόνα ή μία κατάσταση.

Από την άλλη μεριά, στην εσωτερική παρόρμηση και το αισθητικό υπόβαθρο στέκονται περισσότερο οι αγγλοσάξωνες Percy Shelley (η ποίηση είναι η έκφραση της φαντασίας) και I.A.Richards (η ποίηση είναι η υπέρτατη μορφή της συγκινησιακής χρήσης της γλώσσας), αλλά και οι δικοί μας Κική Δημουλά (η ποίηση είναι τα μέσα της έναρθρης γλώσσας, με τα οποία ο ποιητής προσπαθεί να απεικονίσει ότι στα σκοτεινά επιχειρούν να εκφράσουν τα δάκρυα, οι σιωπές, οι στεναγμοί, οι θωπείες και οι κραυγές) και Έκτωρ Κακναβάτος (η ποίηση, παραβιάζοντας τα σύνορα του ελεγχόμενου λόγου, αναγγέλει τον παφλασμό του θαύματος). Πρέπει, πάντως, να λεχθεί ότι η ποίηση δεν είναι η μοναδική τέχνη που ανασύρει τα συναισθήματά μας, ούτε η μοναδική ανθρώπινη δραστηριότητα που καθρεφτίζει, όχι μόνο το πώς οι άνθρωποι συμπεριφέρονται, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο ονειρεύονται. Σε άλλο μήκος κύματος οι ορισμοί των Ανδρέα Εμπειρικού (η ποίηση είναι ανάπτυξης στίλβοντος ποδηλάτου) και Wallace Stevens (η ποίηση είναι ένας φασιανός που κάθεται στους θάμνους), ο οποίος εντάσσονται στην υπεραλιστική αντίληψη και είναι φανερό πως δεν αντέχουν σε κανενός είδους επιστημονική απανθράκωση. Μία παράλληλη αντίληψη θεωρεί την ποιητική πράξη ως την έκφραση του ανεπίγνωστου εαυτού μας, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στην έννοια, το αχανές, το ασυνείδητο, την έκσταση και το άλογο ως βασικό συστατικό της ποιητικής λογοτεχνικής προσωδίας.

Η ασκούμενη κριτική θεωρεί ότι η πρακτική αδυναμία όλων των οντολογικών θεωρήσεων του φαινομένου της ποίησης, οι οποίες επιχειρούν να προσδιορίσουν την εσωτερική κατάστασή της είτε με βάση την εξωτερική χρήση της γλώσσας είτε με βάση την αισθητική αντίληψη του κειμένου, εστιάζει στο γεγονός ότι δεν λαμβάνουν υπόψη την ιστορική της αναμόρφωση, αφού οι αισθητικές αντιλήψεις δεν παραμένουν αμετάβλητες μέσα στο χρόνο, καθώς και ότι τα ειδοποιά στοιχεία της λογοτεχνίας δεν είναι σταθερά και μόνιμα, αλλά οι πεποιθήσεις για τη φύση και τη λειτουργία τους αλλάζουν διαρκώς. Πρέπει λοιπόν να σημειωθεί ότι, ως ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του ποιητικού

φαινομένου, έχει αναδειχθεί η συνεχής εξέλιξη και ανανέωσή του, η οποία ανταποκρίνεται στις επιστημονικές, ηθικές και φιλοσοφικές αντιλήψεις και αναζητήσεις της κάθε εποχής, με αποτέλεσμα το λεκτικό ύφος του εκάστοτε δημιουργού να καθορίζεται, πολλές φορές αλλά όχι απαραίτητα, από τις απαιτήσεις των ποιητικών κινήματων και τάσεων. Το ίδιο αυτό γεγονός έχει συμβάλει σε μία διαδοχή των ποιητικών θεωριών και πιστεύεται ότι λειτουργεί αποτρεπτικά στην οριστικοποίησή τους.

Προφανώς, αυτή τη λεξικογραφική αδυναμία και το ανέφικτο των ορισμών που στηρίζονται σε μία εκλογικευμένη θεώρηση γνώριζε καλά ο μεγάλος Αργεντινός συγγραφέας Jorge Luis Borges (1899-1986), γι' αυτό και δήλωνε πως, για να λύσει το αίνιγμα της ποίησης, μόνο μία μέθοδο διέθετε: να τη νιώσει. Προσθέτοντας, ότι όλοι ξέρουμε τι είναι ποίηση. Το ξέρουμε τόσο καλά που δεν μπορούμε να το ορίσουμε με άλλες λέξεις, όπως δεν μπορούμε να ορίσουμε τη γεύση του καφέ, το κόκκινο ή το κίτρινο χρώμα, ή την έννοια του θυμού, της αγάπης, του μίσους, της ανατολής, του ηλιοβασιλέματος, ή της αγάπης μας για την πατρίδα μας. Αυτά τα πράγματα είναι τόσο βαθιά μέσα μας –έλεγε– που μπορούν να εκφραστούν μόνο με εκείνα τα κοινά σύμβολα που μοιραζόμαστε, δίνοντας, με τον τρόπο αυτό, βαρύτητα στην υποβλητική δύναμη του ποιητικού λόγου. Έτσι, επέμενε στο διαισθητικό και αισθαντικό προσανατολισμό της ποιητικής μέθεξης, αφήνοντας σχεδόν μηδαμινό ρόλο στη νοηματική και την εκλογικευμένη προσέγγιση των κειμένων. Εμείς, από τη δική μας μεριά, θα θέλαμε στο σημείο αυτό να επισημάνουμε ότι η ποίηση φαίνεται να διαθέτει μία εγγενή ή επίκτητη αδυναμία: πάσχει από αυτοεξυψωτική μεροληψία. Η άποψη ότι το ποιητικό φαινόμενο δήθεν δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ενός ορισμού είναι ιδιαίτερα ατάρεσκη για την ίδια την ποίηση και εκφέρεται, ίσως, από αυτήν με μία κάποια υποδόρροια αλαζονεία και με μία μικρή ανεπαίσθητη μη κερδοσκοπική ιδιοτέλεια. Στην πραγματικότητα μπορεί το κάθε τι να οριστεί (και η ποίηση και το κόκκινο χρώμα και ο θυμός και η αγάπη και το μίσος και το ηλιοβασίλεμα), όπως και κάθε ανθρώπινη εκδήλωση, αφού υπακούει στους φυσικούς νόμους και τίποτε δεν βρίσκεται έξω από αυτούς. Η ποίηση είναι φτιαγμένη από εγκεφαλικά κύτταρα και τα ανθρώπινα κύτταρα έχουν την ίδια δομή με όλους τους άλλους έμβιους οργανισμούς. Και δεν έχει καμία σημασία εάν η εξίσωση του ποιητικού ορισμού είναι πολυπαραγοντική, διαφορούμενη και διαφορεική, έχοντας πολλές μεταβλητές και πολλούς αγνώστους, με αποτέλεσμα αυτός ο ορισμός να διαφέρει, όχι μόνο από τόπο σε τόπο, από χρόνο σε χρόνο, από γενιά σε γενιά, από αναλυτή σε αναλυτή, από στοιβάδα σε στοιβάδα, αλλά και να παραλάσσει και ανάλογα με την περίπτωση και τις ανάγκες που καλείται να υπηρετήσει. Τελικά, δεν απέφυγε και ο ίδιος ο Μπόρχες να υποπέσει στον πειρασμό ενός ορισμού, διατυπώνοντας τη δική του γενναία υπό-

θεση πως «ποίηση είναι η έκφραση του ωραίου διαμέσου λέξεων περίτεχνα υφασμένων μεταξύ τους». Δεν του αρκούσε, όμως, αυτό. αντίθετα, φαίνονταν να εμμένει στο γεγονός ότι, κατ' αυτόν, η ποίηση και η ανάγνωσή της είναι «πάθος και χαρά», καθώς και στην πεποίθησή του ότι «η τέχνη συμβαίνει κάθε φορά που διαβάζουμε ένα ποίημα». Αν οι γνώσεις μας, έμοιαζε να λείπει υπερασπιζόμενος την εξωλογική οντότητα της ποιητικής λογοτεχνίας, δεν υπηρετούν τον σκοπό της απόλαυσης, αν δεν μας ξανακάνουν αφελείς με έναν καινούργιο τρόπο, τότε είναι εμπόδιο και παγίδα.

Σε γενικές γραμμές η ποιητική γλώσσα, αν και είναι δύσκολα ίσως περιγράψιμη, παραμένει ωστόσο αναγνωρίσιμη από τη δύναμη και τη ζωντανία του λόγου της. Η θεωρία της διαβούλευσης υποστηρίζει ότι η ορθότητα ενός ποιήματος εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από τη δυνατότητα να γίνει αυτό αποδεκτό από μερίδια του πληθυσμού, εφόσον τηρηθούν οι διαδικαστικές προϋποθέσεις που επιβάλλει η ηθική του κριτικού διαλόγου. Σε αντίθεση με αυτή τη συναινετική αντίληψη περί αλήθειας, από την κανονιστική θεωρία υποστηρίζεται ότι αυτό που ιδρύει την ορθότητα μιάς ποιητικής πρότασης είναι η αντιστοιχία του περιεχομένου της προς τις ουσιώδεις πτυχές του διαπραγματεύσιμου ζητήματος. Με άλλα λόγια, το ποίημα υπάρχει αφ' εαυτού, χωρίς να είναι απαραίτητη η αποδοχή του. Στο βαθμό, βέβαια, που αυτή η τελευταία αυτή προσέγγιση δεν θεματοποιεί τους όρους της δυνατότητας εφαρμογής της, αποκόπτεται από το ζήτημα του έμπρακτου σεβασμού της από τους παράγοντες της κοινωνικής συνθήκης, απεμπολώντας τη δυνατότητα εφαρμογής της στην ιστορική πραγματικότητα. Με την έννοια αυτή, υποστηρίζεται από τους αντιπάλους της θεωρίας αυτής, ο ποιητικός λόγος μετατρέπεται σε ένα ανώδυνο διανοητικό παιχνίδι ή ένα ακίνδυνο ηθικό εκφώνημα. Θα πρέπει, όμως, να επισημάνουμε στο σημείο αυτό ότι η προσέγγιση σε πολλά κείμενα δεν είναι σταθερή μέσα στο χρόνο, αφού τα ίδια κείμενα μπορεί να επανεκτιμηθούν και να ερμηνευτούν με άλλους όρους πολλά χρόνια, ακόμη και εκατοντάδες χρόνια, αργότερα.

Στα πλαίσια της προσπάθειας προσδιορισμού της σημασίας μίας ποιητικής έκφρασης, ο λογικός θετικισμός οδήγησε σε απόψεις οι οποίες δίνουν βαρύτητα άλλοτε στους διακριτούς και διαφοροποιημένους τρόπους με τους οποίους προσπαθεί να κατανοήσει την έκφρασή του ο ίδιος ο ομιλητής-ποιητής και άλλοτε στην ικανότητα του ακροατή-αναγνώστη να αναγνωρίσει την παρουσίαση της αλήθειας (αντικειμενικής ή υποκειμενικής) μίας ποιητικής πρότασης. Έτσι, οι διάφορες θεωρίες της ανάγνωσης κάνουν λόγο για την ανάγνωση ως μέθοδο αναδημιουργίας των λογοτεχνικών έργων, η οποία έχει την εν δυνάμει ικανότητα να συμβάλει ενεργά στη διαμόρφωση της ποιητικής πράξης, δημιουργώντας μία δευτεροβάθμια, μία τριτοβάθμια ή μία πολυεπίπεδη εκδοχή της ποιητι-

κής υπόστασης, η οποία μπορεί να λειτουργήσει άλλοτε συμπληρωματικά και άλλοτε εποικοδομητικά προς την πρωτόλεια επιμέλεια. Από την άλλη μεριά, ορισμένες απόψεις της μετασημσιολογίας κάνουν λόγο για μία εσωτερική γλώσσα του κάθε ατόμου, η οποία αντιτίθεται στην αναζήτηση της σηματοδότησης μίας ποιητικής έκφρασης με όρους κοινωνικών συμβάσεων, θεωρώντας ότι η ποιητική πραγματικότητα δεν είναι αναγώγιμη σε κάτι έξω από αυτή. Ενώ άλλες θεωρήσεις άλλοτε επικεντρώνονται στην ανάλυση των σημσιολογικών χαρακτηριστικών με βάση την ένταση και την έκταση μίας ποιητικής ομιλίας και άλλοτε τοποθετούν τη σημσιολογική αναφορά στο ίδιο ισοδύναμο επίπεδο με την ικανότητα της ανθρώπινης νόησης να καταρτίζει σημειακές συναρτήσεις και να συνάπτει σημειακές συμβάσεις. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί πως, ανεξάρτητα από τα παραπάνω, μεγάλη σπουδαιότητα αποδείχθηκε πως έχει η συγκεκριμένη διαμόρφωση μίας γλώσσας για τον τρόπο με τον οποίο κατανοείται η αιτιότητα από αυτούς που την ομιλούν σαν μητρική τους γλώσσα. Εξάλλου, έχει διατυπωθεί και η λεξαριθμική θεωρία, η οποία εστιάζεται στη μελέτη των μαθηματικών ιδιοτήτων και δυνατοτήτων μίας γλώσσας. Μάλιστα, στα πλαίσια της τεχνητής νοημοσύνης (artificial intelligence) των υπολογιστών, γίνεται προσπάθεια ανάπτυξης αλγόριθμων που κωδικοποιούν τα νοήματα της ανθρώπινης γλώσσας σε αλληλουχίες αριθμών, οι οποίες ονομάζονται «διανυσματικές σκέψεις». Κάθε λέξη σε μία πρόταση αντιστοιχίζεται σε ένα διάνυσμα, που ορίζει τη θέση της σε ένα διανυσματικό χώρο νοήματος, οπότε το τελικό νόημα μίας πρότασης δεν είναι τίποτε άλλο παρά η διανυσματική συνισταμένη των λέξεων. Σε τελική ανάλυση, ο ποιητής, όσο κι αν αγωνίζεται κάποιες φορές να απαγγιστωθεί ή να λειτουργήσει γλωσσοπλαστικά, παραμένει κατά βάση δεσμευμένος από τις δομές, το συντακτικό, τη γραμματική, τις παραδοχές και τα ιδεώδη της γλώσσας που μεταχειρίζεται.

Στη νομική επιστήμη, κατά την έννοια της ισχύουσας ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993), που συνιστά παρακλάδι του ευρωπαϊκού ηπειρωτικού δικαϊκού χώρου, το ποίημα αποτελεί έργο. Αποτελεί, ειδικότερα, ένα πρωτότυπο πνευματικό δημιουργήμα λόγου, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή προσιτή από τις αισθήσεις. Επομένως, ένα ποίημα, για να είναι άξιο αναγνώρισης και κατοχύρωσης, θα πρέπει, αρχικά, να είναι το αποκύημα μίας δημιουργικής πνευματικής διεργασίας, να συνιστά δηλαδή το μορφοποιημένο περιεχόμενο του άυλου ανθρώπινου πνεύματος. Οφείλει δε πρόσθετα να σημειωθεί πως το ποίημα αποτελεί ένα έργο λόγου και όχι ένα έργο τέχνης, επειδή εκφράζεται και αποτυπώνεται με τη βοήθεια της γραπτής ή προφορικής ομιλίας. Περαιτέρω, η γλώσσα που χρησιμοποιεί ο δημιουργός δεν είναι απαραίτητο να είναι η καθομιλουμένη ή ζώσα, αλλά μπορεί το γραπτό ή προφορικό κείμενο να αποτυπωθεί –

τόσο από νομική όσο και από φιλολογική σκοπιά – ακόμη και σε γλώσσα άγνωστη, νεκρή, τεχνητή, μη κατανοητή, ακόμη και κωδικοποιημένη.

Εξάλλου, σύμφωνα με τις παραδοχές του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, που δίνει προτεραιότητα στο ίδιο το άτομο ως πηγή δημιουργίας των έργων της διάνοιας, κάθε ποίημα εσωκλείει μία ατομικότητα. Εμπριέχει, με άλλα λόγια, έναν ιδιαίτερο προσωπικό τόνο, με τον οποίο ο δημιουργός του εκφράζει ένα πνευματικό περιεχόμενο ή μία αισθητική αντίληψη είτε από το χώρο της νόησης είτε από το χώρο του υποσυνείδητου. Παράλληλα, σε ένα ποιητικό έργο υπάρχουν πολλές φορές στοιχεία που αντλεί ο δημιουργός του από το κοινό πολιτιστικό απόθεμα. Για να αποτελεί, όμως, πνευματικό έργο θα πρέπει να διαθέτει ενός είδους στατιστική μοναδικότητα, να εμφανίζει, δηλαδή, στοιχεία που να το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα έργα αυτής της κατηγορίας, αποτυπώνοντας τη συμβολή του δημιουργού του και αντικατοπτρίζοντας την προσω-πικότητά του, ακόμη και αν πρόκειται για ένα κείμενο χαμηλής δημιουργικότητας. Η τέτοια μοναδικότητα του ποιητικού έργου μπορεί να αναζητηθεί σε κάποιο από τα γνωρίσματά του (είτε στο θέμα, είτε στη σύλληψη, είτε στην κατάταξη, είτε στη διατύπωση, είτε σε κάποιες λεπτομέρειες) ανάλογα με το είδος και τη φύση του. Η τέτοια προσέγγιση δίνει έμφαση στη δημιουργική πράξη, ενώ μία άλλη αντίληψη αποδίδει προτεραιότητα στην επένδυση κρίσης, ικανότητας και εργασίας από το πρόσωπο που δημιούργησε το ποιητικό έργο, αποβλέποντας περισσότερο στην οικονομική εκμετάλλευση της πνευματικής παραγωγής.

Παράλληλα, βασικό στοιχείο της προστατευτέας νομικής έννοιας του ποιήματος είναι η ενσωμάτωσή του σε έναν υλικό φορέα, ο οποίος πρέπει να γίνεται αντιληπτός από τις ανθρώπινες αισθήσεις. Το ποιητικό έργο, ως κίνηση του πνεύματος, εκφράζεται αντικειμενικά είτε με γραφικά σύμβολα σε ένα σταθερό υλικό φορέα (π.χ. έντυπο) είτε με λεκτικούς όρους σε έναν ευκαιριακό υλικό φορέα (π.χ. απαγγελία). Εξάλλου, κάτω από τις επιρροές του γερμανικού ιδεαλισμού, διακρίνουμε ανάμεσα στην αφηρημένη φαντασιακή ατομική θέσμιση (ιδέα), η οποία ανάγεται στον εσωτερικό κόσμο του δημιουργού και δεν γίνεται αντιληπτή από τις αισθήσεις, και το συγκεκριμένο εκφώνημα όπως αυτό διατυπώνεται σε μία τελική εικόνα στον εξωτερικό κόσμο (μορφή), ανεξάρτητα από το αν είναι ένα απλό ημιτελές χειρόγραφο ή μία ολοκληρωμένη είτε τυπογραφημένη είτε ψηφιακή παρουσίαση ή ακόμη μία προφορική μόνο εκτέλεση. Η θεώρηση αυτή στηρίζει την εκκίνησή της σε ορισμένες πλατιά διαδεδομένες προσεγγίσεις της γλωσσολογικής σημσιολογίας, οι οποίες πραγματοποιούν διάκριση ανάμεσα στο νόημα (σκέψη) και την εξωτερικευμένη δήλωση (αναφορά), η οποία προσδιορίζει τα αναφερόμενα άλλοτε με απόδοση προτασιακής αντιμετώπισης και άλλοτε με αδιαφανή συμφραζόμενα. Η τέτοια διατυπωμένη θέση ενός

οντολογικού δυΐσμου σε ότι αφορά την ποιητική δημιουργία, όχι πάντως αδιαμφισβήτητη, έχει ως αποτέλεσμα ώστε το ποιητικό έργο και το δικαίωμα του δημιουργού του επάνω σε αυτό να γεννιέται μόνο από τη με οποιοδήποτε τρόπο εξωτερίκευση, υλοποίηση ή μορφοποίησή του, χωρίς πάντως να χρειάζεται να έχει λάβει χώρα δημοσίευση ή κοινοποίηση του έργου στο κοινό. Από την άλλη μεριά, έχει διατυπωθεί και η άποψη για τη συνεκτική διασύνδεση της γλώσσας με τη σκέψη, με την έννοια της αμοιβαίας αλληλεπίδρασής τους, αφού δεν είναι μόνο η σκέψη που διαμορφώνει τη γραμματική και τις εννοιολογικές λειτουργίες μίας γλώσσας, αλλά η ίδια η πιθανασευμένη σκέψη μπορεί να προκύψει μόνο ως αποτέλεσμα της δημόσιας γλωσσικής διαδραστικότητας.

Πράγματι, το ποιητικό έργο αρχίζει να υπάρχει για τους τρίτους από τη στιγμή που γίνεται αντιληπτό μέσω μίας σχηματοποιημένης ύλης, ανεξάρτητα από το εάν είναι χαρτί ή περγαμηνή ή μάρμαρο ή οθόνη αφής ηλεκτρονικού βιβλίου, ενσύρματη ή ασύρματη μετάδοση ή αναμετάδοση, απλά ηχητικά κύματα ή κυψέλες. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί πως τα λογοτεχνικά έργα θεωρούνται ως έργα πολλαπλής ενσωμάτωσης, διότι γίνονται γνωστά μέσω ανατύπων, η αξία των οποίων είναι πολύ μικρή σε σχέση με το έργο που ενσωματώνουν, ενώ ο ρόλος του αυθεντικού υλικού υποστρώματος σε ένα λογοτεχνικό έργο παραμένει ουδέτερος. Και τούτο σε αντίθεση με τα εικαστικά έργα, όπου η εξάρτηση του έργου από το φορέα του έχει ιδιόζουσα σπουδαιότητα, διότι η πέτρα ή το ξύλο ή ο καμβάς ή η τέμπερα, που δέχθηκαν το άγγιγμα της καλλιτεχνικής δημιουργίας, αποκτούν αξία αυτά καθαυτά. Από την άλλη μεριά, ορισμένοι υπαινίσσονται μια βαθύτερη ομοιότητα ανάμεσα στην ποίηση και τη ζωγραφική. Πράγματι, τόσο η ποίηση όσο κι η ζωγραφική διαθέτουν εικονοπλαστική δύναμη, αφού και οι δύο απεικονίζουν. Ωστόσο, οι εικόνες τους είναι ριζικά διαφορετικές. Η πρώτη διαφορά μεταξύ τους είναι αυτονόητη: οι εικόνες της ποίησης υφίστανται μόνο στη φαντασία, ενώ οι εικόνες της ζωγραφικής έχουν υλική υπόσταση. Η δεύτερη διαφορά εστιάζεται στο δυναμικό χαρακτηριστήρα της ποιητικής εικονοποιίας, σε αντίθεση με τη στατικότητα που διακρίνει τη ζωγραφική. Εάν η ζωγραφική αποσπά τις εικόνες από τη ροή του χρόνου και παγώνει τον χρόνο, στην ποίηση η εικόνα αναπύσσεται μέσα στον χρόνο. Με άλλα λόγια, η ποίηση αποδίδει την αέναη μεταβολή των εικόνων μέσα στον χρόνο. Η ποιητική εικόνα κάνει πολύ περισσότερα από την ίδια την εικαστική σύνθεση: συνενώνει τις διεστώσες όψεις του κόσμου, συναιρεί το συγκεκριμένο και το αφηρημένο, το αισθητό και το νοητό, το ορατό και το αόρατο. Και, όχι μόνο αυτό, αλλά ακόμη περισσότερο. Οι στίχοι δεν εφραίνουν μόνο την ψυχή, δεν αναστατώνουν μόνο τους νευροδιαβιβαστές, δεν αναβολίζουν μόνο και καταβολίζουν τα συναισθήματα,

δεν προξενούν μόνο ηλεκτρομαγνητικές συνάψεις που επανακαθορίζουν τη διαύγεια, τη λάμψη, την έκταση και το χρώμα της ανθρώπινης αύρας, αλλά, σε συγκεκριμένο κοινωνικό περικείμενο, έχουν τη δυνατότητα να κινητοποιούν τις μάζες, να ανατρέπουν καθεστώτα, να συντελούν καταλυτικά στη διαμόρφωση του ιστορικού γίγνεσθαι. Μάλιστα, ορισμένοι βλέπουν ανάμεσα στην «ποίηση» και την «πολιτική» μία αμφίδρομη διαπίδυση και μία αμοιβαία αλληλοδιείσδυση, η οποία μπορεί να ελέγχεται πολλαπλά και να σταθμίζεται με μέσα γλωσσικά, πραγματολογικά και ιδεολογικά.

Συμπυκνώνοντας τις παραπάνω νομοτεχνικές προσεγγίσεις σε έναν ορισμό, μπορεί νομίζουμε να υποστηριχθεί ότι ποίημα συνιστά το ιεραρχημένο ή άναρχο εποικοδόμημα του συνειδητού ή του ασυνειδητού της ανθρώπινης διάνοιας. Η τέτοια εννοιολογική οριοθέτηση –η οποία προτάσσεται εδώ ως καινοφανής, νεόκοπη και σπουδαία– φαίνεται ίσως να διαθέτει προς όφελός της την ικανότητα της παραμετροποίησής της, δηλαδή τη δυνατότητα προσαρμογής της στις εκάστοτε ιστορικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτειακές συνθήκες. Ιεραρχημένο ή άναρχο, αφού το ποιητικό έργο εκτείνεται σε ένα μήκος ελεύθερης ταλάντωσης από την τυποποιημένη έκφραση που υπακούει σε προδιατυπωμένους κανόνες έως τον πλήρη εκφυλισμό της γνωσιολογικής παράφρασης. Συνειδητό ή ασυνειδητό, αφού το ριπίδιο των ποιητικών διαφορών είναι τέτοιο, που άλλοτε αποτελεί προϊόν της αναλυτικής ικανότητας της εμπειρίας (όπου αναβλύζει η ονειρώδης φαντασία, η νοημοσύνη και η πνευματικότητα και εγγράφονται οι αντιλήψεις, οι αισθήσεις και οι σκέψεις) και άλλοτε προκύπτει μέσα από αντανάκλαστικές αποκρίσεις που υποτάσσονται στο ένστικτο, καθώς και σε γεγονότα, επιθυμίες και παρορμήσεις που έχουν απωθηθεί από τον ανθρώπινο εγκέφαλο και δεν εντάσσονται σε κάποιου είδους εξελικτική επινόηση (όπως η νοηματοδότηση, η αποβλεπτικότητα και η συναισθηματική επένδυση), ενώ άλλες φορές το ποιητικό μόρφωμα αποκρυσταλλώνεται σε ένα πλήθος από ενδιάμεσες καταστάσεις, που βρίσκονται ανάμεσα στο συνειδητό, το υποσυνειδητό και το ασυνειδητό. Το τελικό δε εκφώνημα φαίνεται ότι σχηματοποιεί και αποτυπώνει μία μορφοποιημένη γλωσσική υπερδομή με ορισμένο νοητικό ή αισθητικό αποτέλεσμα, η οποία αναπαριστά άλλοτε την πραγματικότητα και άλλοτε το φαντασιακό και διαπλάθεται ή αναπλάθεται στη βάση μίας εσωτερικής ιδέας ή μίας ενδόμυχης πεποίθησης σε απόλυτη ή σχετική συνεκτικότητα.

Ο παραπάνω ορισμός μοιάζει –κατά την ταπεινή μας άποψη– εξαιρετικά κατάλληλος για την περιχάρωση της προστατευτέας έννοιας του ποιήματος, ως αντικείμενου διανοητικής ιδιοκτησίας, εάν και εφόσον θεωρηθεί ότι η έννοια της δημιουργικής πράξης ενέχει από τη φύση της την επενέργεια ενός προσώπου επάνω στο αντικείμενό του (ή και

περισσότερων προσώπων, ρητά όμως προσδιορισμένων). Ωστόσο, εάν θέλαμε να παράσχουμε έναν γενικότερο ορισμό, που να απεμπλέκεται και να διαφεύγει από τις ασφυκτικές οριοθετικές καμπύλες της κατοχύρωσης του πνευματικού μόχθου, θα έπρεπε αναπόφευκτα να παραδεχθούμε ότι το ποίημα δεν αποτελεί απλά ένα προϊόν της ανθρώπινης διάνοιας που λειτουργεί αποκλειστικά στα πλαίσια της εξατο-μικευμένης δράσης, αλλά αποτελεί το μορφοποιημένο περιεχόμενο είτε της ατομικής διάνοιας (διαλεκτική-επιμεριστική όψη) είτε της καθολικής διάνοιας (διαλεκτική-επιμεριστική όψη). Η διάκριση αυτή δεν έχει σε τίποτα να κάνει με μία άλλη διάκριση σε ποιητικά έργα συνεργασίας, συλλογικά και σύνθετα (στην περίπτωση που υπάρχει πλειονότητα δημιουργών με ή χωρίς σύμπραξη μεταξύ τους), αλλά με έχει να κάνει με την ίδια τη θεσμοθετημένη και οριστικοποιημένη αναγνώριση της συμβολής στην ποιητική πρωτοβουλία. Πράγματι, άλλοτε η ποιητική προσώδια αποτελεί το υλικό υπόστρωμα μίας μοναχικής πνευματικής συνεύρεσης που μετουσιώνει την ιδέα σε απτό αποτύπωμα και άλλοτε η ποιητική σύλληψη και πραγμάτωση έχει τις ρίζες της στην προφορική λαϊκή παράδοση, η οποία απομονώνεται και διαδίδεται με τεχνικές που δεν είναι πάντοτε γνωστές σε μία εγγράμματη κοινότητα. Ενώ, περαιτέρω, ακόμη και ορισμένες σύγχρονες απόψεις κάνουν σε κάθε περίπτωση λόγο για κοινοκτημοσύνη των πολιτιστικών αγαθών και για την ιδέα μίας κοινωνικής παραγωγής ανεξάρτητης από την οικονομική ανταμοιβή του μόχθου του δημιουργού. Άλλωστε, το ίδιο το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας αναπτύχθηκε από τη στιγμή που η καλλιτεχνική ζωή (και η ποιητική ως προέκταση αυτής) έπαυσαν να αποτελούν μία απλή εκδήλωση συλλογικής σκέψης και ένα πολιτισμικό μοντέλο συμμετοχής, όπου το πρόσωπο του δημιουργού ήταν αδιάφορο και αυτός εξυπηρετούσε αποκλειστικά την ολότητα. Τελικά, είναι μάλλον γεγονός ότι η ποίηση διαρρυσνύεται γύρω από ορισμένα ζεύγη εναλλασσόμενων σταθερών με κυμαινόμενη αξία: το αισθητό και το νοητό, το ιεραρχημένο και το άναρχο, το συνειδητό και το ασυνείδητο, το νοητικό και το φαντασιακό, το ατομικό και το καθολικό, το θεατό και το αθέατο, το έλλογο και το άλογο, το Είναι και το Μηδέν.

Σύμφωνα με άλλη τοποθέτηση, που στην Ελλάδα πρόκρινε ο Άρειος Πάγος και αποτυπώνεται σε δικαστικές αποφάσεις, το ποίημα είναι φορέας ενός αισθητικού νοήματος, το οποίο εγγράφεται μέσα στην αισθητική εμπειρία. Η εννοιολογική αυτή οριοθέτηση, αν και ορθά αποφεύγει έναν γενικό ορισμό της ποίησης και προσγειώνεται σε μία μερικότερη προσέγγιση με βάση το απτό αποτέλεσμα της, εμφανίζεται ημιτελής, στο βαθμό που δεν είναι βέβαιο ότι απεμπλέκει το ποίημα από τη σφαίρα της αποκλειστικά ενσυνείδητης διανοητικής αντίδρασης, αλλά περισσότερο το εγκολπώνει μόνο στο χώρο της καταδυναστευμένης ανθρώπινης πνευματικής

διεργασίας, παραβλέποντας ότι μία μεγάλη μερίδα της ποιητικής λογοτεχνίας αγκομαχά σε διεκυστίδες απαγκίστρωσης από τις αγκυλώσεις της ομοιομορφίας, χωρίς πάντως να παραγνωρίζει κανείς πως και η ίδια η ποίηση σχηματοποιείται, τελικά, στον εξωτερικό κόσμο μέσα από λεκτικές ή φωνητικές δομές, οι οποίες γίνονται αντιληπτές από τις αισθήσεις. Στο σημείο αυτό, αισθανόμαστε την ανάγκη να αναφερθούμε και στον ορισμό που έδωσε ο Πορτογάλος Fernando Pessoa: «Και τί είναι τελικά τὸ Ποίημα; Ίσως εἶναι τὸ νόμισμα ποὺ σφίγγει στὰ δόντια τὸν ὁ Ποιητὴς γιὰ νὰ μπεῖ στὴ βάρκα τοῦ Θανάτου. Μὲ αὐτὸ θὰ πληρώσει γιὰ τὸ μέγα θαῦμα ποὺ ἀξιώθηκε καὶ ποὺ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ ζωή».

Σε κάθε περίπτωση, η δομιστική προσέγγιση της γλώσσας, που προσπαθεί να ερμηνεύσει το φαινόμενο ποίηση από τη γραμματική του και μόνο σκοπιά, όπως αυτή αποτυπώθηκε και στα νομικά κείμενα και τις διάφορες νομοθεσίες, προϋποθέτει ως προλεγόμενο τη γνωσιακή προσέγγιση της γλώσσας, η οποία προσπαθεί να κατανοήσει την υφή του γλωσσικού συστήματος μέσα από τη γέννηση της ομιλίας στον άνθρωπο ως βιολογικού είδους και την εκμάθηση της μητρικής του γλώσσας από τον εκάστοτε δημιουργό. Στα πλαίσια αυτά, το κλειδί για την κατανόηση της ποίησης ως γλωσσικής δομής θεωρείται ότι βρίσκεται στην κατανόηση της σύζευξης ανάμεσα σε δύο ετερογενή γλωσσικά υποσυστήματα, αυτό της σημασίας και αυτό της μορφής. Σε μία τέτοια σύλληψη, το σημαινόμενο του γλωσσικού σημείου υποπροσδιορίζεται τόσο πολύ, ώστε η πολυσημία να αναδεικνύεται σε βασικό χαρακτηριστικό των λέξεων. Θα πρέπει, ακόμη, να διακρίνουμε ανάμεσα στην ασυνείδητη γνώση του ποιητή και την πραγμάτωση της γλώσσας σε δεδομένες επικοινωνιακές συνθήκες, όπως αυτή οριστικοποιείται στο συγκεκριμένο εκφώνημα. Έτσι, η ερμηνεία του ποιήματος έγκειται στη σύνδεση ανάμεσα στη νοηματική απροσδιοριστία της ποίησης με την ίδια τη φύση του γλωσσικού οργάνου, αφού, στην αναγκαία και ικανή συνθήκη της έλλειψης μίας συγκεκριμένης επικοινωνιακής πράξης, ο ανθρώπινος νους μπορεί να ανατελεί τον μηχανισμό της παραφρασσιμότητας, που οδηγεί σε απόδοση πλήρους νοήματος σε μία φράση, και να αποδώσει νοήματα μη παραφράσιμα. Στην ανάπτυξη αυτών των θέσεων συνέβαλε αποφασιστικά η περίφημη θεωρία του γλωσσολογικού δομολειτουργισμού (ή αλλιώς στρουκτουραλισμού), η οποία απορρίπτει την αιτιακή συνθήκη ανάμεσα στη λέξη που αποδίδεται σε ένα αντικείμενο (σημαίνον) και το αντικείμενο αυτό καθ' εαυτό (σημαινόμενο), με αποτέλεσμα το γλωσσικό σημείο να αυθαίρεται και να μην αποτυπώνει την ανεξάρτητη από τις λέξεις απτή πραγματικότητα. Έτσι, οι συνειδητές ανθρώπινες εκδηλώσεις υπακούουν ουσιαστικά σε μη συνειδητές δομές, ενώ ο λεκτικός πλούτος δημιουργείται μέσα από συνδυασμούς

πεπερασμένων δομικών γλωσσικών μονάδων (φωνήματα). Ανεξάρτητα μάλιστα από την ποιήση, το γεγονός αυτό επιτρέπει τη διατύπωση, τη διαμόρφωση και την εμπέδωση σε κάθε πεδίο νέων φιλοσοφικών ή επιστημονικών θεωριών, που, όταν τεκμηριωθούν ή επικρατήσουν, εξακοντίζουν τις προηγούμενες στα πλαίσια της διύλισής τους ως κοινωνικής αποδοχής. Οι άνθρωποι, όπως και οι σκίουροι, έχουν αχρωματοψία και μόνο τρώγο-

ντας καταλαβαίνουν ποιό βελανίδι είναι άσπρο και ποιό κόκκινο, ποιό θα βγάλει φύτρα και ποιό όχι.

*Οι ποιητές, μετά το ποίημα,
(όπως, μετά την πυρκαγιά, οι πυροσβέστες)
βγάζουν τα κράνη τους*

Γιάννης Ρίτσος

Ο ΚΠΟΛΔ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΜΝΗΜΟΝΙΩΝ

ΑΘ. Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Δικηγόρος παρ' Αρ. Πάγω
Πρόεδρος Ε.ΝΟ.Β.Ε.
(Εταιρίας Νομικών Β. Ελλάδος)

Ποιός να το πίστευε, αλήθεια; Μπορούσε ποτέ να φανταστεί ο Έλληνας Νομικός, ο Δικαστής, ο Δικηγόρος, ο Ακαδημαϊκός, ότι προϋπόθεση της συνέχισης του δανεισμού της χώρας μας από τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα ήταν η τροποποίηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας; Και όμως! Χωρίς πρόθεση πολιτικολογίας, η νέα λέξη που μπήκε στη ζωή μας ήταν το «προσπαιτούμενο». Ως προσπαιτούμενο χαρακτηρίστηκε και η ψήφιση του νέου ΚΠολΔ, ενός Κώδικα, το σχέδιο του οποίου απέρριψε σύσσωμος ο νομικός κόσμος, Δικαστές, Δικηγόροι, καθώς και η πλειοψηφία των ακαδημαϊκών, ενώ είχε συσταθεί και λειτουργούσε νέα νομοπαρασκευαστική επιτροπή.

Για τον πολύπαθο αυτό Κώδικα έχουν αφιερωθεί, ήδη από τα πρώτα χρόνια μετά την θέσπισή του, ατέλειωτες ώρες μελέτης, επεξεργασίας, συγγραφής και επιστημονικών εκδηλώσεων. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα την επίλυση πολλών ακανθωδών ερμηνευτικών ζητημάτων από τη θεωρία και τη νομολογία, κατά τρόπο που να εγγυάται τη σταθερότητα και ως εκ τούτου την ασφάλεια στην εφαρμογή του δικονομικού δικαίου.

Παρά την πλούσια αυτή επεξεργασία του ισχύοντος ακόμη ΚΠολΔ, προέκυψε αιφνίδια η ανάγκη για τη δημιουργία ενός νέου Κώδικα κατ' επιταγή των Ευρωπαϊκών εταιρών-δανειστών, με στόχο την ταχεία (;) απονομή της δικαιοσύνης. Χωρίς να είναι βέβαιο το επιδιωκόμενο αυτό αποτέλεσμα, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι η ψήφιση του νέου ΚΠολΔ θα μας οδηγήσει πίσω στα θρανία

προκειμένου να μάθουμε και να εφαρμόσουμε τις νέες ρυθμίσεις, που εν πολλοίς απέχουν παρασάγγας από τις μέχρι σήμερα ισχύουσες.

Και αυτό είναι το παράπονό μου: Στην Ε.ΝΟ.Β.Ε. πασχίσαμε σχεδόν 30 χρόνια τώρα να λύσουμε μέσα από τον επιστημονικό διάλογο δεκάδες ερμηνευτικά ζητήματα που δημιουργούνταν από τον ΚΠολΔ και τις τροποποιήσεις του και σήμερα, με μία μονοκονδυλιά, να τα ξεχάσουμε όλα αυτά με την απλή συλλογιστική των θεσμών του «take it or leave it». Και τελικά, να, που σήμερα η Πολιτική Δικονομία, προς έκπληξη των κατά καιρούς επικριτών των διαφόρων τροποποιήσεων της, έσωσε τη χώρα μας από τη χρεοκοπία! Και γεννάται, περαιτέρω, το ερώτημα, αν θα συμβάλλουν, άραγε, στην οικονομική σωτηρία της χώρας και οι Κώδικες Ποινικής και Διοικητικής Δικονομίας.

Αγαπητοί συνάδελφοι, τα πράγματα αλλάζουν ταχύτατα στη χώρα μας τους τελευταίους μήνες. Τούτο, και σε συνδυασμό με την ομιλία του Υπουργού Δικαιοσύνης στη Βουλή τα μεσάνυχτα της 22.07.2015, λίγο πριν την ψήφιση του νομοσχεδίου, περί απόπειρας νέων διαπραγματεύσεων με τους θεσμούς για το εάν τελικώς θα εφαρμοσθεί ή όχι ο νέος ΚΠολΔ, μου δημιουργεί την ελπίδα ότι υπάρχει περιθώριο βελτιώσεων, προκειμένου η εφαρμογή του να μην πλήξει βάνουσα τη δικονομική καθημερινότητα.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, βέβαιο είναι ότι τους νομικούς περιμένει πολλή, μα πάρα πολλή και δύσκολη δουλειά. Στόχος είναι να αποφύγουμε την εμπλοκή μας σε ατέρμονες συζητήσεις και γνωσιμαχίες, ώστε να ενσκήψουμε με ιδιαίτερο ζήλο και επιμέλεια προκειμένου να επιλύσουμε την πληθώρα πρωτόγνωρων προβλημάτων, που θα προκαλέσει η εφαρμογή των νέων διατάξεων. Σύντομες ερμηνευτικές προσεγγίσεις, τις οποίες η σοφία των Ελλήνων δικονομολόγων, ακαδημαϊκών, δικαστών και δικηγόρων μπορεί να διασφαλίσει, θα επιτρέψουν την απορρόφηση των σοβαρών κραδασμών που θα προκαλέσει η εφαρμογή του νέου ΚΠολΔ.

Μακάρι να σταθούμε τυχεροί!

Η ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ: Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΣΕΡΤΙΟΣ ΠΟΥΡΛΟΣ
Δικηγόρος, αθλητικός δικαστής,
Master of Sports, μέλος της Εθνικής
Ενώσεως Αθλητικών Δικηγόρων,
μέλος της Διεθνούς Ενώσεως
Αθλητικού Δικαίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

*Η αρχή είναι το μισό μάθε
προσπάθειας (Γλαυκ.)...*

Η Ρωσική Βουλή έχει εφαρμόσει ένα νόμο περί αθλητισμού – Νόμος 329-ФЗ του 27 Δεκεμβρίου 2007 «Η αθλητική αγωγή και ο αθλητισμός στη Ρωσική Ομοσπονδία» (από δω και στο εξής – «Ο Ρωσικός αθλητικός νόμος»). Δυστυχώς, αυτός ο νόμος δεν περιέχει κανόνες για την επίλυση των αθλητικών διαφορών. Πιθανώς, η Ρωσική Βουλή 'έχει ξεχάσει ότι στο πλαίσιο του αθλητισμού υπάρχουν και οι διαφορές. Οι μοντέρνες αθλητικές διαφορές συνεπάγονται όχι μόνο από τις αθλητικές σχέσεις μεταξύ αθλητών, αθλητικών σωματείων και άλλων αθλητικών ενώσεων αλλά και επίσης από τις οικονομικές σχέσεις οι οποίες είναι συνηθισμένες για τον τωρινό αθλητισμό. Διό κάθε κυβέρνηση πρέπει να ρεγουλαρίσει τη δουλειά με την επίλυση των αθλητικών διαφορών.

Αλλά εμείς καταλαβαίνουμε ότι ο μοντέρνος αθλητισμός δεν είναι πια ο απλός αθλητισμός. Πρόκειται για μία επιχείρηση η οποία έχει εξελιχτεί εντυπωσιακά σε τελευταία χρόνια. Για το λόγο αυτό πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι το ειδικό σύστημα επίλυσης αθλητικών διαφορών έχει εφαρμοστεί και υπάρχει σε κάθε αθλητική ομοσπονδία, αθλητικό σωματείο και αθλητική ένωση.

Πιστεύουμε 'ότι αυτό το πρόβλημα μπορεί να λυθεί τροποποιώντας το Ρωσικό αθλητικό νόμο. Ώδε στο Ρωσικό αθλητικό νόμο πρέπει να αναγραφούν οι επόμενοι κανόνες:

- Οι έννοιες της αθλητικής διαφοράς, του δικαιοδοτικού οργάνου μίας αθλητικής ομοσπονδίας, ενός αθλητικού σωματείου και μίας αθλητικής ένωσης;
- Η διαδικασία επίλυσης των αθλητικών διαφορών – βασικοί κανόνες;
- Η διαδικασία επίλυσης των αγωνιστικών αθλητικών διαφορών;
- Η διαδικασία έφεσης αποφάσεων των δικαιοδοτικών οργάνων στα Ρωσικά κρατικά δικαστήρια; και
- Η τάξη επιλογής του αρμόδιου οργάνου για την

επίλυση των αθλητικών διαφορών.

I. ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Με λύπη εμείς επισημαίνουμε ότι κανείς δε θέλει να διαμορφώσει τη νομοθετική έννοια «αθλητική διαφορά». Όμως σήμερα είναι πολύ σημαντικό να έχει κανείς τις σαφείς νομοθετικές έννοιες οι οποίες εντάσσονται στα πρώτα άρθρα ενός νόμου. Το αθλητικό δίκαιο είναι ένας από τους νεότερους κλάδους δικαίου ο οποίος εξελίσσεται και για αυτό ο Ρωσικός αθλητικός νόμος πρέπει να κατατάσσει τις αρχές του αθλητικού δικαίου στη μορφή τις νομοθετικές έννοιες.

Έτσι, στο άρθρο 2 του Ρωσικού αθλητικού νόμου το οποίο ονομάζεται «Οι Βασικές έννοιες χρησιμοποιούμενες στο παρόν νόμο» πρέπει να εισαχθούν οι επόμενες έννοιες:

- Η αθλητική διαφορά – σημαίνει οποιαδήποτε διαφωνία μεταξύ ενός αθλητή ή/και προπονητή, μίας ομοσπονδίας ή/και ένωσης και μεταξύ άλλων αθλητικών υποκειμένων η οποία είναι αναφορική με τις αθλητικές σχέσεις; και
- Το δικαιοδοτικό όργανο – σημαίνει διαρθρωτικό τμήμα μίας αθλητικής ομοσπονδίας, ενός αθλητικού σωματείου ή άλλης αθλητικής ένωσης, το οποίο αποτελείται από μέλη που έχουν ειδικές γνώσεις στο πλαίσιο του αθλητικού δικαίου και που είναι αρμόδιο να επιλύει όλες τις αθλητικές διαφορές.

II. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Ο Ρωσικός αθλητικός νόμος πρέπει να θέτει οι γενικοί κανόνες περί επίλυσης των αθλητικών διαφορών. Έτσι, οι επόμενοι κανόνες πρέπει να νομιμοποιηθούν:

- Ο αριθμός των σταδίων στα οποίων μπορούν να επιλύονται οι διαφορές;
- Τα όρια έφεσης αποφάσεων των δικαιοδοτικών οργάνων και πολιτικών δικαστηρίων; και
- Τα όρια εκτέλεσης αποφάσεων όλων των οργάνων.

III. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Οι αγωνιστικές αθλητικές διαφορές είναι οι διαφορές οι οποίες προκύπτουν από αθλητικούς αγώνες και πρέπει να επιλύονται σε μία μικρή προθεσμία γιατί.

Δυστυχώς, ο Ρωσικός αθλητικός νόμος δεν κανονίζει τις αρχές επίλυσης των αγωνιστικών διαφορών. Σε αυτή την κατάσταση αθλητικές ομοσπονδίες είναι υποχρεωμένες να εισαγάγουν τους δικούς τους κανόνες περί επίλυσης των αγωνιστικών διαφορών. Αλλά στην πραγματικότητα οι αθλητικές ομοσπονδίες που καλλιεργούν ατομικά αθλήματα (για παράδειγμα, η κολύμβηση, η τεχνική κολύμβηση, το μποξ κλπ.) δεν είναι ενδιαφερόμενες να προστατευτούν τα δικαιώματα των αθλητών και δεν θέλουν να δικάζονται μαζί τους. Αντίθετα αυτές θέλουν να απελευθερωθούν από όλες τις υποχρεώσεις τους.

Πιστεύουμε 'ότι σε κάθε αθλητική ένωση να εφαρμοστεί το επόμενο μοντέλο της επίλυσης των αγωνιστικών διαφορών:

- Ο αθλητικός δικαστής (ως το όργανο του πρώτου σταδίου) παίρνει απόφαση για έναν αθλητή
- Η ελλανοδική επιτροπή σε αθλητικούς αγώνες (ως το όργανο του δεύτερου σταδίου) επανεξετάζει την απόφαση του αθλητικού δικαστή σύμφωνα με την έφεση του αθλητή
- Το δικαιοδοτικό όργανο μίας αθλητικής ένωσης (ως το όργανο του τρίτου σταδίου) επανεξετάζει τις αποφάσεις των προαναφερόμενων οργάνων

Χρησιμοποιώντας αυτό το μοντέλο οι αθλητές που ασκούν τα ατομικά αθλήματα θα έχουν την ευκαιρία να υποβάλλουν τις εφέσεις τους στο δικαιοδοτικό όργανο μίας αθλητικής ενώσεως ως το όργανο του τρίτου σταδίου. Έπειτα το μοντέλο παρέχει σε αθλητές το χρόνο για να καταθέσουν επιχειρήματα (δεν πρόκειται για δεκαπέντε λεπτά όπως ρυθμίζεται σε αγωνιστικούς κανόνες περισσότερων αθλητικών ενώσεων).

IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΕΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Δυστυχώς, στη Ρωσία δεν πρόκειται για την έφεση αποφάσεων των δικαιοδοτικών οργάνων. Σύμφωνα με τους κανόνες περισσότερων αθλητικών ενώσεων οι αποφάσεις των δικαιοδοτικών οργάνων τους είναι ανέκκλητες και δεν μπορούν να εφεσιβληθούν. Αλλά εδώ μπορούμε να επισημειώσουμε ότι αυτή η κατάσταση προσκρούει στη Σύμβαση της Ρωσίας σύμφωνα με την οποία καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία από Ρωσικά δικαστήρια. Αλλά στην πραγματικότητα οι αθλητές δεν έχουν την ευκαιρία να απευθύνονται στα Ρωσικά κρατικά δικαστήρια όπως το Σύνταγμα ορίζει.

Ξέροντας ότι υπάρχει αυτό το πρόβλημα οι Ρωσικές αρχές δεν θέλουν να πάρουν σταθερά μέτρα να το λύσει και το αφήνουν παράμερα.

Κατά τη γνώμη μας οι αποφάσεις των δικαιοδοτικών οργάνων πρέπει να είναι έκκλητες. Έτσι, αυτές οι αποφάσεις μπορούν να εφεσιβληθούν στις επόμενες περιπτώσεις:

- Οι αποφάσεις αυτών των οργάνων αφορούν αθλητικούς αγώνες (δικαίωμα συμμετοχής, αποφάσεις αθλητικών δικαστών κλπ);

- Κατά την επίλυση μίας αθλητικής διαφοράς το δικαιοδοτικό όργανο παρέβη τα δικαιώματα ενός αθλητή δεν επιτρέποντας την υποβολή εγγράφων;
- Κατά την επίλυση μίας αθλητικής διαφοράς το δικαιοδοτικό όργανο παρέβη τις βασικές αρχές διαδικασίας (για παράδειγμα ισοπολιτεία διάδικων);
- Μία αθλητική διαφορά αφορά ένα αθλητή ο οποίος καλλιεργεί ένα ατομικό άθλημα; και
- Το δικαιοδοτικό όργανο δεν εξέτασε μία αθλητική διαφορά για λόγο λήξης της προθεσμίας έφεσης.

V. Η ΤΑΞΗ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Τελικά θα' θέλαμε να εξετάσουμε το ζήτημα επιλογής του αρμόδιου οργάνου για την επίλυση των αθλητικών διαφορών. Όπως ξέρουμε οι αθλητές που ασκούν ομαδικά αθλήματα κλείνουν συμβάσεις ορισμένου χρόνου με αθλητικές ενώσεις στις οποίες προπονούνται. Σε αυτές τις συμβάσεις εξάλλου άλλα θέματα ορίζεται η τάξη επιλογής του αρμόδιου οργάνου για την επίλυση των αθλητικών διαφορών. Αλλά σε ατομικά αθλήματα συνήθως δεν κλείνονται αυτές οι συμβάσεις αν και υπάρχουν αθλητές που ασκούν τα αθλήματά τους επαγγελματικά. Εφόσον αυτή η σύμβαση δεν κλείνεται, ένας αθλητής αναγκάζεται να υπογράψει το ειδικό έντυπο στο οποίο ρυθμίζονται οι ερωτήσεις περί επίλυσης των αθλητικών διαφορών. Αυτό το έντυπο χρειάζεται για τη συμμετοχή του σε αθλητικούς αγώνες δηλαδή αν κάποιος αθλητής θέλει να συμμετάσχει σε αθλητικούς αγώνες πρώτα πρέπει να υπογράψει μία φόρμα στην οποία δηλώνεται ότι αυτός συμφωνεί με κανόνες μίας αθλητικής ενώσεως και συμφωνεί ότι όλες οι διαφορές επιλύονται αποκλειστικά στα δικαιοδοτικά όργανα. Μπορούμε λοιπόν να σημειώσουμε ότι στην πραγματικότητα οι αθλητές που ασκούν ατομικά αθλήματα δεν μπορούν να διαλέξουν το όργανο που θα επιλύονται οι δικές τους αθλητικές διαφορές. Πιστεύουμε ότι αυτοί οι κανόνες πρέπει να τροποποιηθούν για να δώσουμε στους αθλητές την ευκαιρία να «πάνει» στα κρατικά δικαστήρια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

1. Όπως καταλάβαμε στο πλαίσιο της επίλυσης των αθλητικών διαφορών πολλά και σημαντικά προβλήματα παραμένουν έως σήμερα άλυτα από τη Ρωσική αθλητική νομοθεσία και από τους εσωτερικούς κανόνες των Ρωσικών αθλητικών ενώσεων.

2. Ο Ρωσικός αθλητικός νόμος πρέπει να τροποποιηθεί.

3. Κάθε αθλητική ένωση πρέπει να τροποποιήσει τους εσωτερικούς κανόνες της περί επίλυσης των αθλητικών διαφορών.

4. Το Ρωσικό κράτος πρέπει να παίρνει μέρος στη διαδικασία της επίλυσης των αθλητικών διαφορών. Έφτασε η ώρα για τις αποφασιστικές αλλα-

γές που πρέπει να εισαχθούν στη Ρωσική νομική ρύθμιση του αθλητισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δ. Π. Παναγιωτόπουλος, Αθλητικός Κώδικας Ι, Νομική Βιβλιοθήκη: Αθήνα – 2005.

2. Δ.Π. Παναγιωτόπουλος, Αθλητικός Κώδικας ΙΙ, Νομική Βιβλιοθήκη: Αθήνα – 2005.

3. Μ. Παπαλουκάς, Αθλητισμός: Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης – 2010.

4. Δ. Παναγιωτόπουλος, Δίκαιο και Οικονομία του Αθλητισμού, Δίκαιο & Οικονομία - Π. Ν. Σάκουλας, 2012, σελ.178.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) ΑΡΙΘΜ. 261/2004

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΗΝΙΟΠΟΥΛΟΣ
Δικηγόρος
- Μεταπτυχιακός Διπλωματούχος
Ποινικών και Εγκληματολογικών
Επιστημών ΑΠΘ

Αντικείμενο της παρούσης δημοσίευσης συνιστά ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο ζήτημα, που απασχολεί κατά καιρούς το σύνολο των κοινωνιών ενός κράτους, δεδομένου ότι οι περισσότεροι έχουν τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους αξιοποιήσει τις υπηρεσίες αερομεταφοράς από και προς ορισμένο τόπο επιλογής τους. Οι συνθήκες που κρατούν στα αεροδρόμια της χώρας είναι κατά κανόνα αξιόλογες, ωστόσο πολλοί αερομεταφορείς, άλλοτε διακριτικά και άλλοτε εμφανώς, κωφεύουν ή αποφεύγουν να εφαρμόσουν τα ρητώς θεσπισμένα σε πλαίσια ενωσιακού - κοινοτικού δικαίου (Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Ο σκοπός της παρούσης απόφασης είναι πληροφοριακός - ενημερωτικός, προκειμένου να επιστήσει την προσοχή όλων των πολιτών των κρατών μελών της Ένωσης, συνεπώς και των Ελλήνων, στα αναγνωρισμένα από το Ευρωπαϊκό δίκαιο δικαιώματά τους ως επιβάτες συγκεκριμένου αερομεταφορέα, ο οποίος για διάφορους λόγους αδυνατεί να εκπληρώσει τα συμφωνηθέντα ως προς τις παρεχόμενες εκ μέρους του υπηρεσίες αερομεταφοράς.

Ευρωπαϊκός Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 261/2004 για τη θέσπιση ορισμένων κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περιπτώσεις: (α) άρνησης επιβίβασης παρά τη θέλησή τους, (β) ματαίωσης και (γ) καθυστέρησης της πτήσης τους | Δικαιώματα επιβατών σε (α) ενημέρωση - γνωστοποίηση των δικαιωμάτων τους, (β) χρηματική αποζημίωση, (γ) επιστροφή χρημάτων ή μεταφορά με άλλη πτήση και (δ) φροντίδα

Πρόκειται για τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Φεβρουαρίου 2004 για τη "θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περιπτώσεις άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης τους". Αφορμή για τη συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία αποτέλεσε η συστηματική άρνηση

επιβίβασης και οι ματαιώσεις πτήσεων ή οι μεγάλες καθυστερήσεις, που προκαλούσαν σοβαρή αναστάτωση και ταλαιπωρία στους ευρωπαίους επιβάτες. Σε κάθε περίπτωση, στόχος υπήρξε η ανάληψη κοινής δράσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πεδίο αερομεταφορών για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του επιβατικού κοινού, λαμβανομένων πλήρως υπόψη και των απαιτήσεων προστασίας των καταναλωτών, καθώς ο παλαιότερος κανονισμός (ΕΟΚ) αριθμ 295/91 του Συμβουλίου, που διαμόρφωνε τις βασικές προϋποθέσεις προστασίας των επιβατών, διαπιστώθηκε να μη λειτουργεί αποτελεσματικά στην πράξη [Δια του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 261/2004 καταργείται ο παλαιότερος κανονισμός (ΕΟΚ) αριθμ 295/91 - βλέπε άρθρο 18].

Αρχικώς, να σημειωθεί ότι ο εν λόγω Κανονισμός ρυθμίζει τα ελάχιστα δικαιώματα των επιβατών σε τρεις περιπτώσεις (άρθρο 1):

- Άρνησης επιβίβασης παρά τη θέλησή τους
- Ματαίωσης της πτήσης τους
- Καθυστέρησης της πτήσης τους

Ο συγκεκριμένος Κανονισμός εφαρμόζεται (Πεδίο Εφαρμογής): (α) στους επιβάτες που αναχωρούν από αερολιμένα που βρίσκεται σε έδαφος κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και (β) στους επιβάτες που αναχωρούν από αερολιμένα που βρίσκεται στο έδαφος τρίτης χώρας, πλην όμως ο προορισμός τους είναι αερολιμένας κράτους μέλους της Ένωσης και εφόσον ο αερομεταφορέας (αεροπορική εταιρία) είναι κοινοτικός αερομεταφορέας (άρθρο 3, παράγραφος 1).

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του Κανονισμού είναι ο επιβάτης (α) να έχει επιβεβαιωμένη κράτηση στη συγκεκριμένη πτήση και (β) να παρουσιάζεται στον έλεγχο εισιτηρίων, όπως έχει ορίσει και την ώρα που έχει υποδείξει προηγουμένως εγγράφως ο αερομεταφορέας, ο ταξιδιωτικός πράκτορας ή ο εξουσιοδοτημένος πράκτορας του ή εφόσον δεν προσδιορίζεται ώρα: το αργότερο σαράντα πέντε (45) λεπτά πριν από την αναγραφόμενη αναχώρηση της πτήσης (άρθρο 3, παράγραφος 2). Ρητά εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (άρα και από το πεδίο προστασίας) τα δωρεάν ταξίδια ή τα ταξίδια με μειωμένο ναύλο που δε διατίθεται άμεσα ή έμμεσα στο κοινό (άρθρο 3, παράγραφος 3). Ο Κανονισμός εφαρμόζεται σε κάθε πραγματικό αερομεταφορέα (αεροπορική εταιρία).

Περίπτωση [I]: Άρνηση Επιβίβασης

Όταν ο πραγματικός αερομεταφορέας εκτιμά εύλογα ότι θα προβεί σε άρνηση επιβίβασης, ανα-

ζητεί κατά πρώτον επιβάτες διατεθειμένους να παραιτηθούν από τις κρατήσεις τους ("εθελοντές") με αντάλλαγμα κάποιο όφελος υπό όρους που θα συμφωνηθούν μεταξύ ενδιαφερόμενου επιβάτη και πραγματικού αερομεταφορέα. ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ, στους εθελοντές παρέχεται η δυνατότητα να επιλέξουν: (α) την εντός επτά (7) ημερών επιστροφή του πλήρους αντιτίμου του εισιτηρίου τους στην τιμή που το αγόρασαν για το μέρος ή τα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν ή τα μέρη του ταξιδιού που ήδη πραγματοποιήθηκαν, εφόσον η πτήση δεν εξυπηρετεί πλέον κανένα σκοπό σε σχέση με το αρχικό ταξιδιωτικό τους σχέδιο, καθώς επίσης, αν συντρέχει η περίπτωση: πτήση επιστροφής στο αρχικό σημείο αναχώρησής τους το νωρίτερο δυνατόν, (β) τη μεταφορά τους με την ενωριότερη δυνατή πτήση, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό προορισμό τους ή (γ) τη μεταφορά τους, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό προορισμό τους άλλη μέρα που τους εξυπηρετεί, εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα θέσεων.

Εάν δεν παρουσιαστεί αρκετός αριθμός εθελοντών, έτσι ώστε να επιτραπεί στους εναπομένοντες επιβάτες με κρατήσεις να επιβιβασθούν στο αεροσκάφος, ο πραγματικός αερομεταφορέας μπορεί τότε να αρνηθεί σε επιβάτες την επιβίβαση παρά τη θέλησή τους. Εάν υπάρξει άρνηση επιβίβασης επιβατών παρά τη θέλησή τους, ο πραγματικός αερομεταφορέας τους αποζημιώνει ΑΜΕΣΩΣ:

- 250 ευρώ για όλες τις πτήσεις έως και 1.500 χλμ
- 400 ευρώ για όλες τις ενδοκοινοτικές πτήσεις άνω των 1.500 χλμ και όλες τις άλλες πτήσεις μεταξύ 1.500 και 3.500 χλμ
- 600 ευρώ για όλες τις πτήσεις, που δεν εμπίπτουν στα ανωτέρω.

Κατά τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό, οι ανωτέρω αποζημιώσεις μπορούν να μειωθούν κατά 50%, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις (άρθρο 7, παράγραφος 2), η - δε - αποζημίωση καταβάλλεται σε ρευστό, με ηλεκτρονικό τραπεζικό έμβασμα, με τραπεζική εντολή ή επιταγή, ή, εφόσον συμφωνήσει ενυπογράφως ο επιβάτης, με ταξιδιωτικά κουπόνια (voucher) ή/και άλλες υπηρεσίες.

Εκτός από την άμεση χρηματική αποζημίωση, στους επιβάτες που αρνήθηκαν την επιβίβαση παρέχεται η δυνατότητα να επιλέξουν: (α) την εντός επτά (7) ημερών επιστροφή του πλήρους αντιτίμου του εισιτηρίου τους στην τιμή που το αγόρασαν για το μέρος ή τα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν ή τα μέρη του ταξιδιού που ήδη πραγματοποιήθηκαν, εφόσον η πτήση δεν εξυπηρετεί πλέον κανένα σκοπό σε σχέση με το αρχικό ταξιδιωτικό τους σχέδιο, καθώς επίσης, αν συντρέχει η περίπτωση: πτήση επιστροφής στο αρχικό σημείο αναχώρησής τους το νωρίτερο δυνατόν, (β) τη μεταφορά τους με την ενωριότερη δυνατή πτήση, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό προορισμό τους ή (γ) τη μεταφορά τους, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό

προορισμό τους άλλη μέρα που τους εξυπηρετεί, εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα θέσεων.

Ευθέως ο κανονισμός τους αναγνωρίζει και δικαίωμα φροντίδας (άρθρο 9), το οποίο σημαίνει πρακτικά ότι στους επιβάτες που αρνήθηκαν την επιβίβαση τους προσφέρεται δωρεάν: (α) γεύματα και αναψυκτικά ανάλογα του χρόνου αναμονής τους, (β) διανυκτέρευση σε ξενοδοχείο, όταν αποβαίνει αναγκαία η παραμονή τους (επί μία ή περισσότερες νύχτες ή επί διάστημα επιπλέον εκείνου που σχεδίαζαν οι επιβάτες), (γ) μεταφορά μεταξύ αερολιμένα και καταλύματος (ξενοδοχείου ή άλλου). Επιπλέον προσφέρονται στους επιβάτες δωρεάν δύο (2) τηλεφωνήματα, τέλεξ ή φαξ ή μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Περίπτωση [III]: Ματαιώση Πτήσης

Σε περίπτωση, όπου η πτήση προς τον τελικό προορισμό ματαιωθεί, στους επιβάτες παρέχεται η δυνατότητα να επιλέξουν:

(α) την εντός επτά (7) ημερών επιστροφή του πλήρους αντιτίμου του εισιτηρίου τους στην τιμή που το αγόρασαν για το μέρος ή τα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν ή τα μέρη του ταξιδιού που ήδη πραγματοποιήθηκαν, εφόσον η πτήση δεν εξυπηρετεί πλέον κανένα σκοπό σε σχέση με το αρχικό ταξιδιωτικό τους σχέδιο, καθώς επίσης, αν συντρέχει η περίπτωση: πτήση επιστροφής στο αρχικό σημείο αναχώρησής τους το νωρίτερο δυνατόν,

(β) τη μεταφορά τους με την ενωριότερη δυνατή πτήση, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό προορισμό τους ή

(γ) τη μεταφορά τους, υπό συγκρίσιμες συνθήκες μεταφοράς, στον τελικό προορισμό τους άλλη μέρα που τους εξυπηρετεί, εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα θέσεων.

Δικαιούνται ακόμη φροντίδα (άρθρο 9) και συγκεκριμένα: γεύματα και αναψυκτικά ανάλογα του χρόνου αναμονής τους, καθώς και δύο (2) δωρεάν τηλεφωνήματα, τέλεξ ή φαξ ή μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Σε περίπτωση μεταφοράς με άλλη πτήση, όταν ο εύλογος αναμενόμενος χρόνος αναχώρησής της νέας πτήσης είναι τουλάχιστον η επόμενη μέρα από το χρόνο αναχώρησής που είχε οριστεί για τη ματαιωθείσα πτήση, οι επιβάτες δικαιούνται: διανυκτέρευση σε ξενοδοχείο, και μεταφορά μεταξύ αερολιμένα και καταλύματος (ξενοδοχείου ή άλλου).

Τέλος, σε περίπτωση ματαιώσεως ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός αναγνωρίζει ευθέως δικαίωμα αποζημιώσεως κατά άρθρο 7 (τα ίδια χρηματικά ποσά που εκτέθηκαν ανωτέρω ως αποζημιώσεις στην περίπτωση άρνησης επιβίβασης) ΕΚΤΟΣ ΑΝ: οι επιβάτες της ματαιωθείσας πτήσης:

(α) έχουν πληροφορηθεί τη ματαιώση δύο (2) εβδομάδες τουλάχιστον πριν από την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησής ή

(β) έχουν πληροφορηθεί τη ματαιώση μία έως

δύο εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης και τους προσφέρεται μεταφορά με εναλλακτική πτήση, που τους επιτρέπει να φύγουν όχι περισσότερο από δύο ώρες νωρίτερα από την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης και να φτάσουν στον τελικό προορισμό τους λιγότερο από τέσσερις ώρες μετά την προγραμματισμένη ώρα άφιξης ή

(γ) έχουν πληροφορηθεί τη ματαιώση λιγότερο από επτά (7) ημέρες πριν από την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης και τους προσφέρεται μεταφορά με άλλη πτήση, που τους επιτρέπει να φύγουν όχι περισσότερο από μία ώρα νωρίτερα από την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης και να φτάσουν στον τελικό τους προορισμό λιγότερο από δύο ώρες μετά την προγραμματισμένη ώρα άφιξης.

Σε κάθε περίπτωση, όταν γνωστοποιείται στους επιβάτες η ματαιώση, τους δίδονται εξηγήσεις σχετικά με δυνατή εναλλακτική μεταφορά (άρθρο 5, παράγραφος 2).

Ο αερομεταφορέας δεν υποχρεούται να πληρώσει αποζημίωση σύμφωνα με το άρθρο 7, αν μπορεί να αποδείξει ότι η ματαιώση έχει προκληθεί από έκτακτες περιστάσεις οι οποίες δε θα μπορούσαν να αποφευχθούν ακόμη και αν είχαν ληφθεί όλα τα εύλογα μέτρα. Το, δε, βάρος απόδειξης του εάν ενημερώθηκε και τότε ο επιβάτης για τη ματαιώση της πτήσης το φέρει ο πραγματικός αερομεταφορέας.

Κατά τον Κανονισμό και τη νομολογία του ΔΕΕ (Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) έκτακτες περιστάσεις συνιστούν οι περιπτώσεις πολιτικής αστάθειας, καιρικών συνθηκών που δεν επιτρέπουν την πραγματοποίηση συγκεκριμένης πτήσης, κινδύνων για την ασφάλεια των επιβατών, απροσδόκητων ελλείψεων στην ασφάλεια της πτήσης και απεργιών που επηρεάζουν τη λειτουργία του αερομεταφορέα.

Ειδικά, τυχόν τεχνικό πρόβλημα που παρουσιάστηκε σε αεροσκάφος και είχε ως αποτέλεσμα τη ματαιώση ή την καθυστέρηση της πτήσεως, κρίθηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης [Υπόθεση Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon και Alana Sturgeon κατά Condor Flugdienst GmbH (C-402/07) και Stefan Böck και Cornelia Lepuschitz κατά Air France SA (C-432/07)] ότι ΔΕΝ εμπίπτει στο περιεχόμενο της έννοιας "έκτακτες περιστάσεις", εκτός αν το πρόβλημα αυτό οφείλεται σε γεγονότα τα οποία, ως εκ της φύσεως και των αιτιών τους, δε συνδέονται αναπόσπαστα με την κανονική άσκηση της δραστηριότητας του οικείου αερομεταφορέα και διαφεύγουν του αποτελεσματικού ελέγχου του.

Περίπτωση [III]: Καθυστέρηση Πτήσης

Όταν ο αερομεταφορέας εκτιμά εύλογα ότι μια πτήση θα έχει καθυστέρηση σε σχέση με την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησής της:

(α) δύο ώρες ή περισσότερο, προκειμένου για

όλες τις πτήσεις έως 1.500 χλμ ή

(β) τρεις ώρες ή περισσότερο, προκειμένου για όλες τις ενδοκοινοτικές πτήσεις άνω των 1.500 χλμ και για όλες τις άλλες πτήσεις μεταξύ 1.500 και 3.500 χλμ ή

(γ) τέσσερις ώρες ή περισσότερο, προκειμένου για κάθε άλλη πτήση,

παρέχει στους επιβάτες:

(α) φροντίδα (άρθρο 9) και συγκεκριμένα: γεύματα και αναψυκτικά ανάλογα του χρόνου αναμονής τους, καθώς και δύο (2) δωρεάν τηλεφωνήματα, τέλεξ ή φαξ ή μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου,

(β) όταν ο εύλογος αναμενόμενος χρόνος αναχωρήσεως είναι τουλάχιστον η επόμενη μέρα από το χρόνο αναχωρήσεως που είχε ανακοινωθεί προηγουμένως: διανυκτέρευση σε ξενοδοχείο, και μεταφορά μεταξύ αερολιμένα και καταλύματος (ξενοδοχείου ή άλλου) και τέλος

(γ) όταν η καθυστέρηση είναι τουλάχιστον πέντε (5) ώρες: την εντός επτά (7) ημερών επιστροφή του πλήρους αντιτίμου του εισιτηρίου τους στην τιμή που το αγόρασαν για το μέρος ή τα μέρη του ταξιδιού που δεν πραγματοποιήθηκαν ή τα μέρη του ταξιδιού που ήδη πραγματοποιήθηκαν, εφόσον η πτήση δεν εξυπηρετεί πλέον κανένα σκοπό σε σχέση με το αρχικό ταξιδιωτικό τους σχέδιο, καθώς επίσης, αν συντρέχει η περίπτωση: πτήση επιστροφής στο αρχικό σημείο αναχώρησής τους το νωρίτερο δυνατόν.

Ιδιαίτερο νομικό ενδιαφέρον σε ζητήματα καθυστέρησης πτήσεων παρουσιάζει η πρόσφατη σχετικά νομολογία του ΔΕΕ [Υπόθεση Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon και Alana Sturgeon κατά Condor Flugdienst GmbH (C-402/07) και Stefan Böck και Cornelia Lepuschitz κατά Air France SA (C-432/07)] η οποία έκανε τις ακόλουθες δύο βασικές επισημάνσεις ερμηνεύοντας τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό, κατόπιν θέσεως προδικαστικών ερωτημάτων από εθνικά δικαστήρια κρατών - μελών:

(α) διέκρινε την έννοια της "καθυστέρησης" μιας αεροπορικής πτήσης από αυτή της "ματαιώσεως", υπογραμμίζοντας ότι η καθυστέρηση, όσο μεγάλη διάρκεια κι αν έχει, ουδέποτε δύναται να εξομοιωθεί με τη ματαιώση πτήσεως, όταν αυτή πραγματοποιείται τελικώς βάσει του προγραμματισμού που είχε αρχικώς προβλέψει ο αερομεταφορέας,

(β) παρά την ανωτέρω διάκριση, το ΔΕΕ δέχτηκε ότι "τα άρθρα 5,6 και 7 του Κανονισμού 261/2004 έχουν την έννοια ότι, σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του δικαιώματος αποζημιώσεως, οι επιβάτες πτήσεων με καθυστέρηση μπορούν να εξομοιώνονται με τους επιβάτες πτήσεων που ματαιώθηκαν και μπορούν επομένως να επικαλούνται το προβλεπόμενο στο άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού δικαίωμα αποζημιώσεως, οσάκις, εξαιτίας της καθυστέρησης πτήσεως, υφίστανται απώλεια χρόνου ίση ή ανώτερη των τριών (3) ωρών, ήτοι οσάκις φθάνουν στον τελικό τους προορισμό τρεις (3) και πλέον ώρες αργότερα από την ώρα άφιξής τους είχε αρχικώς προγραμματίσει ο αερομεταφορέας

ας. Εντούτοις, μια τέτοια καθυστέρηση δεν παρέχει δικαίωμα αποζημιώσεως στους επιβάτες, αν ο αερομεταφορέας μπορεί να αποδείξει ότι η σημαντική καθυστέρηση προκλήθηκε από έκτακτες περιστάσεις οι οποίες δε θα μπορούσαν να αποφευχθούν ακόμη και αν είχαν ληφθεί όλα τα εύλογα μέτρα, ήτοι περιστάσεις οι οποίες διαφεύγουν του αποτελεσματικού ελέγχου του μεταφορέα".

Πρόκειται για σπουδαία εξομοίωση των καθυστερούμενων πτήσεων με τις τελικώς ματαιωθείσες, ως προς το δικαίωμα αποζημίωσης των επιβατών, με τη βασική προϋπόθεση ότι η καθυστέρηση είναι ίση ή ξεπερνά τις τρεις (3) ώρες.

Επιπρόσθετα, ο κανονισμός αναφέρεται και σε ζητήματα "αλλαγής θέσεως" των επιβατών (άρθρο 10) ορίζοντας: (α) εάν ο αερομεταφορέας τοποθετήσει επιβάτη σε θέση ανώτερη από εκείνη για την οποία αγοράστηκε το εισιτήριο δεν μπορεί (ο αερομεταφορέας) να απαιτήσει επιπλέον πληρωμή, (β) εάν ο αερομεταφορέας τοποθετήσει επιβάτη σε θέση κατώτερη από εκείνη για την οποία αγοράστηκε το εισιτήριο, επιστρέφει εντός επτά (7) ημερών: (i) το 30% της τιμής του εισιτηρίου για όλες τις πτήσεις έως 1.500 χλμ ή (ii) το 50% της τιμής του εισιτηρίου για όλες τις ενδοκοινοτικές πτήσεις άνω των 1.500 χλμ και μέχρι 3.000 χλμ (iii) το 75% της τιμής του εισιτηρίου για όλες τις άλλες πτήσεις.

Ο Κανονισμός εφιστά την προσοχή των αερομεταφορέων σε πρόσωπα με μειωμένη κινητικότητα ή άλλες ειδικές ανάγκες (άρθρο 11) αξιωνοντας την προτεραιότητά τους, ενώ κατά το άρθρο 12 ορίζεται ρητά ότι δεν αποκλείεται το δικαίωμα των επιβατών για τυχόν περαιτέρω αποζημίωση που μπορεί να δικαιούνται.

Στο άρθρο 14 υπερτονίζεται η υποχρέωση ενημέρωσης των επιβατών αναφορικά με τα ανωτέρω δικαιώματά τους (ο αερομεταφορέας οφείλει να έχει αναρτημένη με ευδιάκριτο για τους επιβάτες τρόπο ευανάγνωστη γνωστοποίηση η οποία περιέχει το ακόλουθο κείμενο: "Σε περίπτωση που σας αρνηθούν την επιβίβαση ή σε περίπτωση ματαιώσης ή δώρης τουλάχιστον καθυστέρησης της πτήσης σας, ζητήστε στη θυρίδα ελέγχου εισιτηρίων ή στη θύρα εξόδου το κείμενο που αναφέρει τα δικαιώματά σας, ιδίως όσον αφορά την αποζημίωση και την παροχή βοήθειας" ενώ ο αερομεταφορέας είναι υποχρεωμένος να παρέχει σε κάθε θιγόμενο επιβάτη ΓΡΑΠΤΗ γνωστοποίηση με τους κανόνες αποζημίωσης και παροχής βοήθειας και

τα στοιχεία του αρμόδιου φορέα, που δύναται να παραπονεθεί ο εκάστοτε επιβάτης και ο οποίος φορέας μπορεί να επιβάλλει στον αερομεταφορέα κυρώσεις για παραβίαση των ανωτέρω δικαιωμάτων) ενώ στο άρθρο 15 αποκλείεται ο περιορισμός ή η αποποίηση των υποχρεώσεων των αερομεταφορέων έναντι των επιβατών ιδίως με ρήτρες ή παρεκκλίσεις στη σύμβαση μεταφοράς.

Τέλος, στο άρθρο 16 ορίζεται ότι κάθε κράτος μέλος ορίζει αρμόδιο φορέα για εφαρμογή του εν λόγω Ευρωπαϊκού Κανονισμού, ο οποίος λαμβάνει τα μέτρα που είναι αναγκαία για να καταστούν σεβαστά τα δικαιώματα των επιβατών και ενώπιον του οποίου κάθε επιβάτης μπορεί να υποβάλει καταγγελία σχετικά με παράβαση των ανωτέρω δικαιωμάτων του. Ειδικά στη χώρα μας (Ελλάδα) δύναμι της Υπουργικής Αποφάσεως (ΥΠ) Δ1//2005 (ΥΑ Δ1/Δ/13770/980 ΦΕΚ Β 529 2005) ως αρμόδιος φορέας να επιβάλλει πρόστιμα για παραβάσεις των ανωτέρω δικαιωμάτων των επιβατών ορίστηκε ο Διοικητής του Αερολιμένα (Αερολιμενάρχης), εφόσον πρόκειται για Κρατικό Αερολιμένα όπου σημειώνεται η παράβαση ή ο εκάστοτε επικεφαλής της Κρατικής Αεροπορικής Αρχής, εφόσον πρόκειται για Ιδιωτικό Αερολιμένα. Τα πρόστιμα, δε, σε βάρος των αερομεταφορέων ορίζονται μεταξύ 1.000 έως 3.000 ευρώ ανά επιβάτη. Σε περίπτωση παράβασης συντάσσεται αμέσως σχετική έκθεση με συμπλήρωση ειδικού εντύπου, η οποία επιδίδεται στο πρόσωπο που προέβη στη σχετική παράβαση δικαιώματος (αερομεταφορέας), καλώντας το σε απολογία.

Συμπερασματικά, συντασσόμεθα απόλυτα με το κείμενο του Ευρωπαϊκού Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 261/2004 και τη διευρυμένη - ενισχυμένη προστασία που παρέχει σε κάθε επιβάτη, σε περιπτώσεις άρνησης επιβίβασης παρά τη θέλησή του, ματαιώσης ή καθυστέρησης της πτήσης του, παροτρύνουμε κάθε πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να πληροφορείται εγκαίρως και να ασκεί τα αναγνωρισμένα εκ του Κανονισμού δικαιώματά του, επικρίνουμε έντονα οποιαδήποτε παράβαση των ανωτέρω δικαιωμάτων και διατυπώνουμε την εκτίμησή ότι οι αρμόδιες αρχές πρέπει να είναι περισσότερο ενημερωμένες αναφορικά με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό, παρέχοντας ουσιαστικές πληροφορίες και αρωγή στους επιβάτες, των οποίων τα δικαιώματα παραβιάζονται από αερομεταφορείς.

ΕΝΑ ΑΠΙΘΑΝΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ...

ΤΑΣΟΣ ΚΑΡΑΛΙΓΚΑΣ
Δικηγόρος

Το καλοκαίρι του 2015 θα γραφτεί στην ιστορία ως άκρως δραστήριο και με πολλές συγκινήσεις. Ζούμε απίθανες καταστάσεις, ιδιαίτερα σε πολιτικό επίπεδο, που αρχίζουμε να αναρωτιόμαστε για το ποιος σεναριογράφος επιστημονικής φαντασίας έγραψε το σενάριο για το φετινό ελληνικό καλοκαίρι...

Στις 5 Ιουλίου 2015 είχαμε δημοψήφισμα, όπου το βαρύγδουπο «ΟΧΙ» στα μνημονιακά μέτρα, μεταφράστηκε από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ σε «ΝΑΙ σε ένα τρίτο μνημόνιο».

Όσα ακολούθησαν το δημοψήφισμα αποτελούν στοιχεία για ψυχιατρική ανάλυση. Το ένα τρίτο των κυβερνητικών βουλευτών καταψηφίζει τα νέα μνημονιακά μέτρα, αλλά στηρίζει ταυτόχρονα την κυβέρνηση. Έτσι οι δύο καινούριοι μνημονιακοί νόμοι, γνωστοί και ως «προασπαιτούμενα», υπερψηφίζονται από τους βουλευτές της αντιπολίτευσης, προκειμένου να επιτευχθεί μέχρι τέλος Αυγούστου η συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους, και να αποφεύγουμε έτσι την έξοδο από την Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση, γνωστή και ως «grexit».

Τελικά, το κυβερνών κόμμα είναι στην πράξη διασπασμένο, καθώς τα δύο τρίτα των βουλευτών του υπερψηφίζουν τα μέτρα, ενώ οι υπόλοιποι τα

καταψηφίζουν. Κι όλοι εμείς σαστισμένοι να απορούμε: ποιος κυβερνά τελικά αυτόν τον τόπο; Ο ΣΥΡΙΖΑ που παριστάνει την κυβέρνηση αλλά αρνείται το μνημόνιο, ή τα άλλα τρία κόμματα (ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, Ποτάμι) που παριστάνουν την αντιπολίτευση, αλλά υπερψηφίζουν το μνημόνιο;

Στις 14 Ιουλίου ο Πρωθυπουργός εμφανίστηκε στην κρατική τηλεόραση δίνοντας συνέντευξη. Η πρώτη του φράση ήταν: «Σήμερα θέλω να πω μόνο αλήθειες». Είναι εκπληκτικό αυτό που συνέβη για πρώτη φορά στην παγκόσμια Ιστορία: Πολιτικός να ομολογεί ότι έως τώρα έλεγε και ψέμματα. Τελικά το καλοκαίρι επιφέρει σοβαρές παρενέργειες στους πολιτικούς...

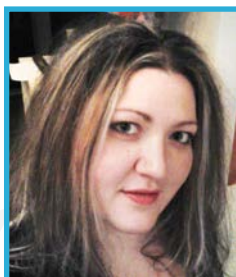
Τόσο ο κ. Τσίπρας, όσο και σύσσωμο το Υπουργικό Συμβούλιο εισηγήθηκαν φορολογικά μέτρα, στα οποία, όπως κυνικά δήλωσαν, δεν πιστεύουν. Το ίδιο δήλωσε και ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ Παρασκευόπουλος, εισηγούμενος το νομοσχέδιο για την επιτάχυνση της Δικαιοσύνης, το οποίο τον περασμένο Δεκέμβριο οι Δικηγόροι όλης της Ελλάδος απορρίψαμε με δημοψήφισμα σε ποσοστό 93%.

Κι όμως, όπως οι περισσότεροι Πρωθυπουργοί των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν δηλώσει κατ' επανάληψη, το πρόβλημα της Ελλάδας είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης.

Πώς είναι δυνατόν να αποκατασταθεί η πολιτική αξιοπιστία της πατρίδας μας απέναντι στους ευρωπαίους εταίρους μας, όταν οι κυβερνώντες μας καλούνται να εφαρμόσουν μία πολιτική, στην οποία δεν πιστεύουν; Πώς θα μας πάρουν στα σοβαρά οι ευρωπαίοι συνεταίροι μας; Και η καλοκαιριακή ζέστη δεν μας προσφέρει κανένα άλλοθι...

Ομολογουμένως, το φετινό καλοκαίρι είναι διφορετικό από τα άλλα... Ευτυχώς είναι κοντά η Χαλκιδική!

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ Μ. ΚΑΡΑΛΗ
Μ.Δ.Ε. Ποινικών και Εγκληματο-
λογικών Επιστημών Α.Π.Θ.
Δικηγόρος, Μέλος Δ.Σ.Θ.

Όλο και πιο συχνά τα τελευταία χρόνια γινόμαστε αποδέκτες δια μέσου Μ.Μ.Ε., εφημερίδων και περιοδικών, τραγικών γεγονότων, τα οποία αναφέρονται σε νεαρά άτομα, παιδιά και εφήβους. Πολλές φορές πρωταγωνιστές των τραγωδιών είναι ανήλικοι-θύτες, ενώ άλλοτε αυτά τα θλιβερά γεγονότα στρέφονται εναντίον των ανηλίκων, οπότε μιλάμε για παιδιά ή εφήβους θύματα εγκληματικών πράξεων¹. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ενώ η τέλεση σοβαρών άδικων πράξεων από τους ανηλίκους και εις βάρος αυτών δεν είναι τόσο συνηθισμένο φαινόμενο, και υπερτερούν οι πιο ελαφρές πράξεις, οι σοβαρές είναι που προβάλλονται από τα Μ.Μ.Ε., και σε συνδυασμό με την κακή χρήση των εγκληματολογικών στατιστικών στοιχείων, η εικόνα που παρουσιάζεται για την ανήλικη παραβατικότητα και θυματοποίηση δεν ανταποκρίνεται πάντα στην πραγματικότητα².

Η εγκληματικότητα εις βάρος των ανηλίκων λοιπόν αποτελεί σήμερα, και όχι μόνο, έναν από τους κλάδους του δικαίου και της εγκληματολογίας που απασχολεί ιδιαίτερα την κοινωνία και επιβάλλει τη μελέτη, την αναζήτηση και την κατανόηση των αιτιών που οδηγούν στη συμπεριφορά αυτή αλλά και των τρόπων με τους οποίους αυτή θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί. Γιατί οι επιπτώσεις που έχει η θυματοποίηση των ανηλίκων, ανάλογα και με τη φύση του εγκλήματος, μπορεί να είναι κάποιες φορές να είναι «καταστροφικές».

Το φαινόμενο της θυματοποίησης των ανηλίκων παίζει πολύ σημαντικό ρόλο ώστε να μπορέσει κά-

ποιος να κατανοήσει και να μελετήσει την παραβατικότητα των ανηλίκων γενικότερα. Όπως ειπώθηκε παραπάνω, υποστηρίζεται πως το γεγονός πως κάποιος ανήλικος υπήρξε θύμα κάποιας εγκληματικής δραστηριότητας, μέσα στην οικογένεια κυρίως αλλά και γενικότερα, μπορεί να επηρεάσει καθοριστικά τη δική του παραβατική ή μη συμπεριφορά.

Για το λόγο αυτό, μέσω της θυματολογίας επιχειρείται να εξεταστεί η επίδραση της βίας και της εγκληματικής συμπεριφοράς εις βάρος των ανηλίκων στην ψυχολογία και τη συμπεριφορά τους. Στα πλαίσια αυτά πραγματοποιήθηκαν διάφορες έρευνες. Σημαντικό εύρημα των ερευνών αυτών υπήρξε η στενή σχέση μεταξύ εγκληματικότητας και θυματοποίησης. Τα θύματα εγκλημάτων βίας φαίνεται πως στη συνέχεια είχαν τελήσει κάποιο βίαιο έγκλημα σε ποσοστό μεγαλύτερο απ' ό,τι τα μη θύματα.

Αυτό που πρέπει με άλλα λόγια να γίνει κατανοητό είναι η άμεση σχέση δράστη – θύματος. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως τα θύματα παρουσιάζουν τα ίδια χαρακτηριστικά με τους θύτες. Σημαίνει ότι και οι θύτες και τα θύματα έχουν ορισμένα μόνο κοινά χαρακτηριστικά³. Τα χαρακτηριστικά αυτά σχετίζονται κυρίως με το είδος των εγκλημάτων που διαπράττουν.

Η έκταση και η συχνότητα της θυματοποίησης των ανηλίκων παρουσιάζουν σε γενικές γραμμές τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- 17% των κοριτσιών έχουν υποστεί σεξουαλική θυματοποίηση (ευρύτητα όρου).
- 12% των αγοριών έχουν υποστεί σεξουαλική θυματοποίηση (ευρύτητα όρου).
- 3 στα 4 κορίτσια και 9 στα 10 αγόρια δεν μιλούν για τα γεγονότα που έζησαν από φόβο.
- 1 στα 25 κορίτσια και 1 στα 33 αγόρια έχουν υποστεί βιασμό και αιμομιξία (ή /και απόπειρα).
- 1 στους 4 δράστες είναι μέλος της οικογένειας.
- 1 στους 2 δράστες είναι γνωστός στο θύμα ή μέλος της οικογένειας.
- 8 στις 10 φορές το παιδί – θύμα έχει υποστεί επαναλαμβανόμενες πράξεις κακοποίησης.

Η Στατιστική επιθεώρηση του 3ου Τμήματος ανηλίκων του έτους 1990, μία από τις λίγες δημοσιευμένες ελληνικές στατιστικές που περιλαμβάνουν στοιχεία για τα εγκλήματα εις βάρος ανηλίκων, η

1. Βλ. Καφασάρη Α., Βλάσσης Ν., Γερούκαλης Δ., Παραβατικότητα ανηλίκων. Μια μελέτη περίπτωσης για την Κω, σε <http://www.encephalos.gr/full/44-4-07g.htm>, τελευταία πρόσβαση 12/12/11

2. Βλ. Πισελά Α., Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2004, σελ.36

3. Βλ. Ζαπάντης Γ., Δημόπουλος Α., Ανήλικοι Δράστες, σε Μπακάλη Β. (Επιμέλεια), Ανήλικοι και Παραβατικότητα, Πρακτικά του 1ου Φοιτητικού Συνεδρίου Εγκληματολογίας, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ.185 επ.

εικόνα που δίνεται για τη θυματοποίηση των ανηλίκων είναι η εξής⁴:

Είδος εγκλήματος	Έτη	
	1990	
	απ. αρ.	%
Αποπλάνηση παιδιών	11	30,6
Σωματική βλάβη ανηλίκων	7	19,4
Λοιπές σωματικές βλάβες	4	11,2
Αιμομιξία	4	11,2
Βιασμός	3	8,3
Αρπαγή	3	8,3
Απαγωγή (εκ. και ακ.)	3	8,3
Θάνατος από αμέλεια	1	2,7
Παραμέληση	-	-
Έκθεση	-	-
Αυτοκτονία και απόπειρα	-	-
Λοιπά κατά της γεν. ελευθ.	-	-
Παράβαση υιοθεσίας	-	-
Παράνομη κατακράτηση	-	-
Λοιπά κατά πρ. ελευθερίας	-	-
Σύνολο	36	100,0

δεν παρουσιάζεται μόνο μέσα στα στενά όρια της οικογένειας. Ιδίως με τη χρήση της σύγχρονης τε-

	Έτη			
	1989		1988	
	απ. αρ.	%	απ. αρ.	%
	14	16,7	33	26,8
	12	14,3	11	9,0
	6	7,1	7	5,7
	3	3,6	-	-
	6	7,1	3	2,4
	12	14,3	23	18,7
	2	2,4	14	11,4
	2	2,4	-	-
	9	10,7	15	12,2
	7	8,3	13	10,6
	4	4,8	-	-
	6	7,2	-	-
	1	1,2	1	0,8
	-	-	2	1,6
	-	-	1	0,8
	84	100,0	123	100,0

Ωστόσο, η εικόνα που έχουμε για τα εγκλήματα με ανήλικα θύματα δεν είναι απόλυτα ξεκάθαρη, κυρίως γιατί τα περισσότερα από τα εγκλήματα εις βάρος ανηλίκων δεν γίνονται ποτέ γνωστά στην Αστυνομία ή δεν καταγγέλλονται γενικότερα. Οι ανήλικοι – θύματα εγκληματικών πράξεων δυσκολεύονται να καταγγείλουν τον δράστη, ιδίως όταν αυτός ανήκει στο εγγύτερο οικογενειακό ή κοινωνικό τους περιβάλλον, είτε λόγω φόβου είτε λόγω ντροπής. Σε κάθε περίπτωση πάντως, οι πληροφορίες που παίρνουμε από τη μελέτη των στατιστικών δεδομένων είναι σημαντικές, γιατί αν μη τι άλλο δείχνουν την ποικιλία των εγκλημάτων των οποίων θύμα μπορεί να είναι κάποιος ανήλικος.

Γενικότερα, θεωρείται πως η ανηλικότητα, και μέχρι την ηλικία των 20 ετών, είναι η περίοδος με τη μεγαλύτερη συχνότητα τέλεσης εγκλημάτων, είτε με ανήλικους δράστες είτε με ανήλικα θύματα⁵.

Η γενετήσια εκμετάλλευση και κακοποίηση των ανηλίκων αποτελούν μία από τις χειρότερες μορφές εγκληματικών πράξεων εις βάρος των ανηλίκων. Μπορεί να ενταχθεί και στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής κακοποίησης των ανηλίκων, γιατί πολλές φορές δράστες είναι οι ίδιοι οι γονείς. Αλλά

χνολογίας, η σεξουαλική εκμετάλλευση των ανηλίκων παρουσιάζει μία διαρκώς αυξανόμενη πορεία.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των περιπτώσεων σεξουαλικής εκμετάλλευσης των ανηλίκων είναι η «αθεατότητα», η κινητικότητα, ο υπερτονισμός ή υποτονισμός αντίστοιχα, η ανάγκη θυματολογικής προσέγγισης, οι δυσχερείς ισορροπίες που πρέπει να κρατηθούν και οι ανεπιβεβαίωτοι γενεσιουργοί λόγοι των εγκλημάτων αυτών. Πιο αναλυτικά, η «αθεατότητα» αναφέρεται στο γεγονός ότι πολλά από τα εγκλήματα αυτά δεν αναφέρονται ποτέ στις αρμόδιες Αρχές, είτε γιατί γίνονται πίσω από τις «κλειστές πόρτες» της οικογένειας είτε γιατί αποτελούν τμήματα ολόκληρων «κυκλωμάτων» που δρουν με την κάλυψη ορισμένων νομίμων ενεργειών, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τα διάφορα γραφεία ευρέσεως εργασίας, που στην πραγματικότητα προωθούν ανήλικες στην πορνεία. Η έννοια της κινητικότητας αναφέρεται στις εδαφικές διαστάσεις των εγκλημάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, τα οποία μπορεί να πραγματοποιούνται τμηματικά σε διαφορετικούς χώρους. Για παράδειγμα, η παραγωγή πορνογραφικού υλικού μπορεί να γίνεται σε μία πόλη ή χώρα και στη συνέχεια η διάθεσή του να πραγματοποιείται σε πολλές περισσότερες χώρες ή πόλεις. Επίσης, για τις περιπτώσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης – κακοποίησης συχνά το ενδιαφέρον των ΜΜΕ μπορεί να είναι ιδιαίτερα αυξημένο, προσανατολισμένο μάλιστα στην προσέλκυση όλο και περισσότερου αναγνωστικού, τηλεοπτικού ή κάθε είδους κοινού, μεγεθύνοντας έτσι τις διαστάσεις του ζητήματος.

4. Βλ. Σπινέλλη Κ., Ελληνικό Δίκαιο Ανηλικών Δραστών και Θυμάτων, Ένας κλάδος υπό διαμόρφωση, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1992, σελ.156 επ.

5. Βλ. Schafer S., The Victim and his Criminal, A study in functional responsibility, Random House, New York, 1968, σελ.69 επ.

Αντίθετα, πολλές φορές τυχαίνει διάφορες ενώσεις ή οργανώσεις οι οποίες υποστηρίζουν την σεξουαλική απελευθέρωση και την ελευθερία της σεξουαλικής έκφρασης όλων, ακόμα δηλαδή και των ανηλίκων, να μάχονται υπέρ τέτοιων φαινομένων, με αποτέλεσμα να «υπο-τονίζονται» και να υποβαθμίζονται οι κίνδυνοι που υποκρύπτονται. Η ανάγκη θυματολογικής προσέγγισης αναφέρεται στην επιδίωξη της αποτροπής των μελλοντικών υποψηφίων δραστών σεξουαλικών εγκλημάτων. Με άλλα λόγια, όσο περισσότερα γνωρίζουμε για τα θύματα τέτοιων εγκλημάτων τόσο πιο εύκολο θα είναι να στρέψουμε την προσοχή μας στην αποτροπή πιθανών δραστών, αφού σύμφωνα με μία άποψη, τα θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων είναι πολύ πιθανό να γίνουν τα ίδια δράστες αντίστοιχων ή άλλων εγκλημάτων μελλοντικά. Επιπλέον, στις περιπτώσεις τέλεσης σεξουαλικών εγκλημάτων εις βάρος ανηλίκων είναι ανάγκη να βρίσκεται η απαιτούμενη ισορροπία μεταξύ της τιμώρησης του εγκλήματος, τη διαφύλαξη της ψυχικής και σωματικής υγείας του ανηλίκου και του απαιτούμενου σεβασμού των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου – δράστη των εγκλημάτων αυτών. Τέλος, μέχρι σήμερα δεν έχουν επιβεβαιωθεί οι λόγοι για τους οποίους οδηγείται κάποιος δράστης στην τέλεση σεξουαλικών εγκλημάτων εις βάρος ανηλίκων. Δεν έχουν επιβεβαιωθεί επίσης τα κριτήρια με τα οποία επιλέγεται κάποιος ανήλικος και καθίσταται θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης. Έτσι, είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα στα αίτιά του και να γίνει πλήρως κατανοητό⁶.

Από κοινωνιολογικής απόψεως, ως σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται η έκθεση ή η συμμετοχή των ανηλίκων, παιδιών και εφήβων, σε πράξεις σεξουαλικού περιεχομένου υποκινούμενες από ενήλικα άτομα. Υποστηρίζεται πως 1 στις 5 γυναίκες στον κόσμο έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση ως παιδί, ενώ 1 στα 5 παιδιά έχει εμπειρία από κάποια μορφή σωματικής κακοποίησης⁷. Ωστόσο, μόλις το 20% των καταγγελιών για σεξουαλική κακοποίηση φτάνουν στις δικαστικές αίθουσες.

Στην Ελλάδα, σε έρευνα του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 750 φοιτητών, το ποσοστό σεξουαλικής κακοποίησης στην παιδική ηλικία ανέρχεται σε 17% στα κορίτσια και σε 7% στα αγόρια. Σε μία άλλη έρευνα σε πληθυσμό αστυνομικών, το 8% των ανδρών αναφέρουν εμπειρία σεξουαλικής παραβίασης πριν από

τα 18 έτη⁸. Τέλος, σε εθνική θυματολογική έρευνα που δημοσιεύτηκε το 2004 αναφέρεται πως οι ανήλικοι ηλικίας 15-17 ετών συνιστούν το 6% του συνόλου των θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων⁹.

Σχετική με την σεξουαλική εκμετάλλευση των ανηλίκων είναι και η εμπορία ανηλίκων και οι περιπτώσεις «trafficking»¹⁰. Συχνά, ανήλικοι γίνονται θύματα εμπορίας με σκοπό την παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών. Κατά αντίστοιχο τρόπο, οι ενήλικες δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων εις βάρος των ανηλίκων είναι δυνατόν να μετακινούνται από ώρα σε χώρα με σκοπό την τέλεση των αντίστοιχων σεξουαλικών πράξεων. Η τακτική αυτή είναι γνωστή με τον όρο «παιδικός σεξοτουρισμός» και εμφανίζεται κυρίως σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, με δράστες κατά κύριο λόγο εύπορους ανθρώπους. Σύμφωνα με εκθέσεις της UNICEF, από το σύνολο των θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, το ποσοστό κοριτσιών που εμπλέκονται στην πορνεία αγγίζει το 37%¹¹. Η ευάλωτη θέση των ανηλίκων στις περιπτώσεις αυτές της εμπορίας διατυπώθηκε ρητά στην Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Εκεί αναφέρεται χαρακτηριστικά το εξής «Τα παιδιά είναι πιο ευάλωτα από τους ενήλικους και συνεπώς κινδυνεύουν περισσότερο να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων. Η παρούσα οδηγία πρέπει να εφαρμόζεται με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού, σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού.»¹².

Ειδικότερη μορφή της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των ανηλίκων συνιστά και η παιδική πορ-

6. Βλ. Σπινέλλη Κ., Ελληνικό Δίκαιο Ανηλίκων Δραστών και Θυμάτων, Ένας κλάδος υπό διαμόρφωση, ο.π., σελ.180 επ.

7. Βλ. Πούλου Μ., Μαρτυρική εξέταση ανηλίκων θυμάτων κακοποίησης. Ο κίνδυνος δευτερογενούς θυματοποίησης των ανηλίκων θυμάτων κατά την εξέτασή τους ως μαρτύρων, σε Γιοβάνογλου Σ. (επιμέλεια), Ο Ανήλικος ως Θύμα – Ο Ανήλικος ως Δράστης και Κρατούμενος, Πρόγραμμα «ΕΠΑΦΗ» φοιτητών νομικής με νεαρούς κρατούμενους για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την κοινωνική ένταξη, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2010, σελ.16

8. Βλ. Φερέτη Ε., Η κακοποίηση του παιδιού στο πλαίσιο της οικογένειας. Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές, σε Μηλιώνη Φ. (επιμέλεια), Ενδοοικογενειακή βία, προοπτικές μετά το Ν 3500/2006, Γενική Γραμματεία Ισότητας, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008, σελ.258 επ. και Πούλου Μ., Μαρτυρική εξέταση ανηλίκων θυμάτων κακοποίησης. Ο κίνδυνος δευτερογενούς θυματοποίησης των ανηλίκων θυμάτων κατά την εξέτασή τους ως μαρτύρων, ο.π., σελ.22

9. Βλ. Καρύδης Β., Η αθέατη εγκληματικότητα, Εθνική θυματολογική έρευνα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2004, σελ.117 επ.

10. Βλ. Κούπα Α., Στρατολόγηση ανηλίκων, σε Μπακάλη Β. (Επιμέλεια), Ανήλικοι και Παραβατικότητα, Πρακτικά του 1ου Φοιτητικού Συνεδρίου Εγκληματολογίας, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ.405 επ.

11. Βλ. Ανδρικοπούλου Β., Ξεσφίγγη Μ., Σεξοτουρισμός, σε Μπακάλη Β. (Επιμέλεια), Ανήλικοι και Παραβατικότητα, Πρακτικά του 1ου Φοιτητικού Συνεδρίου Εγκληματολογίας, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ.386 επ.

12. Βλ. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:EL:PDF>, τελευταία πρόσβαση 05/06/2013

νογραφία. Σε γενικές γραμμές, θεωρείται πως η παιδική πορνογραφία αυξάνεται με ταχύτατους ρυθμούς. Ιδιαίτερα η ηλεκτρονική πορνογραφία έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις. Εκτιμάται πως σήμερα περισσότερες από 100.000 ιστοσελίδες προσφέρουν πορνογραφικό υλικό. Επιπλέον, περίπου το 50% του ηλεκτρονικού εγκλήματος αφορά την πορνογραφία ανηλίκων, αποτελώντας ταυτόχρονα μία από τις κυριότερες πηγές παράνομων εσόδων¹³. Από το σύνολο της διαδικτυακής πορνογραφίας, η πορνογραφία ανηλίκων συνιστά το 20% αυτού¹⁴.

Όλες οι περιπτώσεις σεξουαλικών εγκλημάτων εις βάρος των ανηλίκων έχουν ποικίλες συνέπειες στα ανήλικα θύματα. Οι συνέπειες αυτές σε αυτή την περίπτωση των εγκλημάτων είναι τόσο σωματικές όσο και ψυχολογικές και είναι πολύ σοβαρές. Και αυτό γιατί πέρα από τα παροδικά προβλήματα που μπορούν να προκληθούν στο σώμα των ανηλίκων λόγω της βίας που τους ασκείται, τα σωματικά προβλήματα είναι δυνατόν να είναι και πιο μακροχρόνια, με την έννοια των ασθενειών από τις οποίες μπορεί να υποφέρουν, όπως διάφορα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, λοιμώξεις και άλλες¹⁵. Οι ψυχολογικές συνέπειες μπορεί να αναφέρονται στο φόβο που νιώθουν. Και ο φόβος αυτός αφορά τους προαγωγούς τους, τους «πελάτες» τους ή και τις αρμόδιες αρχές, από τις οποίες κινδυνεύουν να συλληφθούν ή να τιμωρηθούν¹⁶. Ερευνητικά, έχει διαπιστωθεί πως τα ανήλικα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, ιδίως σε μικρότερες ηλικίας, εμφανίζουν συχνά προβλήματα στις διαπροσωπικές τους σχέσεις και την μετέπειτα ενήλικη σεξουαλική τους ζωή, ως αποτέλεσμα της τραυματικής εμπειρίας που είχαν. Το τραύμα από την κακοποίηση συχνά ακολουθείται και από την απώθηση, καθώς οι αναμνήσεις των παιδιών διατηρούνται με λεπτομέρειες¹⁷.

Η τέλεση εγκληματικών πράξεων σήμερα, αλλά και στο πέρασμα των χρόνων, είναι ένα φαινόμενο με πολύπλοκες διαστάσεις. Εκτείνεται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα αλλά μπορεί να διαφέρουν το είδος και η βαρύτητα των εγκλημάτων ανάλογα με την κοινωνική θέση, την οικονομική δυνατότητα και τις ανάγκες του καθενός. Για παράδειγμα, τα άτομα κατώτερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων μπορεί να τελούν αξιόποινες πράξεις για να επιβιώσουν ενώ τα άτομα ανώτερων κοινωνικοοικονομικών τάξεων μπορεί να εγκληματούν για να αποκτήσουν περισσότερα χρήματα ή διάφορα άλλα οφέλη.

Η ανηλικότητα αποτελεί ένα από τα πιο ευαίσθητα στάδια της ζωής του ατόμου, κατά το οποίο διαμορφώνεται η προσωπικότητά του σε μεγάλο βαθμό¹⁸. Οι ανήλικοι καθίστανται κυρίως θύματα εγκλημάτων κατά της σεξουαλικής τους ελευθερίας ή κατά της σωματικής τους ακεραιότητας ή της ζωής τους. Ενώ πιο σπάνια τελούνται εγκλήματα εις βάρος της οικονομικής τους ελευθερίας, αλλά αντίθετα, οι ανήλικοι μπορεί να καθίστανται ενδιάμεσα θύματα ή να τυγχάνουν εκμετάλλευσης προς εξυπηρέτηση τέλεσης άλλων εγκλημάτων εις βάρος της οικονομικής ελευθερίας άλλων, κυρίως ενηλίκων.

Η εικόνα που έχουμε για την εγκληματικότητα – παραβατικότητα στη χώρα μας δεν είναι απόλυτα ξεκάθαρη, με την έννοια ότι τα στοιχεία που έχουμε γι' αυτή στη διάθεσή μας προέρχονται από διάφορες έρευνες και στατιστικές επίσημων ή μη φορέων. Στις έρευνες και τις στατιστικές αυτές εμφανίζεται ένα μέρος μόνο της εγκληματικότητας, δηλαδή αυτή που καταγγέλλεται κυρίως και εκδικάζεται και αυτή που οι ίδιοι οι δράστες ή τα θύματα δηλώνουν στις έρευνες. Αντίστοιχα και η εικόνα της θυματοποίησης γενικότερα και δη της θυματοποίησης των ανηλίκων δεν είναι απόλυτα σαφής για τους ίδιους λόγους.

Αλλά, στην περίπτωση των ανηλίκων τόσο ως δραστών όσο και ως θυμάτων η εικόνα δεν είναι απόλυτα ξεκάθαρη, είναι όμως κάπως καλύτερη από την εικόνα για την εγκληματικότητα – θυματοποίηση των ενηλίκων. Αυτό συμβαίνει γιατί οι ανήλικοι λόγω του νεαρού της ηλικίας τους και της έλλειψης εμπειρίας συχνά τελούν εγκλήματα με τρόπο που είναι εύκολο να ξεχνιαστούν ή, επίσης εξαιτίας της απειρίας τους, όταν συλλαμβάνονται ομολογούν πιο εύκολα τις πράξεις τους και τιμωρούνται. Όταν οι ανήλικοι βέβαια είναι θύματα εγκλημάτων,

13. Βλ. Παναγιωτοπούλου Φ., Παιδική Πορνογραφία στο Διαδίκτυο: Μία Σύγχρονη Μορφή Θυματοποίησης Ανηλίκων, σε Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Τμήματος Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρακτικά του Πρώτου Φοιτητικού Συνεδρίου Εγκληματολογίας, Θέμα: «Ανήλικοι και Παραβατικότητα», Επιμέλεια: Μπακάλη Β., Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ.453 επ.

14. Βλ. Κιούπης Δ., Η παιδική πορνογραφία στο διαδίκτυο, Ίδρυμα Μαραγκόπουλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Σειρά Ομάδας Νέων (ΙΜΔΑ), Επιμέλεια: Ιωαννίδου Αι., Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2007, σελ.6

15. Βλ. Ντέλλος Χ., Παράγοντες και συνέπειες του φαινομένου της διακίνησης και εκμετάλλευσης ανηλίκων, σε Μπακάλη Β. (Επιμέλεια), Ανήλικοι και Παραβατικότητα, Πρακτικά του Τμήματος Φοιτητικού Συνεδρίου Εγκληματολογίας, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ.435 επ.

16. Βλ. Ανδρικοπούλου Β., Ξεσφίγγη Μ., Σεξουαλισμός, ο.π., σελ.389 επ. και Allison J. – Wrightsman L., Rape, The Misunderstood Crime, Sage Publications, Newbury Park – London – New Delhi, 1993, σελ.145 επ.

17. Βλ. Παρασκευόπουλος Ν., Φυτράκης Ε., Αξιόποινες Σεξου-

αλικές Πράξεις, Άρθρα 336-353 ΠΚ, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2011, σελ.213

18. Βλ. Μούλιας Α., Τα Δικαιώματα του Παιδιού σε Ελληνικό και Διεθνές Επίπεδο, σε Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Τμήματος Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρακτικά του Πρώτου Φοιτητικού Συνεδρίου Εγκληματολογίας, Θέμα: «Ανήλικοι και Παραβατικότητα», Επιμέλεια: Μπακάλη Β., Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2007, σελ.331 επ.

δύσκολα μιλούν ανοιχτά για αυτό, γιατί πολλές φορές, ιδιαίτερα όταν δράστης είναι κάποιο συγγενικό τους πρόσωπο, φοβούνται να προχωρήσουν στην αποκάλυψη περαιτέρω στοιχείων.

Τα ποσοστά θυματοποίησης των ανηλίκων, είτε από ανηλικούς συνομηλικούς τους είτε από ενήλικες εις βάρος τους, είναι δύσκολο να υπολογιστούν για διάφορους λόγους. Ένας λόγος για τον οποίο δεν μπορούμε να έχουμε σαφή εικόνα για τις περιπτώσεις θυματοποίησης των ανηλίκων είναι και το γεγονός ότι πολλά από αυτά τα εγκλήματα δεν καταγγέλλονται ποτέ λόγω της σχέσης μεταξύ δράστη και θύματος και έτσι δεν γίνονται ποτέ γνωστά. Επίσης, τα στατιστικά δεδομένα για τα εγκλήματα κατά ανηλίκων δείχνουν ως ένα βαθμό τις διαστάσεις του προβλήματος αλλά δεν μπορούν

να εξακριβωθούν τα ακριβή μεγέθη τους λόγω του γεγονότος ότι πολλά απ' αυτά πλέον τελούνται είτε μέσω είτε επ' ευκαιρία του Διαδικτύου. Σήμερα, που το Διαδίκτυο είναι προσβάσιμο από οποιονδήποτε, ανεξαρτήτως ηλικίας, και λόγω της ταχύτητας και της ανωνυμίας που παρέχεται μέσω αυτού, τα πράγματα έχουν ίσως γίνει πιο επικίνδυνα και οι διαστάσεις του φαινομένου έχουν αλλάξει. Η μετάδοση των στοιχείων των ανηλίκων αλλά και η επικοινωνία των δραστών με τα υποψήφια θύματά τους είναι δυνατόν να γίνει από και προς οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη. Γι' αυτό είναι συχνή η εμφάνιση διεθνών κυκλωμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων για παράδειγμα, στα οποία μπορεί να συμμετέχουν διάφορα άτομα, ακόμα και υπεράνω κάθε υποψίας.

ΔΥΟ ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ με έργα του ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ

ΡΟΥΣΑΝΗ ΚΩΣΤΑΤΖΙΚΗ
Δικηγόρος, Μέλος ΔΣ του ΔΣΘ

Είχα την χαρά και την τύχη να παρακολουθήσω μέσα στον Ιούνιο 2015 (στον δύσκολο αυτό Ιούνιο), δύο παραστάσεις βασισμένες σε έργα του Αριστοφάνη, του μεγάλου σατιρικού ποιητή του 5ου αιώνα (περίπου 445 - 386 π.Χ.). Ο Αριστοφάνης, ο πιο δημοφιλής από τους αρχαίους συγγραφείς, άντλησε την έμπνευση από το κοινωνικό γίνεσθαι της εποχής του, ενώ έδωσε έντονη πολιτική διάσταση στις κωμωδίες του που παραμένουν διαχρονικές και επίκαιρες. Κεντρικοί χαρακτήρες στα έργα του είναι οι μέσοι πολίτες, που αντιδρούν σε αυτά που τους ταλανίζουν στην πολιτική και κοινωνική ζωή.

Και οι δύο παραστάσεις ήταν κατά την γνώμη μου εξαιρετικές και υποστηρίχθηκαν από εμπνευσμένους συντελεστές και γλαφυρούς ηθοποιούς που ζωντάνεψαν τον λόγο του ποιητή. Συγχαρητήρια και έπαινοι, πέρα από τα συνηθισμένα, αξίζουν σε όσους συμμετείχαν. Θα εξιστορήσω με λίγα λόγια γι αυτές τις συναντήσεις του αρχαίου κωμωδιογράφου με τις σύγχρονες διασκευές των έργων του.

11 Ιουνίου 2015: "ΕΙΡΗΝΗ" Στο Πάρκο Ν. Ελβετίας. Από την Παιδική Σκηνή Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

Εδώ και αρκετά χρόνια κάθε Ιούνιο γίνεται η παιδική γιορτή του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης στο πάρκο Ν.Ελβετίας. Αρχικά την διοργάνωνε το Ταμείο μας, και σήμερα πια, μετά για γνωστές εξελίξεις, ο Σύλλογος. Εκεί δίνεται από την Παιδική Σκηνή μία θεατρική παράσταση, διαφορετική κάθε Ιούνιο. Σταθερή αταλάντευτη αξία η δημιουργός σκηνοθέτρια ηθοποιός σ. δικηγόρος Εμη Παντελίδου. Φέτος διασκεύασε, σκηνοθέτησε και η ομάδα της Παιδικής Σκηνής μας παρουσίασε την "ΕΙΡΗΝΗ", ένα από τα πιο αντιπολεμικά έργα όλων των εποχών. Ένα τόλμημα, όπως και οι προηγούμενες παραστάσεις της, με ένα έργο που παίχθηκε πρώτη φορά το 421 π.Χ., όταν ο ελληνικός κόσμος υπέφερε από τον Πελοποννησιακό πόλεμο. Μετά 10 χρόνια εμπόλεμης κατάστασης, οι δύο πολιτικοί Ο Κλέωνας της Αθήνας και ο Βρασίδης της Σπάρ-

της σκοτώθηκαν στην μάχη της Αμφίπολης το 422 π.Χ, και τότε υπογράφηκε ειρήνη. Στην υπόθεση του έργου ο Αθηναίος Τρυγαίος καβαλά ένα σκαθάρι και ανεβαίνει στον ουρανό για να ελευθερώσει την φυλακισμένη από τον Πόλεμο Ειρήνη. Την φέρνει πίσω στη γη με την βοήθεια όλων των Ελλήνων, μαζί με την Οπώρα και την Θεωρία. Και ακολουθεί η γιορτή και ο Υμέναιος...

Η παράσταση, όπου όλες- όλοι φορούσαν ωραιότατα και θεατρικότατα κοστούμια, ενισχυμένη με μουσική από την πιανίστα Παυλίνα Παντελίδου, τους δικηγόρους Στέφανο Στεφανόπουλο στην κιθάρα και Αρη Τριανταφύλλου κιθάρα-φουσαρμόνικα και χορογραφίες από την Βιβή Παντελίδου, υπήρξε μία ολοκληρωμένη απολαυστική παρουσίαση του έργου του Αριστοφάνη. Όλοι οι ηθοποιοί, δικηγόροι και μη, γυναίκες και άνδρες αντεπεξήλθαν άριστα στους ρόλους τους και έδωσαν άψογα ως σύνολο. Δεν μπορώ να τους αναφέρω όλους (ήταν 25 στο σύνολο) και θα περιοριστώ στους δικηγόρους ενδεικτικά. Την Ειρήνη έπαιξε η δικηγόρος Μαρίνα Πογιατζόγλου, που έδωσε στιβαρή ερμηνεία, ήταν επικοινωνιακή και δυναμική. Ο Δημήτρης Τσελούδης ήταν ένας σπουδαίος Τρυγαίος, χιουμορίστας και τρυφερός. Την Πείνα έπαιξε η Βάσω Σαπουντζόγλου, μία πολύ ευχάριστη έκπληξη και σε αυτό το πεδίο ως ηθοποιός. Οι νέες δικηγόροι Ζωή Κυριαζή, Μπία Τσολάκη, Βαρβάρα Κουκουτσέλη ενσάρκωσαν με νεανική φρεσκάδα, ζωντάνια και θαυμαστή άνεση τους ρόλους τους. Ο Νίκος Θεοχάρης, ο Στέφανος Στεφανόπουλος, ο Στάθης Μαυρίδης είναι απολαυστικές σκηνικές παρουσίες, και απέδωσαν με πειστικότητα τους χαρακτήρες τους. Όσους παρέλειψα, ζητώ να με συγχωρήσουν.

Ήταν μία θεαματική παράσταση που μας άφησε όλους χαρούμενους και πιο αισιόδοξους. Υπήρξε η ατυχία μίας αρχικά επίμονης και μετά λιγότερο δυνατής βροχόπτωσης, που ανάγκασε μέρος το κοινό να φύγει και να μη χαρεί την παράσταση έως το τέλος της. Θα έπρεπε συνεπώς να επαναληφθεί λίαν προσεχώς!

Ξέρουμε βέβαια, πως, κάθε τέτοια παράσταση, φτιαγμένη με κόπο και μεράκι, σαν σεμεδάκι με το βελονάκι, κρύβει πίσω της πολύ δουλειά. Ξέρουμε και πόσο δύσκολο είναι για τους δικηγόρους που αγωνιούμε καθημερινά με και στο επάγγελμά μας, να βρούμε και να διαθέσουμε ψυχικό και πνευματικό απόθεμα για τέτοιες δραστηριότητες. Η ανταμοιβή για το ταξίδι κάθε καλλιτεχνικής πράξης είναι η μεγάλη χαρά της δημιουργίας και της συνάντησης με άλλους ανθρώπους, αυτούς που συνεργούν και συμμετέχουν στην ομάδα, αλλά και με τους θεατές, αυτούς δηλαδή που γίνονται αυτό-

πτες και αυτήκοι μάρτυρες της δημιουργίας την στιγμή που λαμβάνει χώρα.

25 Ιουνίου 2015: "ΠΛΟΥΤΟΣ" Στην Δικαστική Φυλακή Ν. Διαβατών. Από τους κρατούμενους – μαθητές στο 3ο Σχολείο 2ης Ευκαιρίας συνεπικουρούμενους από τους Δασκάλους τους.

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας είναι καινοτόμα Σχολεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, απευθύνονται σε αυτούς που δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η φοίτηση διαρκεί 2 εκπαιδευτικά έτη, μετά την επιτυχή φοίτηση δίνεται τίτλος ισότιμος του Γυμνασίου, ενώ στοχεύουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Σε 7 φυλακές υπάρχουν σχολεία Δεύτερης ευκαιρίας για ενήλικες κρατούμενους, ένα από τα οποία από το έτος 2006 λειτουργεί στο Γενικό Κατάστημα Κράτησης των Διαβατών Θεσσαλονίκης. Ο Δικηγορικός Σύλλογος ενισχύει εξ αρχής το έργο του Σχολείου, αρωγός στην λειτουργία του. Εγώ είχα την τύχη επίσης εξ αρχής εκ μέρους του Συλλόγου, να παρακολουθώ το έργο του Σχολείου. Όπως είπε η προηγούμενη Διευθύντριά του: " Το σχολείο στη Φυλακή είναι μία νησίδα ελευθερίας. Μέσα στα συρματοπλέγματα η εκπαίδευση είναι μία πράξη ελευθερίας και δημοκρατίας". Σήμερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έδωσε η Διεύθυνση της Φυλακής, στο Κατάστημα κρατούνται 578 κρατούμενοι, από τους οποίους 22 γυναίκες και 556 άνδρες, 337 είναι οι Έλληνες και 241 οι Αλλοδαποί. Στο Σχολείο φοιτούν 28 άνδρες και 3 γυναίκες, από διάφορες χώρες, από την Αλβανία, το Μαρόκο, το Πακιστάν, την Ρωσία, την Βουλγαρία, τη Ρουμανία, φυσικά και Έλληνες. Τι θαύμα, λοιπόν, να παρακολουθεί κανείς στα πλαίσια της Ημέρας

Ευαισθητοποίησης με τίτλο "Ανοίγουν οι πόρτες, σμίγουν οι μέσα με τους έξω" που έγινε την Πέμπτη 25 Ιουνίου, ανάμεσα στην παρουσίαση των δραστηριοτήτων των μαθητών, μία παράσταση ενός έργου από την αρχαία κωμωδιογραφία, τον "ΠΛΟΥΤΟ" του Αριστοφάνη! Στην τελευταία αυτή κωμωδία του, σε εποχή μεγάλης φτώχειας και διαφθοράς (Κορινθιακός πόλεμος) ο ποιητής μιλά για την κακή διανομή του τυφλού Πλούτου, που πηγαίνει στους κακούς, αντί για τους δίκαιους και έντιμους. Ο ήρωας του έργου, ο Χρεμύλος μαζί με τον δούλο του Καρίωνα πηγαίνουν τον θεό Πλούτο για θεραπεία, αυτός ξαναβρίσκει το φως του και δίνει πια τα αγαθά του στους καλούς, ενώ κάνει τους κακούς φτωχούς. Ου με πείσεις, καν με πείσης λέει ο Χρεμύλος στην Πενία που τον πιλατεύει με την επιχειρηματολογία της ότι είναι καλύτερο να είσαι φτωχός παρά πλούσιος.

Το έργο υπήρξε παιγμένο εξαιρετικά και με υψηλή ποιότητα χιούμορ από Έλληνες και αλλοδαπούς κρατούμενους, στους οποίους μεταλαμπαδεύτηκε από τους φωτισμένους εκπαιδευτικούς τους με θαυμαστή επιτυχία η ουσία του λόγου του ποιητή. Αυτό έχει τεράστια αξία, δεν είναι καθόλου, μα καθόλου απλό, γιατί η δημιουργία συντελέστηκε από ανθρώπους φυλακισμένους που δεν κατέχουν τίποτε από τα δικά μας δεδομένα. Που μέσα στην Φυλακή επιχειρούν επανεκκίνηση του βίου τους. Που ακόμη, μας απέδειξαν ότι το θέατρο έχει μία δυνατή φωνή που δεν φυλακίζεται, πώς είναι σίγουρα ένα εργαλείο αυτογνωσίας.

Που μας έκαναν να αφουγκραστούμε ελεύθερα πνεύματα.

ΟΤΑΝ... ΣΥΝΑΝΤΗΣΑ ΞΑΝΑ ΤΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΝΕΜΕΤΗΣ
Δικηγόρος

Εισαγωγικές για πανεπιστήμιο. Άγχος πολύ και τα γνωστά στον καθένα .. Πέρασα στην νομική λοιπόν... Χαρές και πανηγύρια.

Βασικά στην οικογένεια δεν είχαμε να φάμε (κάτι σαν αυτό που έλεγε σε κάτι εκπομπές παλιά –τις καλές- ο Λαζόπουλος ,τον ένα μήνα πληρώναμε δόσεις και τον άλλο τρώγαμε) αλλά οι γονείς καμάρι γιατί ο γιος θα γίνει δικηγόρος (που να έκοβα την εισαγωγή μου).

Βασικά η μάνα , γιατί ο πατέρας με τα γράμματα είχε τόση σχέση όση εγώ με τις ντρίμπλες του Μέσσι. Δημοτικό με το ζόρι το κατάφερε ..Δεν «βίωνε» τι είναι να περνάει κανείς πανεπιστήμιο...Σκέψου εγώ πέρασα το 1978-79 (με τους σεισμούς της Θεσσαλονίκης..) και αυτός δημοτικό είχε τελειώσει το 1934 ...Μεγάλο χάσμα..

Πολλοί στην γειτονιά και οι φίλοι του δεν πίστευαν ότι ο γιος του Κυρ Αλέκου θα γινόταν δικηγόρος.

Δεινός χειριστής της τράπουλας ο αείμνηστος πατήρ, πήρε πολλά πτυχία και ντοκτορά στα τοπικά καφενεία ...ώωωωρεεεεεσ ατέλειωτες διατριβές και μάθησης ...ούτε καθηγητής πανεπιστημίου σε ώρες διδασκαλίας δεν τον έφτανε..

Οπότε σου λέγανε οι άνθρωποι έχω πολύ περισσότερες πιθανότητες να συνεχίσω την καριέρα μου παρά τω πατρί, παρά σε πανεπιστημιακές αίθουσες και εν συνέχεια σε αίθουσες δικαστηρίων..

Ξέρεις ο καημός κάθε γονέα φτωχού που έζησε τον πόλεμο, ήταν να δει το παιδί του γιατρό η δικηγόρο (γι αυτό όλα τα φράγκα τα πήραν οι ηλεκτρολόγοι και οι υδραυλικοί ...).

Φώναξε λοιπόν η μάνα τις γειτόνισσες και κερνούσε .. Χαρά μεγάλη..

Μην φανταστείς κάτι σοκολατάκια και έφτιαξε ένα κέικ δικό της.

Τότε η Φανή η γειτόνισσα είπε την μεγάλη φράση την οποία η μάνα παρεξήγησε, εγώ δεν έδωσα καμία σημασία και αυτή δυστυχώς με ακολουθεί μέχρι σήμερα.

Μεγάλες φράσεις απλών ανθρώπων λαϊκών που είναι η ψυχή και ο ιστός της χώρας μας ...γιατί από τους άλλους χορτάσαμε...

Τους δήθεν, τους πολύ μορφωμένους, τους πολιτικούς ,τους πληρωμένους κλπ τους fake...

- Γιατί κερνάς κυρά Βάσω;
- Φανή ο γιος θα γίνει δικηγόρος (νομική = δικηγόρος στο μυαλό του απλού ανθρώπου. Ποτέ

συμβολαιογράφος , δικαστής κ.λ.π (και φούσκωσε σαν το κέικ που είχε κάνει)

- Σιγά κυρά Βάσω την δουλειά ...
- Τι εννοείς Φανή; κοτζάμ δικηγόρος θα γίνει..
- Μμμμμ σιγά κυρά Βάσω την δουλειάθα φορωθεί τα προβλήματα του κόσμου....

Μεγάλη φράση - τεράστια.

Από τότε λοιπόν «την έφαγα στην μάπα», την ένιωσα στο πετσί μου ..με έδραρε...Ναι αυτό είναι η δικηγορία..

Χάνεσαι, αλλοτριώνεσαι, ξεχνάς ποιος είσαι .
Είσαι ο Κώστας , ο Βαγγέλης, η Γεωργία ...η απάτη, η πλαστογραφία, τα ναρκωτικά, η ψευδορκία .η υπόθεση που θα δικάσεις αύριο, μεθαύριο ...
Γίνεσαι ο γιατρός τους, ο ψυχίατρος τους ...
Δεν είσαι εσύ ...δεν υπάρχουνς..
Εσύ μόνο κανένα μισάωρο πριν κοιμηθείς μένεις με τον εαυτό σου ...και αν..

Και όλα αυτά με την τρελή ανταμοιβή συνήθως της αχαριστίας.

Στην δικηγορία δυστυχώς η επαλήθευση του τεράστιου γνωμικού « ουδείς ασφαλέστερος εχθρός του ευεργετηθέντος» είναι ρουτίνα...

Αυτά τα όμορφα λοιπόν είναι απόσταγμα τριών δεκαετιών δικηγορίας από το πρωί ως το βράδυ ..

Γιατί μας τα λες αυτά;
Στα λέω για το εξής που θα ακολουθήσει.
Τότε λοιπόν μετά το τέλος του πανεπιστημίου και την ορκωμοσία πέρασα στο μεταπτυχιακό του ποινικού.
Αείμνηστος μοναδικός δάσκαλος – ο κ Μανωλεδάκης .Ιεροτελεστία κάθε μάθημα...

Μοναδικές στιγμές ..συμμετοχή μεγάλη , Εισαγγελίες κ.λπ. κ.λ.π.

Πήρα πολλά από τα μαθήματα.
Έφτασε ο καιρός να γράψω τις εργασίες που έπρεπε και να παρουσιάσω, αλλά οι επόμενες υποχρεώσεις της ζωής ,δεν μου άφηναν χρόνο και έτσι δεν πήρα αυτό το πτυχίο.

Από τότε λοιπόν πήρα την βαρκούλα με τα κουπιά, μπήκα στον ωκεανό της ζωής και της απόλυτα καθημερινής μαχόμενης δικηγορίας και αυτόν ακολούθησα από το 1983 έως σήμερα..

Πριν μερικούς μήνες λοιπόν ήρθε στο γραφείο ο Θωμάς για άσκηση.

Ο Θωμάς μόλις ξεκίνησε την άσκηση, παράλληλα πέρασε στο μεταπτυχιακό του ποινικού.

Ξύπνησε μνήμες...
Κάποια μέρα μου λέει παρακολουθώ και το δεύτερο έτος που διδάσκει και ο κ Μαργαρίτης..

- Του λέω πότε είναι αυτό ;

- Μου λέει κάθε δεύτερη Τετάρτη ..
 - Τι ώρες Θωμά;
 - Από 5-9...
 - Τόσες πολλές; ε ναι μου λέει ..
 - Διάλλειμα έχει;
 - Όχι μου λέει ..
 - Τέσσερις σερί του λέω ; ναι μου λέει ..
 - Ρωτάω πότε είναι το επόμενο;
 - Την επόμενη Τετάρτη..
 - Οκ του λέω θα έρθω και εγώ..
- Τώρα που γράφω το άρθρο είναι περίπου πριν τρεις μήνες αυτό.

Να μην τα πολύ λέμε πήγα ...και από τότε κόλλησα ...Δεν έχασα καμία φορά..

Ειρήσθω εν παρόδω, ότι εμένα τις ώρες 3-6 εκεί περίπου, πέφτουν οι βιολογικοί ρυθμοί μου φουλ.

Αυτό είναι ψαγμένο. Κάθε άνθρωπος έχει ένα τρίωρο τη μέρα που οι ρυθμοί του πέφτουν.

Πχ άλλος 7-10 το πρωί, άλλος 3-6 όπως εγώ κλπ κλπ.

Τυχεροί αυτοί που πέφτουν 11-2 το βράδυ διότι ούτως η άλλως για ύπνο πάμε (εντάξει ωπα οι ξενύχτηδες)..

Παρόλα αυτά σας πληροφορώ ότι και αυτό ξεπεράστηκε.

Καταρχήν η πρώτη φορά ήταν παράξενη ..

Είχα χρόνια ολόκληρα να πάω στο πανεπιστήμιο.

Και όμως εκεί ήμασταν 5 ΟΛΟΚΛΗΡΑ χρόνια από την ζωή μας..

Περπάτησα εκείνο τον διάδρομο με τα σιδηρόφρακτα πλαίσια που έβγαιναν τα αποτελέσματα.

Σαν τον τοίχο των δακρύων μου φαινόταν τότε...

Πήρα καφέ από το κυλικείο και μπήκα στο ασανσέρ ..πάτησα 2ο όροφο και περπάτησα τον διάδρομο μέχρι την πόρτα.

Κατέβηκα τα σκαλιά, το ίδιο τρίξιμο όπως τότε (μάλλον δεν τα άλλαξαν ποτέ..) και βρέθηκα στην ίδια αίθουσα μετά από δεκαετίες.

Εντάξει όπως και να το κάνεις νιώθεις δέος και απορία ...που πήγαν τριάντα χρόνια από τότε ... που ήμουν ;..

Στον τοίχο φωτογραφίες με τον καθηγητή Μανωλεδάκη συγκίνηση ..ρίγος ..

Μετά άρχισε το μάθημα.

Παρουσίες ...

Και μετά άρχισε η παρουσίαση του θέματος που μια συνάδελφος και ένας συνάδελφος είχαν να αναπτύξουν.. «ανασταλτική δύναμη των ενδίκων μέσων ..»

Ο χρόνος πίσω ..τα ακούσματα ..

Η ατμόσφαιρα με συνεπήρε..

Στην αρχή δεν άκουγα τίποτε..

Με διέκοπτε η φωνή του κ Μαργαρίτη, που παρατηρούσε έντονα την εισηγήτρια με καυστικό χιούμορ για τις νομικές της θέσεις.

Να πω την αλήθεια την πρώτη φορά με πήρε ο χρόνος πίσω και δεν παρακολούθησα και πολύ ..

Έτσι κι αλλιώς απλά ήθελα να ξαναζήσω εκείνα τα ανέμελα φοιτητικά χρόνια.

Και όντως οι αναμνήσεις έντονες όσο ποτέ..

Και ναι 4 ώρες ασταμάτητα το μεταπτυχιακό ,ούτε διάλλειμα ούτε τίποτε ..μόνο νομικά πολλά νομικά, βαριά νομικά ..

Είδα την ατζέντα, είδα την επόμενη φορά αν μπορώ σε δέκα πέντε μέρες και χάρηκα που μπορούσα.

Το σημείωσα να μην βάλω ραντεβού με πελάτη για να είμαι παρών..

Και να μαι παρών λοιπόν 5 η 6 Τετάρτες τώρα...

Παρακολουθώ ανελλιπώς αυτά τα μαθήματα.

Πιστεύω ότι η κοινωνία όπως έχει εξελιχτεί σ όλη τη δομή της σε όλη την σύνθεση της έχει χάσει πάρα πολλά από τα πρωτογενή υλικά της.

Για να μη πω έχουν χαθεί σχεδόν όλα.

Λείπει το πάθος, η αγάπη, ο επαγγελματισμός, ο μόχθος, η κούραση, το μεράκι για κάθε τι που κάνει ο κάθε ένας πλέον..

Όλοι ψάχνουν το εύκολο, το γρήγορο ,το επιφανειακό, το αγορασμένο ,το δανεικό ..όλοι γίνονται δικηγόροι η οτιδήποτε άλλο επάγγελμα στο face book κλπ κλπ .

Όλοι ζουν μια ζωή δανεική ακόμα και σε επαγγελματικό επίπεδο.

Ξέρεις τι λείπει από την ζωή μας; Οι «ναοί» παντός είδους ..οι μυσταγωγίες ..τα σχολεία παντός είδους ..η πνευματικότητα ..η παιδεία ..και κυρίως οι δάσκαλοι ..

Εκεί λοιπόν, μέσα σε αυτή την αίθουσα εκείνες τις ώρες, ένιωσα ότι ακόμη υπάρχουν εργαστήρια, άτομα που αγαπούν τόσο πολύ αυτό που κάνουν.

Μονάδες που σιχαινονται την προχειρότητα, το εύκολο, το γρήγορο, και ακάματοι στην κυριολεξία με αντοχές που ούτε εσύ καταλαβαίνεις από που βγαίνουν, βοηθούν στην συγκρότηση της νομικής σκέψης που αύριο θα την χρειαστείς για να αντιμετωπίσεις σαν νομικός όποιο επάγγελμα και να ακολουθήσεις συναφές.

Αισθάνεσαι ήρεμος, βλέπεις ότι υπάρχει ακόμη ελπίδα για κάτι καλό, ότι κάποιος σε «νομικούς ναούς», σε εργαστήρια νομικά, βοηθούν να προαχθεί αυτό που λέμε νομική επιστήμη....το δίκαιο.

Αισθάνεσαι λοιπόν την ανάγκη δημόσια να το πεις, να το μεταφέρεις, διότι αυτό αξίζει και όχι μόνο όταν κάποιος φεύγει να λέμε τι καλός και τι τεράστιος ήταν κλπ κλπ.

Το άλλο μεγάλο συμπέρασμα όλου αυτού ήταν το εξής ...

Διαπίστωσα στα μαθήματα αυτά λοιπόν, ότι (αν μπορώ να το μεταφέρω σωστά) σ αυτό που κάνω εγώ και πολλοί άλλοι συνάδελφοι -δηλαδή ποινικά δικαστήρια -έχει διαμορφωθεί ένα ποινικό δίκαιο της πράξης που θα το βάφτιζα «συρρικνωμένο δίκαιο» σαν την ταινία «αγάπη μου συρρικνώσα τα παιδιά μας ..».

Παρακολουθώντας αυτά τα μαθήματα ένιωσα αρκετά άβολα, γιατί από τα πολλά ερωτήματα που απηύθυνε ο καθηγητής στους μαθητές, εγώ ένας υποτίθεται δικηγόρος της πράξης, με άπειρες ώρες «πτήσης» στα ακροατήρια που δικηγорεί 30 χρόνια τώρα δεν γνώριζα να απαντήσω.

Από τις ερωτήσεις αυτές (εντάξει μερικές άκρως

εξειδικευμένες) δεν ήξερα τουλάχιστον να απαντήσω τις μισές.

Προς στιγμή σάστισα, συνειδητοποίησα για πρώτη φορά μετά από τόσα χρόνια ,ότι στα δικαστήρια πολλές - πάρα πολλές από τις διατάξεις αυτές τις έχουμε ξεχάσει και εμείς και οι δικαστές.

Άλλες δεν ακούγονται ποτέ στα ακροατήρια και άλλες έχουν περιπέσει σε αχρησία.

Είναι ένα δίκαιο που παίζεται στις αίθουσες των δικαστηρίων και ένα άλλο δίκαιο στις αίθουσες των πανεπιστημίων.

Όμως αν ξαναθυμηθείς όλα αυτά τα νομικά που

άκουσα, μπορείς να βοηθήσεις τον πελάτη σου πολλές φορές για πράγματα που σου διαφεύγουν και δεν τα θυμάσαι .

Ένωσα σαν οδηγός που μετά από τόσα χρόνια που πέρασαν (όπως όλοι μας φαντάζομαι) έχουμε ξεχάσει τα πάντα περί σημάτων κλπ και αν περνούσαμε τώρα από εξετάσεις φαντάζομαι όλοι θα κοβόμασταν..

Πιστεύω λοιπόν ότι ένα ρεκτιφιέ της νομικής μηχανής χρειάζεται.

Ο καθένας θα βρει τον τρόπο του.

Εγώ βρήκα τον δικό μου.

ΤΟ ΟΡΑΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΘΕΑΤΟ ΤΕΙΧΟΣ

ΓΑΓΓΗΣ ΜΕΣΥΡΙΟΣ
Δικηγόρος

Τα 25 χρόνια που πέρασαν από την πτώση του τείχους του Βερολίνου νοηματοδοτούν, κυρίως, την ήττα των κομμουνιστικών καθεστώτων έναντι της καπιταλιστικής δύσης. Συγχρόνως, το γεγονός εκείνο υπήρξε και η απαρχή της ισχυροποίησης της Γερμανίας που σταδιακά ανέκτησε την προπολεμική της ισχύ και την ηγεμονική της θέση στη γηραιά Ηπειρο. Και μπορεί το τείχος του Βερολίνου να ήταν αναμφισβήτητα ντροπή για την ανθρωπότητα, ουδείς ξεχνά, όμως, ότι η διαίρεση της Γερμανίας συντελέσθηκε πολλά χρόνια πριν, με κοινή απόφαση των συμμαχικών δυνάμεων, ως αναγκαίο μέτρο για την αποτροπή της χώρας αυτής από τυχόν νέα παγκόσμια αιματοχυσία. Όσο λοιπόν οι Γερμανοί θα γιορτάζουν τα 25 χρόνια από τη συνένωση της πατρίδας τους άλλο τόσο και η ανθρωπότητα δικαιούται σήμερα να πανηγυρίζει για τα 70 χρόνια της απαλλαγής της από το ναζιστικό ζυγό και το τέλος της βιβλικής καταστροφής που η ίδια αυτή χώρα προκάλεσε. Και η πρώτη θέση αυτών των εορτασμών ανήκει δικαίωμα στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στη Θεσσαλονίκη που ούτε στιγμή δεν υπέκυψε θεληματικά στη δίνη των κατοχικών στρατευμάτων. Είναι συνεπώς παράδοξο, σήμερα, στη σκιά εκείνης της ζοφερής

περιόδου, να αδιαφορούμε για την ιστορική μας συνέχεια, πολύ περισσότερο μάλιστα, όσοι αναφέρονται στις γερμανικές αποζημιώσεις, να μην αφουγκράζονται την ιστορική αλήθεια παραθέτοντας το αβάσιμο επιχείρημα ότι δήθεν η διαίρεση της Γερμανίας και το τείχος του Βερολίνου ήσαν οι κύριες αιτίες που προκάλεσαν νομικά προσκόμματα στις ελληνικές διεκδικήσεις. Η πραγματικότητα είναι ότι τόσο για τις επανορθώσεις όσο και για το κατοχικό δάνειο δεν υφίσταντο ποτέ σοβαρά νομικά κωλύματα προκειμένου να τελεσφορήσουν οι αξιώσεις της χώρας μας. Υπήρχε, όμως, η αδράνεια της ελληνικής πολιτείας που, στο όνομα της συμμαχικής αλληλεγγύης, όχι μόνο δε διεκδίκησε τα οφειλόμενα αλλά συνέδραμε και στην ανόρθωση της μεταπολεμικής Γερμανίας με αποτέλεσμα να της δίνει και σήμερα το δικαίωμα να αντιπαρέχεται υπεροπτικά κάθε τέτοια συζήτηση. Ασφαλώς, πάντα κάποιοι διεθνείς κύκλοι επιζητούν να αποσυνδέσουν το σήμερα από το χθές, το παρόν από το παρελθόν, την επίθεση της Γερμανίας προς την Ελλάδα από την ενιαία συμπόρευση των δύο χωρών στο πλαίσιο της ΕΕ. Ορθώνουν, έτσι, ανάμεσα στη συνέχεια των γεγονότων και στην ιστορική συνείδηση των εθνών, ένα αθέατο τείχος σιωπής και αμνησίας. Γιαυτό όμως υπάρχουν οι κυβερνήσεις, για να τους θυμίζουν την ιστορία και, δίχως αντιπαλότητες και φανατισμούς, να διεκδικούν τα οφειλόμενα όχι για λογαριασμό δικό τους αλλά στο όνομα των πατροπαράδοτων αγώνων του έθνους και της τωρινής δικαίωσης του λαού, της κοινωνίας και της πατρίδας.

ΟΙ ΤΡΑΓΙΚΕΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ. (Α' ΜΕΡΟΣ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΙΑΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Δικηγόρος

κών και των χρυσαμοιβόμενων και πληρωμένων αδρά αρνησιπάτριδων.

**Το αντληθέν υλικό, προέρχεται από επιφυλλίδες του Χρήστου Γιανναρά, δημοσιευμένες στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, το έτος 1995, δηλαδή πριν από 20 χρόνια.*

Αναζητήστε αίσθηση του ιερού και επίγνωση ευθύνης σήμερα στα προγράμματα των τηλεοπτικών καναλιών, στις εκβιαστικές πρακτικές του συνδικαλισμού, στην αχυρένια μικρολογία των στελεχών της πολιτικής. Ή και στη λογική των προγραμμάτων της εκπαίδευσης, στην κρατική πολιτική διαφθοράς των συνειδήσεων με το τζόγο. Προτιμάμε τις αισιόδοξες ψευδαισθήσεις.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, οι συντεχνίες της συντήρησης θα αντιδράσουν λυσσαλέα έστω και στο ελάχιστο ίχνος μιας οργανωμένης αφύπνισης. Με τις γνωστές μεθόδους της λάσπης, του χλευασμού, των αποπροσανατολιστικών απομιμήσεων.

Η κοινωνία υφίσταται ανήμπορη τη δήωση, τον βανδαλισμό, την καταστροφή των πανεπιστημίων από ολιγοφρενείς «αναρχικούς», όμως το κράτος είναι δέσμιο στην «προοδευτική» ιδεοληψία του «ασύλου».

Η ευθύνη για την εξάρθρωση της «αναρχικής» τρομοκρατίας στα πανεπιστήμια, στα σχολεία, στα γήπεδα, στις φυλακές.

Αρκούν μερικές δεκάδες ψυχοπαθολογικών ατόμων, που τους χαρακτηρίζουμε «αναρχικούς», για να καταλύσουν το κράτος. Καίνε τα πανεπιστήμια, λεηλατούν καταστήματα, τραυματίζουν αστυνομικούς και πολίτες, νεκρώνουν την πρωτεύουσα.

Μόλις ξεμυτίσει ποιότητα πολιτικού λόγου, θα επέμβουν αμέσως οι τηλεπαρουσιαστές να διακόψουν, να ειρωνευθούν, να στρέψουν τη συζήτηση οπωσδήποτε στα άπλυτα της κάθε κομματικής κουζίνας.

Μοιάζει απλώς ηχηρό, αλλά η χώρα, είναι μια πολιτιστική υπερδύναμη.

Τα κρώγματα των συμπλεγματικών απάτριδων, σε φροκάλια άγλωσσης προοδευτικής υστερίας, που ξέρει μόνο να μηρυκάζει τη σύγχυση.

Ο πρύτανης του Πολυτεχνείου, δηλώνει ότι οι ελάχιστοι «γνωστοί-άγνωστοι» που καίνε κάθε τόσο την Αθήνα δέν πρέπει να συλληφθούν, γιατί ασφαλώς θα εμφανισθούν κάποιιοι άλλοι να συνεχίσουν τους εμπρησμούς.

Είμαστε τόσο Δύση όσο και Ανατολή- και καθόλου διατεθειμένοι να χαρίσουμε την Ευρώπη στη φραγκογερμανική νοοτροπία.

Η ζωή μας νοηματοδοτείται από τη ζωώδη ηδονοθηρία της χρηστικής ωφελιμότητας.

Το πρόβλημα της πόλωσης των ελληνοκεντρι-

ΟΙ ΤΡΑΓΙΚΕΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ. (Β' ΜΕΡΟΣ)

Ο Καρδινάλιος Ρενάρντ θέτει το ερώτημα με αφορμή, κυρίως, τις πληροφορίες της στατιστικής για τον ραγδαίο θρησκευτικό αποχρωματισμό του πληθυσμού της Γαλλίας τα τελευταία χρόνια. Το 1960 το 35% των Γάλλων (πάνω από 15 χρόνων) μετέχουν στη λειτουργία κάθε Κυριακή, ενώ το 1971 το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 22% και το 1975 σε 13,5%. Το 1974 η εκκλησία στη Γαλλία αριθμεί 170 χειροτονίες στη θέση των 600 που είχε πριν 10 χρόνια. Το 1958 οι βαπτίσεις στη Γαλλία καλύπτουν το 91,71% του συνολικού πληθυσμού και το 1968 μόνο το 82,75%. Το 1952 το 15% των Γάλλων εξακολουθούν να εξομολογούνται τουλάχιστον κάθε μήνα, ενώ το 1974 αυτή τη συνήθεια τη διατηρεί μόλις το 1%, όχι του συνολικού αλλά του ρωμαϊκαθολικού πια πληθυσμού. Σήμερα στη Γαλλία οι δύο γάμοι στους 10 διαλύονται, ενώ πριν από 20 χρόνια το ποσοστό των διαζυγίων έφτανε μόλις το 1%.

Η ίδια η καταναλωτική κοινωνία, σαν οργανωμένο σύστημα και τρόπος ζωής, σκοπεύει προγραμματισμένα στη δημιουργία παθητικών φορέων τη καταναλωτικής νοοτροπίας. Η καλλιέργεια υπαρκτικών ερωτημάτων, η μετάθεση των κοινωνικών απαιτήσεων από το επίπεδο της ζωώδους ευημερίας στο επίπεδο της ανάπτυξης της ανθρώπινης προσωπικότητας και δημιουργίας κριτηρίων ποιότητας της ζωής, προσκρούει ωμά και απερίφραστα στην καταναλωτική σκοπιμότητα.

Δέν μένουν περιθώρια για ουσιαστικότερους προβληματισμούς, υπαρκτικά ερωτήματα και απαιτήσεις ποιότητας της ζωής. Ο καταναλωτικός άνθρωπος βουλιάζει προοδευτικά και ανεπίγνωστα στο τέλμα της πνευματικής υπανάπτυξης και καθυστέρησης. Είναι μια ανάπηρη ύπαρξη, ευνοχισμένη και στερημένη από τις πολυτιμότερες δυνατότητες υπαρκτικής πλήρωσης.

Η αλλοτρίωση του ανθρώπου από τις αυτονομημένες δομές «γενικής ευτυχίας».

Την παιδεία και καλλιέργεια την απορρόφησε κι αυτήν η κατανάλωση, την παραμόρφωσε σε ωμή χρησιμοθηρία, σε «εφόδιο» επαγγελματικής (δηλα-

δή καταναλωτικής) επιτυχίας.

Υποτελής στο αυστηρό καπιταλιστικό ή στο αυστηρό μαρξιστικό σύστημα, στις δύο αυτές μορφές ανενδοίαστης βαρβαρότητας που μετράει την ανθρώπινη ύπαρξη και τη ζωή με οικονομικά, πριν από όλα, κριτήρια.

Ο Έλληνας διδάσκεται γνώσεις και απομνημονεύει γνώσεις, που ξεχνιούνται φυσιολογικά σε συντομότατο διάστημα, χωρίς να μάθει τη μέθοδο και τα κλειδιά για την απόκτηση γνώσης.

Τις ανώτατες σπουδές μοιάζει να τις έχει εξευτελίσει η χρησιμοθηρική προτεραιότητα του «πτυχίου»: ούτε λόγος για μύηση στην έρευνα, στο μεράκι της σπουδής που σκοπεύει στην ανθρώπινη καλλιέργεια.

**Το αντληθέν υλικό, προέρχεται από επιφυλλίδες του Χρήστου Γιανναρά, δημοσιευμένες στο ΒΗΜΑ, το έτος 1975, δηλαδή πριν από 40 χρόνια.*

ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΑ ΘΕΡΙΝΑ

ΓΕΡΓΟΣ ΤΣΑΡΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ
Δικηγόρος

Η αργόσυρτη ελληνική Δικαιοσύνη εφεύρε τα λεγόμενα θερινά τμήματα δικασίμων για να μετριάσει κάπως το όνειδος της αρνησιδικίας της. Η νόσος όμως είναι σοβαρή και οι ασπιρίνες δεν αρκούν. Απ' το ολότελα, καλή η Παναγιώτενα, θα έλεγαν κάποιοι, που τους αρέσει η σχετικότητα.

Σπανιότατα έκανα χρήση των δικασίμων αυτών, τόσο που δεν θυμάμαι πότε ήταν η τελευταία φορά. Ωστόσο, δεν μπορεί να τις αποφύγει κανείς, όπως στην προκειμένη περίπτωση. Δήμος του πολεοδομικού συγκροτήματος χρησιμοποιεί μισθωμένο κατάστημα, χωρίς να πληρώνει τα μισθώματα από το μήνα Νοέμβριο 2014, εκμεταλλευόμενος δε το προνόμιο της εκ του νόμου μη προσωρινής εκτελεστότητας της πρωτόδικης απόφασης περί εξώσεως και καταβολής των δεδουλευμένων μισθωμάτων, ασκεί έφεση την τελευταία ημέρα εκπνοής της προθεσμίας, η οποία προσδιορίζεται στη σειρά της αρχής του έτους 2016. Είναι ήδη Μάιος του 2015.

Καθησυχάζω τους εντολείς μου, οι οποίοι είναι και συγγενείς μου και ως εκ τούτου γνωρίζω πολύ καλά την εν γένει κατάστασή τους, ότι μπορούμε να πάρουμε σύντομη δικάσιμο για την εκδίκαση της έφεσης του αντιδίκου δήμου, αφού προηγουμένως τους διαβεβαιώνω ότι έχω εμπιστοσύνη στην ελληνική Δικαιοσύνη και το ίδιο να έχουν κι αυτοί και αφού ίδρωσα να τους δώσω να καταλάβουν, γιατί δεν μπορεί να εκτελεστεί άμεσα η πρωτόδικη απόφαση που τους δικαιώνει. Εύλογο είναι ότι ένας «φυσιολογικός» άνθρωπος δεν μπορεί να καταλάβει γιατί ο δήμος, ως διάδικος, είναι πιο ίσος από τον αντίδικό του ιδιώτη.

Συντάσσω λοιπόν την κατά νόμο αίτηση και επισυνάπτω τα επικαλούμενα αποδεικτικά έγγραφα, που λένε: α) η από 29-1-2015 ιατρική γνωμάτευση του Νοσοκομείου Παπαγεωργίου ότι, ο ασθενής Χ. Κ., γεννημένος το 1930, ασφαλισμένος στον ΕΟΠΥΥ-ΟΓΑ, πάσχει από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και από 28-8-2002 υποβάλλεται σε τετράωρο τρισεβδομαδιαίο πρόγραμμα αιμοκάθαρσης στο Νοσοκομείο μας, β) το εκκαθαριστικό σημείωμα φόρου εισοδήματος του οικονομικού έτους 2014, με εισόδημα σύνταξη ΟΓΑ 400 ευρώ μηνιαίως και το 25% του επιδικίου μισθώματος, που ανέρχεται στο συνολικό ποσό των 522 ευρώ μείον τις κρατήσεις του δήμου, γ) το αντίστοιχο εκ-

καθαριστικό σημείωμα φόρου εισοδήματος της θυγατέρας του, που τον φροντίζει σε εικοσιτετράωρη βάση και εκ των πραγμάτων είναι άνεργη, με μοναδικό εισόδημα το 75% του επιδικίου μισθώματος. Δηλαδή, για να το καταλάβουμε, γιατί δεν είναι τόσο απλό, από το μήνα Νοέμβριο 2014 μέχρι σήμερα η οικογένεια αυτή ζει με 400 ευρώ το μήνα, αφού ο δήμος δεν πληρώνει τα μισθώματα, αλλά χρησιμοποιεί το κατάστημα. Και γιατί να τα πληρώνει, αφού όχι μόνο ο νόμος είναι με το μέρος του, οι τόκοι υπερημερίας είναι μόνο 6%, η δε πρωτόδικη δικαστική δαπάνη στο ... αστρονομικό ποσό των 170 ευρώ και η εφευακική κάπου εκεί κοντά θα είναι, αλλά και η Δικαιοσύνη; Κάποιος ανάληγτος θα μπορούσε να πει, πάλι καλά που έχουν εισόδημα 400 ευρώ, εδώ τόσες οικογένειες δεν έχουν τίποτε απολύτως και ζούν από τα συσσίτια. Αφερίμ, εφέντη, εσύ που το λες τι εισόδημα έχεις;

Δυστυχώς ακρόαση δεν προβλέπεται και κατά συνέπεια η αίτηση απορρίπτεται μετά ... επαίνων. Διεκπεραιώθη. Αυτό είναι το μόνο σίγουρο. Ψάχνω να βρώ την αιτιολογία και έκπληκτος για τη συντελεσθείσα πρόοδο, διαπιστώνω ότι αυτή είναι μία έντυπη σφραγίδα που γράφει: «Αφού έλαβε υπόψη την αίτηση, ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ το αίτημα του κατά προτίμηση προσδιορισμού της υπόθεσης, λόγω του ότι δεν συντρέχει επείγουσα περίπτωση»

Μόλις το αντικρίζω θυμάμαι τη γιαγιά μου. "Όταν το νευρόμετρό της έφτανε στα ύψη, με τις κατάλληλες χειρονομίες και τον πρέποντα τόνο της φωνής, έλεγε: «Να έεις δύο κοιλίας και συρτς τσερίς το έναν» και σε ελεύθερη απόδοση, «να 'χεις δυό κοιλίες, να τραβήξεις και να ξεσχίσεις τη μία».

Για να ισοροπήσω, φαντάζομαι τον δικαστή, σαν σε παλιά ελληνική ταινία, με εκείνα τα πρόσθετα μαύρα μανίκια, να χτυπάει τη σφραγίδα στις ματωμένες αιτήσεις, μπάμπα μπούμπα, η επόμενη, τελειώσαμε και σήμερα.

"Όταν συνέρχομαι από την ψυχρολουσία και αναλογίζομαι το περισπούδαστο σκεπτικό της οιοної απόφασης, διαπιστώνω ότι όντως, εν κατακλείδι, είναι ορθόν. Εντάξει για την ασθένεια, δεν υπάρχει αμφιβολία. Αλλά για την πληρότητα της απόδειξης της οικονομικής τους κατάστασης, δεν θα έπρεπε να προσκομίσω βεβαίωση ότι οι εντολείς μου δεν είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον στη λίστα Λαγκάρντ ή έστω βεβαιώσεις από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες περί μηδενικών καταθέσεων τους; Επειδή εγώ γνωρίζω ότι δεν έχουν καταθέσεις και χρυσόν εις ράβδους, πρέπει να το γνωρίζει και ο δικαστής; Πώς τούτο διέλαθε της προσοχής μου; Αλλά αν πάλι το σκεπτόμουν αυτό, μέχρι να συγκεντρώσω τα σχετικά έγγραφα, ποιού έτους θερινά τμήματα θα προλάβαινα; Άτοπον.

Και τώρα πώς γνωστοποιείς το γεγονός στους εντολείς σου, όταν μάλιστα τους έχεις διαβεβαιώσει για την εμπιστοσύνη σου προς τη Δικαιοσύνη; Επιτρέπονται σ' έναν πεπειραμένο συνήγορο τέτοιες αστοχίες; Ευτυχώς που ο Χ.Κ. δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί και πολύ περισσότερο να αντιδράσει, διότι ως ζωντανό πτώμα τον μεταφέρουν προς και από το Νοσοκομείο τρεις φορές την εβδομάδα για λίγους ακόμη μήνες ζωής, αν αυτή είναι ζωή. Αλλά, θα απέδιδε ο ίδιος Δικαιοσύνη. Στο δήμο είναι τυχεροί. Τσαμπουκάς με αιτία στα νιάτα του, αν του συνέβαινε κάτι τέτοιο τότε, θα μπορούσε στο δήμο και όποιον πάρει ο χάρος. Θα είχε δουλειά κι ο Εισαγγελέας. Όταν η Δικαιοσύνη ολιγωρεί και δεν αποκαθιστά την διαταραχθείσα κοινωνική γαλήνη ούτε και πείθει για την προς τούτο προσπάθειά της, τότε κλονίζεται η εμπιστοσύνη στους θεσμούς και ανοίγουν οι ασκοί του Αιόλου. Ψιλά γράμματα. Η υπόθεση διεκπεραιώθη. "Όχι, όμως, για τους εντολείς και τον συνήγορο, που διατηρούν ανάμεικτα συναισθήματα πικρίας και αγανάκτησης, αντι-

μέτωποι με ένα αναποτελεσματικό και ανάλγητο σύστημα. Ένα σύστημα που τελικά, κατά διαστροφικό τρόπο, υπηρετεί αυτούς που το διακονούν και όχι τον πολίτη υπέρ του οποίου θεσμοθετήθηκε και ο οποίος το στηρίζει οικονομικά.

Με αμφίθυμες σκέψεις οδεύω προς το γραφείο του Προέδρου. Να τα πώ τουλάχιστον σε πρώτη φάση, αυτός είναι ο ρόλος μας σε τελική ανάλυση και δεν ξέρεις τι μπορεί να γίνει. Χειρότερα όχι. Πράγματι, η ακρόαση οδήγησε στη χρυσή τομή και κάτι παραπάνω, ώστε να μπορώ αξιοπρεπώς να ανακοινώσω την έκβαση της προσπάθειας στους εντολείς μου. Και θυμήθηκα το σχέδιο νόμου, για το οποίο απεργήσαμε πάνω από ένα μήνα, που ήθελε τις πολιτικές δίκες περίπου χωρίς ακρόαση.

Και τώρα μπορώ να πιάω σε κάποιο θερινό σινεμά, να δώ μια κωμωδία, κατά προτίμηση, να χαλαρώσω κομμάτι υπό το αστερόφως. Έχει μείνει κανένα;

Μάης 2015

ΜΙΑ ΜΗΝΥΣΗ ΠΟΥ... ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
Δικηγόρος

Η ατμόσφαιρα του μικτού ορκωτού δικαστηρίου Κακουρημάτων, ήταν ηλεκτρισμένη, καθώς οι δικαστές και οι ένορκοι είχαν αποσυρθεί για διάσκεψη. Διαδόθηκε ότι είχαν εκδώσει την ετυμηγορία τους. Από στιγμή σε στιγμή επέκειτο η ανακοίνωση της απόφασης από τον πρόεδρο...

"Αθώος ή ένοχος;" Ήταν το κρίσιμο ερώτημα για τον Αντώνη Βαγδατζόγλου, τον άνθρωπο που οι εφημερίδες πριν από δύο χρόνια, τον είχαν στιγματίσει σαν τέρας ανθρωπόμορφο' και ο εισαγγελέας της έδρας, τον είχε χαρακτηρίσει με ανάλογες εκφράσεις, αναγνωρίζοντάς του μόνο, τα ελαφρυντικά του προτέρου εντίμου βίου και της ειλικρινούς μεταμέλειας.

Ο Βαγδατζόγλου καθόταν αμίλητος. Αν τον καλοεξέταζες όμως, θα 'βλεπες ότι ήταν έτοιμος να εκραγεί από συναισθηματική ένταση. Ποτέ του δεν περίμενε ότι θα βρισκότανε σε τόσο δύσκολη θέση όπως βρισκότανε σήμερα, στο εδώλιο του κατηγορουμένου. "Αθώος ή ένοχος;", αιωρούνταν το ερώτημα στην πνιγνή ατμόσφαιρα.

Βέβαια, οι δύο συνήγοροί του, είχαν κάνει το παν για ν' αποδείξουν ότι ο φόνος της γυναίκας του, δεν ήταν προμελετημένος αλλά έγινε εν βρασμώ ψυχής. Ο Βαγδατζόγλου ήταν ένας αναιρέτης. Ένας άνθρωπος που σκότωσε εν βρασμώ ψυχής, σε κακιά στιγμή. Και έτσι έπρεπε να τον δει το δικαστήριο. Σαν αναιρέτη. Επί πλέον, το θύμα, με τη στάση του, είχε προκαλέσει τον θύτη. Έτσι έλπιζαν να πείσει ο πελάτης τους στα "μαλακά". Σε μια μικρή ποινή κάθειρξης. Θα έκανε σε αγροτικές φυλακές, θα δούλευε, και μετά τα 2/3 της ποινής, εφόσον έδειχνε καλή διαγωγή, θα 'βγαине... Λογικά δε θα 'μενε φυλακή πάνω από 6-7 χρόνια. Είχε ήδη κάνει 2, προφυλακισμένος...

Έτσι τον παρηγορούσαν οι συνήγοροί του.

Κάποια στιγμή, το δικαστήριο μπήκε στην αίθουσα και ο πρόεδρος ήταν έτοιμος να ανακοινώσει την ετυμηγορία.

"Το δικαστήριο κηρύσσει ένοχο τον κατηγορούμενο κατά το κατηγορητήριο... για ανθρωποκτονία εκ προμελέτης. Του αναγνωρίζονται όμως κάποια

ελαφρυντικά... Επί της ποινής ο κύριος Εισαγγελέας."

"Να του επιβληθεί κάθειρξη 20 ετών..."

Μετά από λίγα λεπτά που στον κατηγορούμενο φάνηκαν αιώνες, η απόφαση επί της ποινής ανακοινώθηκε:

"Το δικαστήριο επιβάλλει κάθειρξη 15 ετών..." 208 ανακοίνωσε με ηχηρή, μεταλλική φωνή ο πρόεδρος. Του αναγνωρίστηκαν τα ελαφρυντικά του προτέρου εντίμου βίου, της ειλικρινής μεταμέλειας και ότι ωθήθηκε στην πράξη του από ανάρμοστη διαγωγή του παθόντος... δηλαδή, της γυναίκας του..."

Στο άκουσμα της ποινής, ο Βαγδατζόγλου, ήταν έτοιμος να λιποθυμήσει. Κρατήθηκε την τελευταία στιγμή για να μη σωριαστεί κάτω. Κάτι πήγε να ψελλίσει αλλά τα λόγια δε βγαίναν απ' το στόμα του. Η γλώσσα του είχε κολλήσει στο λαρύγγι του. Οι σφυγμοί και οι χτύποι της καρδιάς του είχαν ανεβεί στους 100... Η καρδιά του κόντευε να σπάσει... Οι συνήγοροί του τον παρηγόρησαν. Θ' ασκούσαν έφεση. Στο Εφετείο, σίγουρα, θα είχε καλύτερη τύχη...

Η κλειδαριά στο κελί των φυλακών Κορυδαλλού, έτριξε πίσω του, καθώς ξαναγύρισε στο γνώριμο μέρος. Εδώ και 2 χρόνια κατοικοέδρευε στον Κορυδαλλό. Σ' ένα άθλιο κελί. Παρέα με άλλους τέσσερις εγκληματίες. Εδώ και κατά λάθος αν έμπαινες, ή γιατί έκανες έστω ένα λάθος μια φορά στη ζωή σου, θα 'βγαίνες τελικά "σωστός εγκληματίας". Οι φυλακές λειτουργούν ως σχολή εγκλήματος, αφού ο συνωστισμός φθάνει τα όρια της ασφυξίας και, σ' ένα κελί, συσσωρεύονται σαν ζώα, πρόβατα και τίγρεις, αντιλόπες και λιοντάρια και ύαινες... Ολιγόπνοιοι και βαρυποινίτες, ή ισοβίτες,

Ο Βαγδατζόγλου μπήκε στο κελί του, κι έπεσε σε βαθιά περισυλλογή. Ήταν μεγάλο το έγκλημα που διέπραξε. Σκότωσε τη γυναίκα του κι έπρεπε να τιμωρηθεί. Έτσι το ένιωθε κι ο ίδιος. Βάρος στη συνείδησή του. Έγκλημα και τιμωρία. Με την τιμωρία έπρεπε να βρει λύτρωση... Ήταν κακή στιγμή βέβαια, όταν ύστερα από την αφόρητη γκρίνια της, αυτή τη γκρίνια που τού χε φάει σα σαράκι τα σωθικά χρόνια ολόκληρα, θόλωσε το μυαλό του, δεν άντεξε άλλο, και μέσα στο καθιστικό, τη χτύπησε στο κεφάλι με το μπουκάλι νερού που κρατούσε στα χέρια του. Αυτό ήταν... Μέσα σε λίγα λεπτά η γυναίκα του ήταν νεκρή...

Στο νού του ερχόταν ξανά και ξανά, η απαίσια αυτή σκηνή. Και μαζί μ' αυτήν δεκάδες άλλες απαισίες. Ήτανε νοσοκόμος, βοηθός γιατρού γυναικολόγου. Επί είκοσι χρόνια προετοιμάζε τα σύνεργα του γιατρού και οδηγούσε έγκυες γυναίκες στο χειρουργείο, για ν' απαλλαγούν απ' τον ανεπιθύμητο

καρπό της κοιλάς τους... 'Ηθελε ν' απαλλαγεί απ' αυτή τη δουλειά ο Βαγδατζόγλου. Θεωρούσε τον εαυτό του συνένοχο σε εγκλήματα ανθρωποκτονίας. Η συνείδησή του, τον ήλεγχε κατά διαστήματα, άσχετα με τη συνείδηση του γιατρού, που δεν τον ήλεγχε σε τίποτα. Εκείνος, έβλεπε το θέμα σαν δουλειά, ρουτίνα, έναν τρόπο να επαυξάνει το εισόδημά του κι' αφορολόγητο μάλιστα! Κανά-δυσόφορές που είπε στη γυναίκα του ν' αλλάξει δουλειά, εκείνη αντέδρασε έντονα.

"Που θα πάς; Πού θα βρεις άλλη δουλειά; Εδώ έχεις ένα σταθερό μισθό. Αν φύγεις, θα μπλέξεις σε αβεβαιότητες, σε περιπέτειες... Μην ξεχνάς ότι έχεις να ταίσεις δύο άλλα στόματα εκτός από μένα, βέβαια...".

Το σκέφτηκε, το ξανασκέφτηκε και παρέμεινε στην ίδια δουλειά. Η συνείδησή του όμως διαμαρτυρότανε... "Είσαι συνεργός σε εγκλήματα", του 'λεγε και του ξανάλεγε... "Ο γιατρός και οι άλλοι που κάνουν τέτοιες δουλειές μπορεί να μην έχουν φόβο Θεού, ούτε καν συνείδηση. Να την έχουν καυτηριάσει, να την έχουν ξεριζώσει. Εσύ όμως; Εσύ πώς αισθάνεσαι;"

Το θέμα της δουλειάς είχε γίνει αντικείμενο έντονης προστριβής με τη σύζυγό του. Η αφόρητη γκρίνια της και οι αυξημένες απαιτήσεις της στη ζωή, τον οδήγησαν χωρίς να θέλει στο έγκλημα. Κι' από 'κει, στη φυλακή...

Όμως, τελευταία, ο Βαγδατζόγλου τυραννιότανε όχι μόνο από την ένοχη συνείδησή του. Τυραννιότανε και από σκέψεις. Σκέψεις πολλές, ποικίλες και αντιφατικές. Όταν εισαι έξω απ' της φυλακής τα κάγκελα, τα βλέπεις τα πράγματα αλλιώς. Κι αλλιώς, όταν εισαι μέσα στη φυλακή. Εκεί, ωριμάζεις για τα καλά. Βλέπεις τη ζωή μ' άλλο μάτι. Και τα προβλήματα. Και τα εγκλήματα που έχουν κάνει άλλοι και βρίσκονται μέσα. Αλλά και τα εγκλήματα που κάνουν κάποιοι άλλοι, που είναι γνωστά μεν, αλλά δεν βρίσκονται μέσα... Γιατί;

Γιατί;

Αυτό το ερώτημα βασάνιζε τον Βαγδατζόγλου. Του ξέσκιζε τις σάρκες με την κοφτερή αιχμή του. Γιατί να βρίσκονται στις φυλακές κάποιοι εγκληματίες, αλλά και κάποιοι που δεν ήταν, και δεν ήθελαν να είναι, σαν κι' αυτόν, και κάποιοι άλλοι, πολλοί, οι περισσότεροι ίσως, να είναι εγκληματίες και να μη συλλαμβάνονται ποτέ; Όπως οι γιατροί που κάνουν εκτρώσεις, όπως οι αόρατοι ηθικοί αυτουργοί εγκλημάτων, όπως πολυεθνικές εταιρίες που σερβίρουν με τα προϊόντα τους το θάνατο στο τραπέζι ανυποψίαστων πολιτών, όπως οι βαρόνοι της κοκαΐνης και των ναρκωτικών, που διακινούν το λευκό θάνατο, όπως οι εγκληματίες με τα λευκά κολάρα που διαπράττουν απάτες δισεκατομμυρίων, που παίζουν στα χρηματιστήρια και εγκληματούν εις βάρος των οικονομικών μικροεπενδυτών, όπως, όπως, όπως... Αράδιαζε συνεχώς στο μυαλό του, δεκάδες εγκληματιών και εγκλημάτων ασύλληπτων και ατιμώρητων... Κόντευε να τρελαθεί... Είχε αραιώσει αρχικά στο μυαλό του, και μετά σ' ένα τετράδιο, εγκλήματα και εγκληματίες ασύλληπτους,

οι οποίοι χαιρότανε τη ζωή τους έξω στον κόσμο, στον ήλιο, χαιρόταν την ελευθερία τους, την οποία χρησιμοποιούσαν μάλιστα εις βάρος της ελευθερίας των άλλων... Ουδείς τους συνελάμβανε, είτε γιατί έκαναν πανέξυπνα τη δουλειά τους, είτε γιατί η λαβίδα του νόμου ήταν μικρή, περιορισμένη κι' ανήμπορη, είτε γιατί αν τυχόν τους συνελάμβαναν, ήξεραν να λαδώνουν καλά με τα παράνομα λεφτά τους τα κατάλληλα πρόσωπα... και τα γρανάζια...

Η αγανάκτησή του, είχε κορυφωθεί πολλές φορές, μέσα στο κελί της ανήλιαγης, υγρής φυλακής του... Τώρα όμως, μετά την καταδίκη του είχε φθάσει στο ζενίθ. Χωρίς να το καταλάβει αυτός ο ελεγχόμενος από τη συνείδησή του άνθρωπος, άρχισε ν' αγανακτεί όχι μόνον κατά των ανθρώπων και της αδικίας που υπάρχει στη ζωή, όχι μόνο κατά των κυβερνώντων και κατά του πανάθλιου συστήματος, αλλά και κατά του Θεού. Ναι, κατά του Θεού, που άφηγε να υπάρχουν αυτές οι αδικίες, αυτά τα εγκλήματα και όχι μόνον άφηγε να υπάρχουν αλλά και τα διαιώνιζε μάλιστα... Αν ήταν αυτός στη θέση του Θεού, αν ήταν δηλαδή πάνσοφος, παντοδύναμος και δίκαιος και αγαθός, όπως θεωρείται ο Θεός ότι είναι, και πρέπει να είναι, θα έδινε τέλος μονομιάς στην αδικία και στο έγκλημα. Ο Θεός εδώ και χιλιάδες χρόνια δεν το κάνει... Επομένως; Δεν είναι συνένοχος κι' Αυτός, των εκατοντάδων, των χιλιάδων εγκλημάτων, παρανομιών και αδικιών;

Κάποια στιγμή αποφάσισε... αυτό που κλωθογύριζε μέρες στο μυαλό του. Πήρε μια κόλλα χαρτί. Θα υπέβαλε μήνυση κατά του Θεού... Ναι, κατά του Θεού!... Όσο αστείο ή γελοίο φαινότανε, ο Βαγδατζόγλου το 'χε αποφασίσει... Θεωρούσε τον Θεό συνυπαίτιο των απανταχού εγκλημάτων... Άλλωστε, τί είναι έγκλημα; Είχε διαβάσει κάποια νομικά βιβλία μέσα στη φυλακή... "Έγκλημα είναι συμπεριφορά άδικος ένοχη, νομοτυπική... καταλογιστή στον πράξαντα και αξιόποινη. Η συμπεριφορά όμως, αναλύεται σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή"... Έτσι λένε τα σοφά κεφάλια. Εδώ, είναι, ο κόμπος του προβλήματος. Ναι, ο Θεός ίσως να μη πράττει το κακό, να μην πράττει εγκλήματα, αλλά παραλείπει να επέμβει, ανέχεται το κακό, το έγκλημα, την αδικία, ενώ μπορεί να το σταματήσει. Διαπράττει εγκλήματα παραλείποντας να τα σταματήσει... Συνέταξε τη μηνυτήρια αναφορά του...

Ενώπιον του κ. Εισαγγελέως Πλημ/κων Αθηνών.

ΜΗΝΥΣΗ

Αντώνη Βαγδατζόγλου του Κυριάκου, καταδίκου, κατοίκου φυλακών Κορυδαλλού.

ΚΑΤΑ

Του Παντοδυνάμου Θεού, κατοίκου του ουρανού... νομίμως εκπροσωπούμενου από την Ορθόδοξη εκκλησία της Ελλάδος Ν.Π.Δ.Δ.

Κε Εισαγγελεύ,

Εγώ, ο Αντώνιος Βαγδατζόγλου, κατάδικος και φυλακισμένος στις φυλακές Κορυδαλλού, για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, αιτούμαι την άσκηση

ποινικής διώξεως κατά του Θεού, εκπροσωπούμενου νομίμως από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος, της οποίας προκαθήμενος τυγχάνει ο Αρχιεπίσκοπος.

Ο ως άνω μηνυόμενος, διέπραξε κατά το παρελθόν αλλά και συνεχίζει να διαπράττει κατά συρροήν, μέχρι σήμερα, τα αδικήματα παραλείψεως λυτρώσεως ζωής θυμάτων, δεκάδων εγκληματιών.

Συγκεκριμένα, ο μηνυόμενος, ενώ δύναται ως εκ της θέσεώς του και της ιδιότητάς του, και της υποστάσεώς του ως εκ φύσεως πανάγαθος και παντοδύναμος, να σταματήσει όλα τα εγκλήματα που τελούνται καθημερινά στην υφήλιο κάτω από το παντέφορο βλέμμα του, αδρανεί και δεν πράττει ουδέν, προς αποφυγήν τελέσεως εγκλημάτων. Επί πλέον, λόγω της παντογνωσίας και της πανσοφίας του, θα μπορούσε να προβλέψει και ν' αποτρέψει δεκάδες εγκληματιών από την τέλεση νέων εγκλημάτων... Θα μπορούσε ν' αλλάξει τη διάθεσή τους, τη βούλησή τους, και τη σκέψη τους εύκολα και ακινδύνως δι' εαυτόν, ώστε να μη τελούν νέα εγκλήματα...

Ο άνω μηνυόμενος Κύριε Εισαγγελέυ, βαρύνεται και με άλλα εγκλήματα. Πολλά. Είναι συναυτουργός μαζί με τους ανθρώπους σε πολέμους, γενοκτονίες, στρατόπεδα συγκέντρωσης, γκούλαγκ, γκέττο, και τόσα άλλα. Μπορεί να προ-γνωρίζει, και προ-γνώριζε ότι θα γινότανε όλα αυτά και δεν τ' απέτρεψε. Επί πλέον δε, δεν φρόντισε να καταδικαστούν οι πραγματικοί ένοχοι. Να πληρώσουν για τα μεγάλα και βεβαία εγκλήματά τους. Δεν φρόντισε, ώστε να αποδοθεί δικαιοσύνη, ενώ προβάλλεται ως δίκαιος Θεός. Έξω από τις φυλακές βρίσκονται όσοι αιματοκύλισαν και αιματοκυλούν την ανθρωπότητα, με την ευλογία ιερών και εκκλησιών που ευλογούν τα όπλα του πολέμου τα ιερά, οι οποίοι φεύ! παίρνουν και παράσημα ως ήρωες πολέμου, και οι ιθύνοντες των πολέμων, πολλές φορές, τιμώνται και με Νόμπελ Ειρήνης!... Ενώ, μέσα σ' αυτές, βρίσκονται κάποιοι περιθωριακοί, κάποιοι κακότεχοι, κάποιοι ασήμαντοι, κάποιοι από τη μοίρα σακατεμένοι... Μέσα στις φυλακές σαπίζουν αυτοί που δεν ήθελαν να συνεχίσουν ν' εγκληματούν, όπως εγώ, και έξω απ' αυτές, αυτοί που θέλουν και συνεχίζουν να εγκληματούν ανεπανόρθωτα...

Ανθρωποκτόνοι, παιδοκτόνοι, απατεώνες, βιαστές, εκβιαστές, λαθρέμποροι, σωματέμποροι, εγκληματίες πολέμου, κατασκευαστές πυρηνικών όπλων... κατασκευαστές τροφίμων με διοξίνες και τόσοι άλλοι. Όλοι αυτοί, οι φυσικοί αυτουργοί, οι συναυτουργοί, οι άμεσοι και απλοί συνεργοί, και κυρίως, οι ηθικοί αυτουργοί, σε χιλιάδες εγκλήματα... Σαν το ετήσιο ολοκαύτωμα εκατομμυρίων ψυχών αθών, που εξαφανίζονται από τα επιδέξια χέρια γιατρών...

Επί πλέον, τον μνηύω, για κατάχρηση εξουσίας εις βάρος των συμφερόντων των ανθρώπων, αφού έχει εξουσία να σταματήσει κάθε ανθρώπινο κακό και δεν το κάνει, καθώς επίσης για παθητική δωροληψία. Διότι, δέχεται δώρα από τους ανθρώπους, και τάματα, και προσευχές, στις οποίες οι άνθρω-

ποι του ζητούν να τους απελευθερώσει από τον Διάβολο, τον πονηρό... (αλλά ρύσαι υμάς από του πονηρού) · και δεν το κάνει αυτό, αλλά τους αφήνει έρμαιο του διαβόλου και των ραδιουργιών του... Σε τι φταίνει αυτοί, αφού υπάρχει διάβολος που τους ωθεί σε εγκλήματα; Σε τι φταίνει αυτοί, αφού υπάρχει η κληρονομημένη, προπατορική αμαρτία; Σε τι φταίνει οι άνθρωποι, αφού είναι έτσι προγραμματισμένοι εκ γενετής, με τα γονιδια τους προγραμματισμένα και για έγκλημα ακόμη;

Για όλους αυτούς τους λόγους και για άλλους που ρητά επιφυλάσσομαι...

ΜΗΝΥΩ ΤΟΝ ΜΗΝΥΟΜΕΝΟ Και ζητώ την τιμωρία του... ως παραβάτη του κοινού ποινικού δικαίου, για συμμετοχή και συναυτουργία σ' όλα τα εγκλήματα της ανθρωπότητας του παρελθόντος και του παρόντος, λόγω παράλειψης αποτροπής εγκλημάτων και ανοχής... εκ μέρους του...

Μάρτυρες προτείνω όλους τους απανταχού φυλακισμένους, σ' όλες τις φυλακές της γης...

Έκλεισε τη μήνυση σ' ένα φάκελο και τον έδωσε στη γραμματεία των φυλακών με την ένδειξη προς τον Κο Εισαγγελέα Ποινικής αγωγής Αθηνών. Ο γραμματέας την πρωτοκόλλησε και του 'δωσε τον αριθμό πρωτοκόλλου...

Λίγες μέρες αργότερα, ο Εισαγγελέας Ποινικής αγωγής έπινε τον πρωινό καφέ του, όταν του έφεραν τη μήνυση του

Βαγδατζόγλου, για να την διαβάσει και να την χαρακτηρίσει...

Μ' ανυψωμένο το ένα φρύδι, ο Εισαγγελέας, διάβασε τη μνηυτήρια αναφορά. Αν μπορούσε κανείς από μακριά να τον παρατηρήσει, θα 'βλεπε τις εκφράσεις του προσώπου του, και τους μορφασμούς που 'κανε, καθώς τη διάβαζε...

Έκανε μια κίνηση να την πετάξει, έτσι, στο καλάθι των αχρήστων, αλλά έπρεπε αφού πρωτοκολλήθηκε, τυπικά, να διεκπεραιωθεί. Έτσι, αφού σκέφτηκε για λίγο, την απέρριψε με σχετική διάταξη. Όχι, για λόγους ουσιαστικούς. Αυτός ο μισότρελλος έγκλειστος, σκέφτηκε, όσο κι' αν φαίνεται ότι του σάλεψε εκεί, στη φυλακή, διέθετε τετράγωνη λογική σε κάτι · είχε τουλάχιστον, δίκιο, στο ότι έξω βρίσκονται οι πραγματικοί εγκληματίες, οι αετοί και τα γεράκια, που ανακηρύσσονται μερικές φορές ήρωες και άγιοι, και μέσα, οι μικροί, οι άσημοι, οι περιθωριακοί, τα έντομα, αυτοί που η κακιά τους μοίρα, η κακιά στιγμή, τους έσπρωξε σε κάποιο έγκλημα, - σαν τον Βαγδατζόγλου -, που δεν ήταν εγκληματίες, αλλά έγιναν άπαξ, γιατί η ζωή τους τα 'φερε έτσι...

Η μήνυση αρχειοθετήθηκε για τυπικούς λόγους. Ήταν αδύνατον να κλητευθεί ο μηνυόμενος, δια των εδών εκπροσώπων του, αφού δεν είχε γνωστή συγκεκριμένη διεύθυνση, και είναι αγνώστου διαμονής, εξ' ύπαρχής... Έτσι, ούτε προκαταρκτική εξέταση μπορούσε να διαταχθεί...

Αν άρχιζε δίκη όμως, επί της ουσίας, σκέφθηκε ο εισαγγελέας, ασφαλώς θα κρατούσε χρόνια. Ίσως, χιλιάδες χρόνια. Τόσα, όσα είναι κι' ο άνθρωπος επί της γης, που πάντα ζητάει ένα άλλοθι για

τις δικές του πράξεις και παραλείψεις...

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΠΟΥ ΣΤΕΡΕΨΕ

Για τρίτη φορά ο Μάικλ Κορόφσκι, διάβαζε αυτή την καταραμένη επιστολή με τα δυσανάγνωστα σιγκελωτά γράμματα. Δεν πίστευε στα μάτια του. Αν ήταν δυνατόν! Αν ήταν δυνατόν, να κάνει αυτός, αυτά που του ζητούσε ο άγνωστος επιστολογράφος. "Για ποιον με πέρασε τέλος πάντων;", σιγανομουρμούρισε... "Για κανένα θαυματοποιό; Συγγραφέας είμαι, μυθιστοριογράφος είμαι, αλλά θαυματοποιός, που να μπορεί ν' αλλάζει καρδιές κατά βούληση και αισθήματα, και μάλιστα, να εξαναγκάσει ανθρώπους να επιστρέψουν στο σπίτι τους, ε, όχι! Αυτό δεν είμαι!".

Άφησε την επιστολή σε μια άκρη στο γραφείο του πάνω, και κάθισε σιωπηλός για λίγο, για να ανασυγκροτήσει τις μπερδεμένες σκέψεις του.

Έβαλε τη φαντασία του να δουλέψει στο φουλ. Φαντάστηκε το σοκ που υπέστη ο άγνωστος επιστολογράφος όταν, επιστρέφοντας στο σπίτι του, το βρήκε άδειο, και τη γυναίκα του να λείπει. Τον φαντάστηκε να φωνάζει πολλές φορές το όνομά της μέσα στα δωμάτια. Σε κάποιο ίσως, ν' ακουγότανε κι ένας μικρός αντίλαλος, αφού ήταν σχεδόν άδεια, μια και δεν πρόλαβαν να επιπλώσουν το διαμέρισμα, όπως έγραφε. Ύστερα, τον οραματίστηκε να συνειδητοποιεί πανικόβλητος ότι έλειπαν τα προσωπικά της είδη. Ύστερα, τον είδε να ψάχνει απεγνωσμένα κάποιο σημάδι για την εξαφάνισή της. Ένα γράμμα, κάποιο σημείωμα, μια εξήγηση τέλος πάντων, για την ξαφνική της αυτή εξαφάνιση. Την έκπληξη αρχικά, την οργή μετά και το θυμό, ζωγραφισμένα στο πρόσωπό του. Και στο τέλος, την αποθάρρυνση, τη θλίψη, και την σιωπή που ακολούθησε.

Ο Κορόφσκι, δεν προσπάθησε και πολύ για να τα αναπλάσει όλα αυτά με τη συγγραφική φαντασία που διέθετε, και με βάση, όλα όσα του εξιστορούσε ο άγνωστος στην επιστολή του.

Μέχρι εδώ όλα καλά. Από κει και πέρα, όμως, το συμπέρασμα του επιστολογράφου, το 'βρισκε αυθαίρετο. Επειδή, του 'γραφε, βρήκε το βιβλίο του ανοιχτό στο κομοδίνο της γυναίκας του, και το βιβλίο του, έλεγε ότι η ηρωίδα εγκατέλειψε τον άντρα της ξαφνικά, χωρίς εξηγήσεις - όπως έκανε και η Άννα, η γυναίκα του -, έβγαζε το συμπέρασμα ότι αυτός με το βιβλίο του, επηρέασε αποφασιστικά τη γυναίκα του να κάνει το ίδιο. να τον εγκαταλείψει. «Εσείς με το βιβλίο σας επηρέασατε την ονειροπόλα γυναίκα μου να κάνει το ίδιο μ' αυτό που έκανε η ηρωίδα του βιβλίου σας», κατέληγε η επιστολή του παράξενου επιστολογράφου. Αλλά και πάλι, συλλογίστηκε, έστω, ότι η γυναίκα του, η Άννα, επηρεάστηκε κάπως από την ηρωίδα του βιβλίου μου, ταύτιστηκε μ' αυτήν, κι έκανε το ίδιο μ' αυτήν. Τι σημαίνει αυτό; Γιατί δεν το 'καναν και χιλιάδες άλλες γυναίκες που διάβαζαν το βιβλίο του; Και είχε αυτός τη δύναμη με τα γραπτά του, όσο καλογραμμένα

κι αν ήταν, όσο συγκινητικά και συναρπαστικά, να επηρεάζει τόσο πολύ τις διάνοιες και τις καρδιές των αναγνωστών του;

Ο Κορόφσκι, ήξερε ότι, σαν συγγραφέας διαβαζόταν πολύ από τις γυναίκες. Είχε αρκετές ερωτικές σχέσεις στη ζωή του, διέθετε εμπειρία, παρατηρητικότητα, ευαισθησία και φαντασία και, ήξερε να διαπλάθει, να κατασκευάζει πειστικούς ήρωες, και όλα τα παραπάνω να τα διοχετεύει στα γραπτά του. Είχε απaráμιλλη μαεστρία στο γράψιμο. Ήταν φοβερός συγγραφέας. Τα βιβλία του πουλιόταν κατά χιλιάδες. Ακόμη και στα σουπερ μάρκετ. Και ο εκδότης του, έτριβε από χαρά τα χέρια του, κάθε φορά που του πήγαινε ένα νέο του μυθιστόρημα προς έκδοση. Τον χαρακτήριζε «συγγραφέα- χρυσουχείο».

Αλλά και ο ίδιος, ένιωθε διπλή ικανοποίηση. Ή, μάλλον, τριπλή. Απ' τη μια να γράφει και να ικανοποιεί το πάθος του να γράφει. Γιατί χωρίς να γράφει δεν μπορούσε να εξακολουθεί να ζει, όπως είχε εξομολογηθεί σε κάποια συνέντευξή του. Απ' την άλλη, να βλέπει ότι τα βιβλία του είχαν τεράστια απήχηση στο αναγνωστικό κοινό. Οι αναγνώστριες να τα ζητούν με επιμονή και να κοιμούνται αγκαλιά μ' αυτά. Και τρίτον, εδώ και καιρό, να έχει λύσει το βιοποριστικό του πρόβλημα, αφού εξοικονομούσε άνετα τα προς το ζην, με τα βιβλία του, απ' τα ποσοστά του μεγάλου τιράζ τους.

Η επιστολή αυτή του αγνώστου, τον προβλημάτισε και τον κολάκευσε ταυτόχρονα. Είχε λοιπόν, τέτοια δύναμη λόγου, ώστε να φτάνουν οι λέξεις του, τα λόγια του, οι σκέψεις του, η μυθοπλασία του, στην καρδιά του αναγνώστη και να τον υποκινούν σε δράση όπως και οι ήρωες του; Είχε τέτοια εκφραστική δεινότητα, ώστε τα βιβλία του να επηρεάζουν και να υποκινούν σε αποφάσεις, ακόμα και να μεταμορφώνουν ζωές; Αλλά, πάλι, μήπως, δεν είχε πει κάποιος μεγάλος φιλόσοφος ότι, οι λέξεις είναι πράξεις; Μήπως πολλές φορές δεν υπονοούμε περισσότερα απ' όσα λέμε και γράφουμε; Οι λέξεις δεν εκφράζουν βαθιά συναισθήματα: οργή, θλίψη, χαρά, κατήφεια, απαρέσκεια; Ένωσε κάπως υπερήφανος, που διέθετε τέτοια ρωμαλέα πένα, με δύναμη να συναρπάζει και να επηρεάζει το κοινό. Δεν ήταν καθόλου τυχαίο που κάποιο περιοδικό τον συγκατέλεξε ανάμεσα σε εκατό προσωπικότητες που μπορούσαν να επηρεάζουν τους ανθρώπους της χώρας του!

Μια παράταιρη σκέψη όμως, ξαφνικά, σα να σκοτείνιασε το πρόσωπό του. "Τι θα γινόταν αν εμφανιζόταν κάποιος άλλος αναγνώστης, και ισχυριζόταν ότι η γυναίκα του, ή το παιδί του προστάθησαν ν' αυτοκτονήσουν, μιμούμενοι ήρωες άλλων βιβλίων του; Θα του "φόρτωναν" τη συνείδησή του, με ενοχές;" Να, κάτι, που δεν το είχε πολυσκεφτεί. Ευτυχώς, που δεν είχε γράψει για αυτοκτονίες πολλές, στα βιβλία του.

Σταμάτησε για μια στιγμή να σκέφτεται. Ξαναπήρε την παράξενη επιστολή στα χέρια του και διάβασε τις τελευταίες αράδες προσεκτικά. Περιείχαν μια έκκληση ενός απελπισμένου νεαρού άντρα, ερωτευ-

μένου κατά τα φαινόμενα με τη γυναίκα του. "Αφού την κάνετε με το βιβλίο σας, να μ' εγκαταλείψει, γράψτε ένα άλλο βιβλίο, σας παρακαλώ, ένα μυθιστόρημα που διαβάζοντάς το, να την κάνει να επιστρέψει πάλι σ' εμένα".

Να την κάνει να επιστρέψει πάλι σ' εμένα.. Δεν του ζητούσε ο άγνωστος, βέβαια, κάτι το τρομερό, κάτι το ακατόρθωτο. Κατ' αρχάς του ζητούσε να γράψει ένα νέο βιβλίο με διαφορετική πλοκή, και 'στροφή' της πρωταγωνίστριας. Η γυναίκα που εγκατέλειψε ξαφνικά, τον άντρα της, να ξαναγυρίσει έτσι, πάλι ξαφνικά, στο σπίτι της, μετά από μήνες αναζήτησης ίσως, και ανίας, και να ξαναζήσουν μαζί. Ήταν τόσο δύσκολο να γράψει αυτός ο φημισμένος λογοτέχνης, ένα νέο μυθιστόρημα με ανάλογα επεισόδια που να κατέληγε στο αίσιο τέλος που επιζητούσε ο άγνωστος; Θα το γέμιζε με κοινοτοπίες για να έχει ανάλογο μέγεθος αλλά το φινάλε θα ήταν το ποθούμενο.

Ο Κορόφσκι κάθισε και το ξανασκέφτηκε. Δεν του ήταν εύκολο να γράψει βιβλία καθ' υπόδειξη και κατά παραγγελίαν. Αυτός ανέσυρε σκέψεις και συναισθήματα απ' το απέραντο οπλοστάσιο των βιωμάτων και της φαντασίας του, όπως του ερχότανε. Άφηνε τη φαντασία του ξεκαπίστρωτη να καλπάζει· ελάχιστα τη χαλιναγωγούσε. Του άρεζε να σπιρουνίζει το άλογο της φαντασίας και να τ' ακούει να χλιμιντρίζει, ευχαριστημένος. Χάριν, όμως, του άγνωστου επιστολογράφου, θα δοκίμαζε να γράψει κάτι ανάλογο μ' αυτό που του ζητούσε.

Μια άλλη σκέψη όμως, άρχισε σιγά - σιγά, να θρονιαίνει και να τριβελίζει το μυαλό του. Κατ' αρχάς, ποιος ξέρει, αν θα το διάβαζε το νέο του βιβλίο, η γυναίκα του άγνωστου, η Άννα; Και αν το διάβαζε μετά από κάποιους μήνες, ή ένα χρόνο, που θα τυπωνόταν, θα ήταν άραγε, διατεθειμένη να επηρεαστεί εκ νέου; Μήπως, θα είχε ξαναφτιάξει τη ζωή της με κάποιον άλλο, και δεν «ξανακολλούσε» μαζί με τον άντρα της, ακόμη κι αν γύριζε πίσω σ' αυτόν;

Έβαλε τα γυαλιά του και κάθισε στο Lap-top του, αναποφάσιτος. Πιο εύκολο του ήταν να γράψει μια επιστολή, όπου θα εξηγούσε στον συμπαθητικό άγνωστο, ότι αυτό που του ζητούσε δεν ήταν εύκολο. και μάλλον, δεν θα το διακινδύνευε. Θα του έγραφε: "Αγαπητέ κύριε, έλαβα την επιστολή σας. μερίζομαι τον πόνο σας. αλλά λυπάμαι. δεν μπορώ να ικανοποιήσω την επιθυμία σας".

Ύστερα από λίγο, όμως, έκλεισε το Lap-top. Σκέφτηκε ότι άξιζε τον κόπο να ρισκάρει, να δοκιμάσει. Έβαλε στοίχημα ξαφνικά, με τον εαυτό του. Να γρά-

ψει ένα νέο βιβλίο για να δοκιμάσει την εκφραστική δεινότητά του. Οι λέξεις είναι πράξεις. Υποκινούν σε πράξεις. Έτσι δεν είπε ο σοφός; Άξιζε λοιπόν, να δοκιμάσει να παρασύρει τους αναγνώστες του σε άλλες πράξεις και ενέργειες. Σαν κι αυτή που του ζητούσε ο αναγνώστης. Στην επανασυμφιλίωση των χωρισμένων. Γιατί όχι;

"Αν είμαι επιτυχημένος λογοτέχνης, θα πρέπει να μπορώ να το κατορθώσω κι αυτό", σκέφτηκε. "Ευκαιρία είναι να δοκιμάσω εκ νέου την εκφραστική μου δύναμη, τη δύναμη να περιγράψω καταστάσεις, να αναδεικνύω βιώματα, αισθήματα και συναισθήματα, την ικανότητα να υποβάλλω και να παρακινώ σε δράση, ανθρώπους, να τους επηρεάζω, να τους κατευθύνω προς τα εκεί που θέλω, εγώ".

Άνοιξε και πάλι το Lap-top. Άρχισε να γράφει κάποιες αράδες. σταματούσε όμως, συχνά. Έγραψε τα δύο πρώτα κεφάλαια, αλλά κάτι, δεν τον τραβούσε να συνεχίσει. Τα διάβασε, δεν του άρεσαν και τα έσκισε. Δεν ήξερε τι του έφταιγε και δεν μπορούσε να γράψει. Μετά από κάποιες προσπάθειες που κράτησαν σχεδόν ένα μήνα, ξαφνικά, ανακάλυψε, ότι στέρευε. Δεν είχε έμπνευση! Και το παράξενο ήτανε το άλλο. Ερχότανε συχνά, στα όνειρά του, κάποια αντρική μορφή, μελαγχολική. Τον παρακαλούσε λέει, να ολοκληρώσει το έργο του, για να σώσει το γάμο του, να γυρίσει η γυναίκα του η Άννα πίσω στο σπίτι τους. Να ξαναβρούν τη χαμένη τους γαλήνη και ευτυχία.

Κι όσο έβλεπε εκείνο το εφιαλτικό όνειρο, τόσο στέρευε, τόσο κολλούσε, στο ίδιο σημείο. Δεν μπορούσε να γράψει σχεδόν τίποτα. Σαν κάποιος να τον έχει καταραστεί. Η περίφημη φαντασία του δεν λειτουργούσε πια. Δεν υπήρχε καν.

Κάποια στιγμή, μετά από πολλούς μήνες, βασιανιστικούς και άκαρπους, πήρε το Lap-top και το βρόντηξε κάτω στο πάτωμα απογοητευμένος.

"Δεν είμαι τίποτα.", μονολόγησε. "Τίποτα. Μπορεί να έχω χιλιάδες αναγνώστριες και θαυμάστριες, αλλά δεν μπορώ να γράψω κάτι, και να παρηγορησω έναν άνθρωπο που αρρώστησε από θλίψη. Κι ύστερα μου λεν ότι είμαι επιτυχημένος λογοτέχνης με επαίνους και βραβεία. Κρατικά βραβεία και διεθνή. Τι να τα κάνω όλα αυτά, αφού δεν μπορώ να γράψω ένα βιβλίο για να βοηθήσω κάποιον που έχει δυστυχήσει ίσως εξαιτίας μου; Τι να τα κάνω τα βραβεία αφού δεν μπορώ πια να γράψω τίποτα";

"Κάποτε, όλοι στερεύουν κι ας μη το καταλαβαίνουν", μονολόγησε, σκεπάζοντας την οδύνη που σχηματίστηκε στο αδρό του πρόσωπο, με τα χέρια του.

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥΣ ΩΣ ΠΗΓΗ ΒΙΟΜΑΖΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΛΙΑΝΑ ΧΑΝΤΕ
Δικηγόρος

Η γεωργία είναι η παλαιότερη ανθρώπινη δραστηριότητα και έχει αλλάξει σημαντικά με την πάροδο του χρόνου, λύνοντας αλλά και δημιουργώντας πολλά προβλήματα. Οι αλλαγές που επέφερε η μαζική χρήση των λιπασμάτων και γεωργικών μηχανημάτων, τα νέα συστήματα άρδευσης και η εγκατάλειψη της παραδοσιακής γεωργίας και κτηνοτροφίας, οδήγησαν στην αύξηση του γεωργικού εισοδήματος, δημιούργησαν όμως και προβλήματα τόσο στην αγροτική εκμετάλλευση όσο και στο ευρύτερο περιβάλλον και, επομένως στην κοινωνία. Κάθε αγρότης, ανεξάρτητα από τη χώρα όπου ασκεί τη δραστηριότητα του, θα πρέπει να στοχεύει στη μείωση των προβλημάτων που προκαλούνται από τη γεωργία. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από τη γεωργική δραστηριότητα οι αγρότες θα πρέπει να εφαρμόζουν ορισμένες πρακτικές. Μία από αυτές τις πρακτικές είναι η ορθή διαχείριση των εποχικών γεωργικών υπολειμμάτων. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία, επίσης, δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ιδιαίτερα στην αξιοποίηση της βιομάζας, θέτοντας ως στόχο την αύξηση της παραγωγής θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα. Συνεπώς, η Ελλάδα ως μια παραδοσιακά γεωργική χώρα πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την παραγωγή ενέργειας από αγροτικά απόβλητα (βιομάζα).

Γεωργική Παραγωγή στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι μια παραδοσιακά αγροτική χώρα, δεδομένου ότι το έδαφος της είναι εύφορο και κατάλληλο για καλλιέργεια. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) και τα προσωρινά αποτελέσματα της Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας αναφορικά με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις για το έτος 2013, όπως αυτά ανακοινώθηκαν στο δελτίο του Απριλίου 2015, η συνολική γεωργική γη αντιστοιχεί σε 36.602,7 χιλ στρέμματα. Ως προς την κατανομή των βασικών ομάδων καλλιεργειών για το 2013, 52,5% της καλλιεργούμενης έκτασης (19.201,2 χιλ. στρέμματα) καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιέργειες, 31,1% (11.389,0 χιλ. στρέμματα) οι μόνιμες καλλιέργειες, 2,7% (977,4 χιλ. στρέμματα) οι κηπευτικές καλλιέργειες και 13,7% (5.035,1 χιλ. στρέμματα) οι αγραναπαύσεις.

Κάθε χρόνο μετά τη συγκομιδή, η οποία γίνεται σε διαφορετικό χρόνο για κάθε είδος καλλιέργειας, τα υπολείμματα των πιο πάνω καλλιεργειών παραμένουν στον αγροτικό χώρο και περιμένουν να διατεθούν, σύμφωνα με τους προβλεπόμενους τρόπους. Αυτά τα υπολείμματα ονομάζονται "γεωργικά απόβλητα" και αποτελούν ένα είδος στερεών αποβλήτων. Στερεό απόβλητο είναι κάθε ουσία ή αντικείμενο, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων, που έχει εγκριθεί με την απόφαση 2001/118 του Συμβουλίου της 16ης Ιανουαρίου 2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «για την τροποποίηση της απόφασης 2000/532 / ΕΚ σχετικά με τον κατάλογο αποβλήτων» και του οποίου αποβλήτου ο κάτοχός το απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει. Τα αγροτικά απόβλητα παράγονται κατά τη διάρκεια ποικίλων αγροτικών δραστηριοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, είναι τα απόβλητα της προετοιμασίας και της επεξεργασίας των φρούτων και λαχανικών, δημητριακών, βρωσίμων ελαίων, κακάο, καφέ, τσαγιού και καπνού. Συνήθως, αυτά τα υπολείμματα δεν έχουν θρεπτική αξία για τον άνθρωπο και η χρήση τους σε μεθόδους που παράγουν άλλα προϊόντα (π.χ. παραγωγή χαρτιού) μπορεί να είναι δυνατή, αλλά παραμένει περιορισμένη. Ορισμένες ποσότητες των υπολειμμάτων παραμένουν στο χώρο υπό επεξεργασία, για παράδειγμα για τη δεματοποίηση και την πώληση τους για διατροφή των ζώων, ή ενσωμάτωση στον αγρό για τον εμπλουτισμό του εδάφους. Παρ' όλα αυτά, ο πιο συνηθισμένος τρόπος διάθεσης είναι ελεύθερη καύση καθώς είναι μια φθηνή και πρακτικά εύκολη διαδικασία και φαινομενικά συνιστά έναν ασφαλή τρόπο για τη διάθεση των υπολειμμάτων. Η ελεύθερη καύση, ωστόσο, όχι μόνο έχει επικίνδυνες συνέπειες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, αλλά, επιπλέον καταστρέφει και μεγάλες ποσότητες βιομάζας, η οποία μπορεί να αξιοποιηθεί για ενεργειακούς σκοπούς, όπως η παραγωγή ηλεκτρικής ή θερμικής ενέργειας, τηρώντας τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της νομοθεσίας.

Τα γεωργικά απόβλητα ως πηγή βιομάζας

Η βιομάζα είναι το βιοαποικοδομήσιμο κλάσμα των προϊόντων, αποβλήτων και καταλοίπων από τη γεωργία, συμπεριλαμβανομένων φυτικών και ζωικών ουσιών, τη δασοκομία και τις συναφείς βιομηχανίες, καθώς και το βιοαποικοδομήσιμο κλάσμα των βιομηχανικών και αστικών λυμάτων και των στερεών αποβλήτων. Βιομάζα συνιστούν τα άγρια φυτά και τα δάση, οι ενεργειακές καλλιέργειες (τα φυτά που καλλιεργούνται ειδικά από την πα-

ραγωγή βιομάζας για την παραγωγή ενέργειας), τα γεωργικά και δασικά είδη, τα προϊόντα και τα κατάλοιπα των φυτών, όπως το άχυρο, το καλαμπόκι, το βαμβάκι, κλαδιά δέντρων, φύκια, καθώς και προϊόντα που προέρχονται από την επεξεργασία αυτών των υλικών. Στη σύγχρονη εποχή, η βιομάζα θεωρείται ανανεώσιμη πηγή ενέργειας, ένα είδος παραγωγής ενέργειας φιλικής προς το περιβάλλον, που έχει ως στόχο να επιτευχθεί η βιώσιμη παραγωγή ηλεκτρικής ή θερμικής ενέργειας. Πρακτικά, η βιομάζα είναι μια μορφή ηλιακής ενέργειας, που συλλαμβάνεται και αποθηκεύεται από τα φυτά, ως αποτέλεσμα της φωτοσύνθεσης. Τα πλεονεκτήματα της ελεγχόμενης καύσης της βιομάζας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας είναι το μηδενικό ισοζύγιο διοξειδίου του άνθρακα και το γεγονός ότι δεν έχει τις επιπτώσεις του φαινομένου του θερμοκηπίου, δεδομένου ότι οι ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα που απελευθερώνονται επανεισάγονται και συλλαμβάνονται από τα φυτά με αποτέλεσμα την εκ νέου παραγωγή βιομάζας. Επιπλέον, η ελάχιστη παρουσία θείου στη βιομάζα συμβάλλει στη μείωση του διοξειδίου του θείου που είναι υπεύθυνο για την όξινη βροχή. Η εκμετάλλευση της βιομάζας έχει, επίσης, οικονομικά οφέλη. Δεδομένου ότι αποτελεί μια εθνική και τοπικού χαρακτήρα πηγή ενέργειας, μπορεί να συμβάλει στη μείωση της εξάρτησης από τα συμβατικά, ορυκτά καύσιμα. Ενισχύει την απασχόληση στις αγροτικές περιοχές, και, ως εκ τούτου, οι τοπικοί πληθυσμοί έχουν κίνητρο για να μείνουν εκεί και να εργαστούν σε εναλλακτικές μορφές γεωργίας.

Νομοθετικό Πλαίσιο

Η χρήση της βιομάζας για τους σκοπούς της παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας, ως ένας φιλικός προς το περιβάλλον τρόπος παραγωγής, αποτελεί η συμμόρφωση με τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημοσίευσε την Οδηγία 2009/28 ΕΚ, η οποία θέτει τους στόχους για τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η Οδηγία 2009/28 ΕΚ δίνει και τον ορισμό της βιομάζας στο άρθρο 2 περ. ε. ως «το βιοαποικοδομήσιμο κλάσμα προϊόντων, αποβλήτων και καταλοίπων βιολογικής προέλευσης από τη γεωργία (συμπεριλαμβανομένων των φυτικών και των ζωικών ουσιών), τη δασοκομία και τους συναφείς κλάδους, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και το βιοαποικοδομήσιμο κλάσμα των βιομηχανικών αποβλήτων και των οικιακών απορριμμάτων».

Η Ελλάδα συμμορφώθηκε με την προαναφερθείσα οδηγία με τη δημοσίευση του νόμου 3851/2010 (ΦΕΚ Αριθμός 85 / Α / 2010). Σύμφωνα με το πρώτο άρθρο του νόμου αυτού, «η προστασία του κλίματος μέσω της προώθησης της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποτελεί περιβαλλοντική και ενεργειακή προτεραιότητα ύψιστης σημασίας για τη χώρα». Οι εθνικοί στόχοι

για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καθορίζονται μέχρι το έτος 2020 ως εξής:

1. Συμμετοχή της ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας σε ποσοστό 20%.

2. Συμμετοχή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ στην ακαθάριστη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας τουλάχιστον 40%.

3. Συμμετοχή της ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση και ψύξη σε ποσοστό τουλάχιστον 20% και

4. Στη συμμετοχή της ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ, στην τελική κατανάλωση ενέργειας στις μεταφορές σε ποσοστό τουλάχιστον 10%».

Σε κάθε περίπτωση η αξιοποίηση των αγροτικών αποβλήτων, ως βιομάζα, για την παραγωγή ενέργειας θέτει οριστικά τέλος και στην δραστηριότητα της καύσης των αγροτικών αποβλήτων, ως τρόπο διάθεσης τους μετά την συγκομιδή. Ειδικότερα, η καύση των αποβλήτων συνιστά μόλυνση και υποβάθμιση του περιβάλλοντος και, ειδικότερα, της ατμόσφαιρας, μέσω των εκπομπών αερίων ρύπων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έθεσε, την 17η Δεκεμβρίου 2008, τον στόχο 20-20-20 μέχρι το 2020, ο οποίος συνίσταται σε

1) 20% μείωση των αερίων θερμοκηπίου,

2) 20% αύξηση ενεργειακής αποδοτικότητας ή μείωση κατά 20% της κατανάλωσης ενέργειας και

3) 20% αύξηση του ποσοστού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Αδειοδότηση και εγκατάσταση μονάδων επεξεργασίας βιομάζας

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι χώροι στους οποίους επιτρέπεται, αλλά και εκείνοι όπου απαγορεύεται η εγκατάσταση των μονάδων αξιοποίησης και επεξεργασίας βιομάζας προβλέπονται με την ΚΥΑ 49828/03-12-2008 (ΦΕΚ2464/Β'). Ειδικότερα ορίζονται τα γενικότερα κριτήρια, σύμφωνα με τα οποία οι αρμόδιοι φορείς μπορούν να κρίνουν, σύμφωνα με τις ειδικές συνθήκες της κάθε περίπτωσης, το επιτρεπτό ή μη της εγκατάστασης. Πιο συγκεκριμένα: «Ως προνομιακές περιοχές χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο, θεωρούνται ενδεικτικά, οι χώροι που ευρίσκονται πλησίον γεωργικών εκμεταλλεύσεων παραγωγής της πρώτης ύλης, ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, μεγάλων κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών μονάδων, μονάδων παραγωγής χαρτοπολτού, μονάδων παραγωγής χυμών και τοματοπολτού, πάσης φύσεως γεωργικών ή κτηνοτροφικών βιομηχανιών, ζωοτροφών κλπ.»

Ως ζώνες αποκλεισμού για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο, δηλαδή ζώνες στις οποίες πρέπει να αποκλείεται η εγκατάστασή τους, ορίζονται οι περιοχές που προβλέπονται στο άρθρο 6 παρ.1

της απόφασης και ειδικότερα:

1) Των κηρυγμένων διατηρητέων μνημείων της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και των οριοθετημένων αρχαιολογικών ζωνών προστασίας Α

2) Των περιοχών απολύτου προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης.

3) Των ορίων των Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας (Υγρότοποι Ραμσάρ).

4) Των πυρήνων των εθνικών δρυμών και των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών.

5) Των οικοτόπων προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινωτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000.

6) Των εντός σχεδίων πόλεων και ορίων οικισμών προ του 1923 ή κάτω των 2.000 κατοίκων περιοχών.

7) Των Π.Ο.Τ.Α. του άρθρου 29 του ν. 2545/1997, των Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα του άρθρου 10 του ν. 2742/1999, των θεματικών πάρκων και των τουριστικών λιμένων.

8) Των απύπως διαμορφωμένων, στο πλαίσιο της εκτός σχεδίου δόμησης, τουριστικών και οικιστικών περιοχών.

9) Των ακτών κολύμβησης που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας των νερών κολύμβησης που συντονίζεται από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

10) Των τμημάτων των λατομικών περιοχών και μεταλλευτικών και εξορυκτικών ζωνών που λειτουργούν επιφανειακά.

Οι μονάδες εκμετάλλευσης της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο απαγορεύεται να εγκαθίστανται στις παραπάνω περιοχές και, επιπλέον, πρέπει να τηρούν τις ελάχιστες αποστάσεις από τις περιοχές αυτές, όπως αναλυτικά ορίζονται στους πίνακες του Παραρτήματος VI της απόφασης. Εξαιρέση από τους παραπάνω περιορισμούς εισάγει το άρθρο 3 της απόφασης, σύμφωνα με το οποίο οι όροι και περιορισμοί της απόφασης δεν εφαρμόζονται στους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. που εξαιρούνται από την υποχρέωση λήψης αδειας παραγωγής και αδειας εγκατάστασης και λειτουργίας, στα Μεγάλα Υδροηλεκτρικά Έργα, λόγω των ιδιομορφιών που παρουσιάζουν και στις εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. που χαρακτηρίζονται ως μη οχλούσες εγκαταστάσεις.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι με την ΥΑ Αριθ. πρωτ. ΟΙΚ.189533/07.11.2011 (ΦΕΚ 2654/09.11.2011) ήρθη η απαγόρευση χρήσης βιομάζας για θέρμανση σε Αθηνά και Θεσσαλονίκη και θεσμοθετήθηκαν τα επιτρεπόμενα όρια εκπομπών καυσαερίων, και πρότυπα λειτουργίας των εγκαταστάσεων κεντρική θέρμανσης.

ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ

Η αδειοδότηση μονάδων επεξεργασίας βιομάζας ρυθμίζεται, καταρχάς από το νόμο 4014/2011.

Σύμφωνα με το άρθρο 1, τα έργα και οι δραστηριότητες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, των οποίων η κατασκευή ή λειτουργία δύναται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες (Α και Β) ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Η πρώτη κατηγορία (Α) περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και για τα οποία απαιτείται η διεξαγωγή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ). Τα έργα και οι δραστηριότητες της κατηγορίας Α κατατάσσονται: α) Σε αυτά που ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α1 και β) σε αυτά που ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α2. Η δεύτερη κατηγορία (Β) περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες τα οποία χαρακτηρίζονται από τοπικές και μη σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και υπόκεινται σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς που τίθενται για την προστασία του περιβάλλοντος. Για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων κατηγορίας Α ή τη μετεγκατάσταση ήδη υφιστάμενων απαιτείται διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης με τη διεξαγωγή ΜΠΕ και έκδοση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ). Οι διαδικασίες και τα ειδικότερα κριτήρια περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και δραστηριοτήτων των άρθρων 3, 4, 5, 6 και 7 του Ν. 4014/2011 εξειδικεύονται με την Απόφαση αριθμ. Οικ. 167563/ΕΥΠΕ/2013 (ΦΕΚ 964/19-04-2013). Η Υπουργική Απόφαση 1958/13-01-2012 (ΦΕΚ/21/Β) κατατάσσει σε κατηγορίες και ομάδες τα δημόσια και ιδιωτικά έργα και δραστηριότητες, σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο 1 παρ. 4 του νόμου 4014/2011. Σύμφωνα με το Παράρτημα Χ, τα έργα σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ανήκουν στην ομάδα 10, ενώ, ειδικότερα, τα έργα από εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από σταθμούς καύσης βιομάζας κατατάσσονται στην κατηγορία Α1 ή Α2 και ποτέ στην κατηγορία Β. Συνεπώς, για την εγκατάσταση και λειτουργία τους απαιτείται η εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ) και η έκδοση σχετικής Απόφασης Έγκρισης Μελέτης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αξιοποίηση των αγροτικών υπολειμμάτων, ως βιομάζα, για την παραγωγή ηλεκτρικής ή θερμικής ενέργειας, παρουσιάζει, όπως αναλυτικά αναφέρθηκε ανωτέρω, πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα. Μειώνει το διοξείδιο του άνθρακα στην ατμόσφαιρα, την όξινη βροχή, αποτελεί συμμόρφωση προς τις επιταγές της ευρωπαϊκής πολιτικής και νομοθεσίας. Παρόλα αυτά παρουσιάζει και αρκετά μειονεκτήματα, όπως η δυσκολία στην επεξεργασία, λόγω της αυξημένης υγρασίας που περιέχει, το γεγονός ότι έχει εποχιακό χαρακτήρα, ότι βασίζεται σε αστάθμητους παράγοντες, όπως οι καιρικές

συνθήκες. Επίσης, υπάρχει ο κίνδυνος της υπέρμετρης εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, ενώ το σημαντικότερο είναι η έλλειψη σχετικών μονάδων επεξεργασίας βιομάζας, καθώς και το υψηλό κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας τους, όπως και οι αρνητικές αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών στην παρουσία μονάδων βιομάζας στην περιοχή τους. Βέλτιστη λύση θα ήταν οι προσπάθειες επεξεργασίας βιομάζας να γίνονται σε κρατικό

επίπεδο, ώστε και οι πολίτες να διασφαλίζουν την προστασία τους από ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος και το κράτος να αποκτήσει μια νέα πηγή εσόδων από την αξιοποίηση βιομάζας. Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα έχει αρκετό δρόμο να διανύσει, όχι μόνο στην αξιοποίηση της βιομάζας, αλλά, γενικότερα, στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

ΕΓΓΡΑΦΕΣ-ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ-ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Απρίλιος - Ιούνιος 2015

Εγγραφές Νέων Δικηγόρων

1. Αλμαλιώτη Μάρθα
2. Αναγνωστούδη Κωνσταντίνα
3. Αράπκουλε Άννα - Μαρία
4. Βασιλακάκης Δημοσθένης
5. Βενετόπουλος Ιωάννης
6. Βήλου Ειρήνη
7. Βουκελάτου Μαγδαληνή
8. Γαβαθόπουλος Θρασύβουλος
9. Γεωργιάδου Ιλόνα
10. Γεωργιάδου Χρυσούλα
11. Γεωργίου Αντώνιος
12. Γιοβανοπούλου Ελένη
13. Γκαντσόβσκα Ευγενία
14. Γκίνος Χρήστος
15. Δεμερτζή Χρυσούλα
16. Δημοπούλου Ουρανία
17. Ευαγγελινού Αναστασία
18. Ζαφειρίδης Γεώργιος
19. Ζέρβα Ευαγγελία
20. Ζορμπά Κωνσταντινιά
21. Θεοφανίδης Αναστάσιος
22. Καγκελίδου Ελευθερία
23. Καλαμιδιώτου Γεωργία
24. Καραδήμου Αικατερίνη
25. Κατραντσιώτης Δημήτριος
26. Κιοσσέ Αικατερίνη
27. Κόλλια Γεωργία
28. Κούπα Αγγελική
29. Κουφάκη Λυδία
30. Κυνηγοπούλου Σταματία
31. Λεμοντζή Μαρία
32. Λοβασσά Αλεξάνδρα
33. Λουϊζάκη Χριστίνα
34. Μαλούτα Παρθένα - Μαρία
35. Μελέμη Μαρία
36. Μιχαηλίδου Ιωάννα
37. Μπισχιγιώτη Σταυρούλα
38. Νάζου Μαριάνθη
39. Παπαδόπουλος Πασχάλης
40. Πάππα Ευδοκία
41. Πενλιόγλου Χρυσούλα
42. Πεχλιβάνη Αναστασία
43. Πισπίλη Αποστολία - Πασχαλιά
44. Πουλάκη Στυλιανή
45. Σταύρου Παναγιώτης
46. Στεργίου Δήμητρα-Μαρία
47. Τζοβένου Σοφία
48. Τοπουζέλη Βαλεντίνη
49. Τσαούση Μαρία
50. Τσάρας Βασίλειος
51. Τσιαμπέρα Αικατερίνη
52. Τσινασλανίδου Μαρία
53. Τσοτσόλη Δήμητρα
54. Φιλιππίδου Ζωή
55. Φράσκου Μαρία
56. Χαρατσής Αλέξανδρος
57. Χατζηβασιλειάδης Αντώνιος
58. Χειμωνίδου Ιωάννα
59. Ψήμματος Θωμάς

Μεταθέσεις - Προαγωγές**Α. Στο Πρωτοδικείο**

1. Αραπίδου Γεωργία
(Πρωτοδικείο Αθηνών)
2. Καρούτη Σεραϊνα
(Πρωτοδικείο Αθηνών)
3. Χαλουλάκου Αφροδίτη
(Πρωτοδικείο Αθηνών)
4. Κοκκαλιάρη Αικατερίνη
(Πρωτοδικείο Πειραιά)

Β. Στο Εφετείο

1. Δεβετζή Ελένη
2. Ευαγγέλου Αλίκη
3. Καραγιάννης Δημήτριος
4. Κόρρα Ελένη
5. Κουβάς Σταύρος
6. Νινιατσούδη Μαρία
7. Ορφανίδου Ευθυμία
8. Παπαδοπούλου Ζωή
9. Παπαμανώλης Πασχάλης
10. Σπύρου Ανδρέας
11. Τζέκη Ευδοκία
12. Χηνιτίδου Ζωή

Γ. Στον Άρειο Πάγο

1. Καραγιαννάκη Αθανασία
2. Μήτκα Καλλιόπη
3. Τζήκα Θεοδώρα
4. Χαριστός Αθανάσιος

Διαγραφές**Α. Επειδή παραιτήθηκαν**

1. Αβραμίδης Νικόλαος
2. Αλιάμη Αθανασία
3. Αναστασόπουλος Νικόλαος
4. Βενέτη Δέσποινα
5. Γκαλμπένη Αναστασία
6. Γκιάτη Χαρίκλεια
7. Γκώγκου Καλλιόπη
8. Γοριδάρης Σωκράτης
9. Δανιηλίδου Μαριάννα
10. Ευαγγελίδου Αντωνία
11. Ζαρόβαλη Δήμητρα
12. Ζέρβα Άννα
13. Ζήτρος Δημήτριος

14. Ηλιάδου Βασιλική
15. Θεοδωρίδης Απόστολος
16. Θεοδώρου Ελένη
17. Καραγιώργου Παγώνα
18. Καρτσίδου Κυριακή
19. Κατρανιά Κυριακή
20. Κατσώρας Γρηγόριος
21. Κεσσόπουλος Ιωάννης
22. Κιοσσέ Αικατερίνη
23. Κώνστα Ιλιάνα
24. Λίλιου Δέσποινα
25. Λούντζη Βασιλική
26. Μαντικίδου Μηλιά
27. Μέμμου Αγγελική

28. Μπούκτσης Βασίλειος
29. Μπουλάκης Κυπαρίσσης
30. Ουζουνίδου Αναστασία
31. Παπαδόπουλος Νικόλαος
32. Παπαδοπούλου
Παρίσατης
33. Παπάντζος Αναστάσιος
34. Πεγίδου Ιωάννα
35. Πίτσα Μαρία
36. Πουρνάρης Γεώργιος
37. Πρίφτη Αναστασία
38. Σαρακίνη Αθηνά
39. Σιαπέρας Νικόλαος
40. Σπαθάρης Πρόδρομος

41. Σταύρου Μανθώ
42. Τσακτάνης Δημήτριος
43. Τσαούση Φωτεινή
44. Τσαρδούνη Φωτεινή
45. Τσοτσόλη Δήμητρα

**Β. Επειδή διορίστηκαν ως
Δημόσιοι Υπάλληλοι**

1. Πολίτου Δήμητρα

**Γ. Επειδή διορίστηκαν ως
Πάρεδροι Πρωτοδικείου**

1. Χατσίδου Ελένη

ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης που συνήλθε έκτακτα μόλις πληροφορήθηκε τον θάνατο του εκλεκτού συνταξιούχου δικηγόρου

ΔΙΓΚΑΒΕ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ**ΨΗΦΙΖΕΙ**

- 1) Να εκφρασθούν τα συλλυπητήρια του Σώματος στην οικογένειά του.
- 2) Να παρακολουθήσει το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου την κηδεία του.
- 3) Να κατατεθεί, αντί στεφάνου, ποσό 300 € στο «ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ».
- 4) Να δημοσιευθεί το ψήφισμα αυτό στον τύπο και στο ΕΝΩΠΙΟΝ.

Ο Πρόεδρος Νικόλαος Εμμ. Βαλεργάκης
Ο Γεν. Γραμματέας Χρήστος Ηρ. Ράπτης

ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης που συνήλθε έκτακτα μόλις πληροφορήθηκε τον θάνατο του δικηγόρου

ΚΑΠΙΤΣΙΝΗ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ**ΨΗΦΙΖΕΙ**

- 1) Να εκφρασθούν τα συλλυπητήρια του Σώματος στην οικογένειά του.
- 2) Να παρακολουθήσει το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου την κηδεία του.
- 3) Να κατατεθεί στεφάνι στη σορό του.
- 4) Να κατατεθεί ποσό 300 € στο Παιδικό Χωριό Βορείου Ελλάδος.
- 5) Να δημοσιευθεί το ψήφισμα αυτό στον τύπο και στο ΕΝΩΠΙΟΝ.

Ο Πρόεδρος Νικόλαος Εμμ. Βαλεργάκης
Ο Γεν. Γραμματέας Χρήστος Ηρ. Ράπτης

ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης που συνήλθε έκτακτα μόλις πληροφορήθηκε τον θάνατο του επιτίμου δικηγόρου

ΜΟΥΤΣΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**ΨΗΦΙΖΕΙ**

- 1) Να εκφρασθούν τα συλλυπητήρια του Σώματος στην οικογένειά του.
- 2) Να παρακολουθήσει το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου την κηδεία του.
- 3) Να κατατεθεί ποσό 300 € στο Παιδικό Χωριό Βορείου Ελλάδος.
- 4) Να δημοσιευθεί το ψήφισμα αυτό στον τύπο και στο ΕΝΩΠΙΟΝ.

Ο Πρόεδρος Νικόλαος Εμμ. Βαλεργάκης
Ο Γεν. Γραμματέας Χρήστος Ηρ. Ράπτης

ΨΗΦΙΣΜΑ |

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης που συνήλθε έκτακτα μόλις πληροφορήθηκε τον θάνατο του εκλεκτού δικηγόρου

ΤΟΣΚΑ ΟΔΥΣΣΕΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ**ΨΗΦΙΖΕΙ**

- 1) Να εκφρασθούν τα συλλυπητήρια του Σώματος στην οικογένειά του.
- 2) Να παρακολουθήσει το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου την κηδεία του και να εκφωνήσει τον επικήδειο ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης κ. Νικόλαος Βαλεργάκης.
- 3) Να κατατεθεί στεφάνι στη σορό του.
- 4) Να κατατεθεί ποσό 300 € στο Παιδικό Χωριό Βορείου Ελλάδος.
- 5) Να δημοσιευθεί το ψήφισμα αυτό στον τύπο και στο ΕΝΩΠΙΟΝ.

Ο Πρόεδρος Νικόλαος Εμμ. Βαλεργάκης
Ο Γεν. Γραμματέας Χρήστος Ηρ. Ράπτης

ΨΗΦΙΣΜΑ |

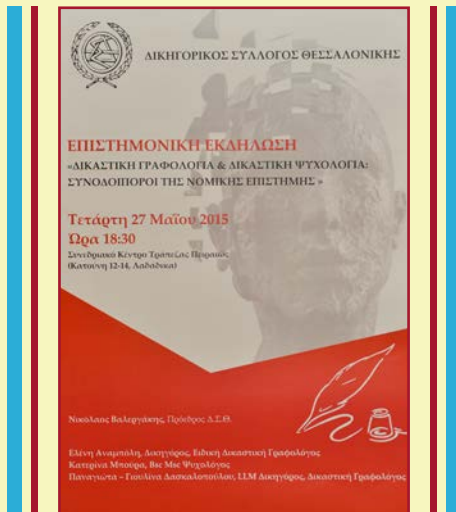
Το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης που συνήλθε έκτακτα μόλις πληροφορήθηκε τον θάνατο του δικηγόρου

ΦΥΤΙΛΗ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**ΨΗΦΙΖΕΙ**

- 1) Να εκφρασθούν τα συλλυπητήρια του Σώματος στην οικογένειά του.
- 2) Να παρακολουθήσει το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου την κηδεία του.
- 3) Να κατατεθεί στεφάνι στη σορό του.
- 4) Να κατατεθεί ποσό 300 € στο Παιδικό Χωριό Βορείου Ελλάδος.
- 5) Να δημοσιευθεί το ψήφισμα αυτό στον τύπο και στο ΕΝΩΠΙΟΝ.

Ο Πρόεδρος Νικόλαος Εμμ. Βαλεργάκης
Ο Γεν. Γραμματέας Χρήστος Ηρ. Ράπτης

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΑΦΙΣΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΕΣ

ΠΛΑΝΑ ΤΟΥ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΛΑΝΑ ΤΟΥ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΕΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΣΗ

ΚΙΒΡΑΚΙΔΟΥ ANNA - ΣΤΑΤΗΡΗΣ ΣΠΥΡΟΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΩΝ 2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΤΣΙΠΤΣΕ ΟΛΓΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ ΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΑΦΙΣΤΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

ΟΜΑΔΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΠΙΘΕΣΗ"

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΣΘ ΝΙΚΟΣ ΒΑΛΕΡΓΑΚΗΣ

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ - ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ FORUM ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΕΠΙΘΕΣΗ"

ΑΦΙΣΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΟ FORUM

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΣΘ ΝΙΚΟΣ ΒΑΛΕΡΓΑΚΗΣ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ FORUM ΖΩΗ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΟΤΣΙΡΗΣ, ΡΑΧΙΜ ΣΑΜΖΙ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΓΙΟΡΤΗ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΓΙΟΡΤΗ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΣΘ

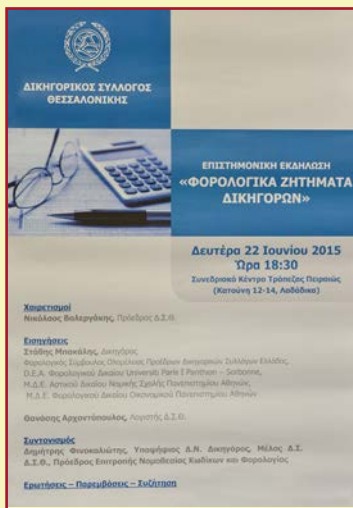
ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΑΠΤΗΣ, ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΠΕΤΜΕΖΑΣ

ΡΩΞΑΝΗ ΚΩΣΤΑΤΖΙΚΗ, ΕΜΥ ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ, ΣΤΑΘΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ, ΠΑΝΝΗΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΑΦΙΣΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

ΝΙΚΟΣ ΒΑΛΕΡΓΑΚΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΣΘ, ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΣΘ, ΣΤΑΘΗΣ ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΝΟΚΑΛΙΩΤΗΣ ΜΕΛΟΣ ΔΣ ΔΣΘ

ΕΙΣΙΓΗΤΕΣ

ΠΛΑΝΑ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΥ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ "ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ"

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ισσυγγραφέας, γνωστός ήδη από προηγούμενα βιβλία του δοκιμιακού κυρίως χαρακτήρα, στο πρώτο κιόλας κεφάλαιο του βιβλίου του, ασχολείται με το θέμα του τίτλου του: Το στοίχημα του Πασκάλ. Στο κεφάλαιο αυτό, αφού ενημερώσει τον αναγνώστη για την περίπτωση Πασκάλ, εξηγεί περί τίνος πρόκειται και επισημαίνει τα κύρια σημεία ενός ζητήματος που σχετίζεται με την πίστη στο Θεό ή την απιστία. Το γεγονός ότι επιλέγει για πρώτη αναφορά του τον Πασκάλ, δείχνει ότι τον ενδιαφέρει η περίπτωση του ανθρώπου που, όντας μέγιστη διάνοια στις φυσικομαθηματικές επιστήμες, εγκαταλείπει το πεδίο αυτό για να αφιερωθεί στο πεδίο της Πίστης, στη συναναστροφή με τις Γραφές και με ό, τι σχετίζεται με την πνευματική Αλήθεια και τη χριστιανική Παράδοση. Μια τέτοια επιλογή από μέρους του Δημήτρη Τσινικόπουλου αποτελεί κάτι σαν εισαγωγή στα θέματα που τον απασχολούν στο βιβλίο του και που είναι η σχέση της Πίστης με την Επιστήμη, ή όπως γράφει ο ίδιος: «με οδηγό τις Σκέψεις του Πασκάλ, αξίζει να προχωρήσουμε στο στοχασμό, στην περισυλλογή και στη νοητική εξερεύνηση του αγνώστου». Αυτή η τελευταία λέξη θα μπορούσε να διαβαστεί με τη σημασία του μυστηρίου της ζωής και του Θεού, ο οποίος κατά την χριστιανική παράδοση και δη την ορθόδοξη παραμένει άγνωστος κατά την ουσία Του.

Ο συγγραφέας δεν μιλά ως θεολόγος ή θεολόγων, ούτε γέρνει μονόπαντα προς τη μεριά μιας στερεότυπης χριστιανικής πραγματικότητας. Τον ενδιαφέρει διερευνητικά να προσεγγίσει τα διάφορα ζητήματα που τίθενται στη ζωή των ανθρώπων και των κοινωνιών και να συζητήσει θέσεις και κρίσεις που κατά καιρούς εκτέθηκαν από γνωστούς χριστιανούς και μη, πιστούς και μη ή φημισμένους επιστήμονες, θεολόγους, συγγραφείς, φιλοσόφους. Άλλωστε, σε προηγούμενα βιβλία του

τα θέματα που τον απασχολούν είτε είναι άκρως επίκαιρα θέματα ή διαχρονικά και η μέριμνά του είναι περισσότερο να προβληματίσει τον αναγνώστη και να τον αφυπνίσει, παρά να του δώσει έτοιμες λύσεις ή διαβεβαιώσεις.

Ανάμεσα στα κεφάλαια του βιβλίου του περιλαμβάνονται τα ακόλουθα: Η δίψα του απόλυτου, Θρησκεία και φυσική επιστήμη, Η δυναμική εμφάνιση του νέο-αθεϊσμού, Θεός και νευροθεολογία, Πίστη και Λογική, Ήταν ο Ιησούς κοινωνικός επαναστάτης; Χριστιανισμός ή Παυλιανισμός; κα. Από τους τίτλους των κεφαλαίων και μόνο καταλαβαίνουμε ότι ο συγγραφέας επιχειρεί διερεύνηση της σχέσης Θεού και ανθρώπου μέσα στην ιστορία, όχι μονάχα σε επίπεδο απολογητικής του Χριστιανισμού αλλά και γενικότερα των σχέσεων Θρησκείας και Επιστήμης ή Θρησκείας και Γνώσης και των επιπτώσεων αυτής της σχέσης. Εξετάζει ακόμη τις παρενέργειες ή τις παραμορφώσεις που στο διάβα των αιώνων επικράτησαν, αλλοιώνοντας το αυθεντικό περιεχόμενο και νόημα της θρησκευτικής πραγματικότητας και δη της χριστιανικής.

Η συγγραφή αυτή συμβάλλει στην αποσαφήνιση πλήθους ερωτημάτων και ζητημάτων που απασχόλησαν σε άλλες εποχές και εξακολουθούν να απασχολούν τον σημερινό άνθρωπο, ειδικά στα χρόνια μας, όπου σημειώνεται μια απαξίωση ιδεολογιών και πολιτικοοικονομικής πραγματικότητας. Πολλοί αρχίζουν να αναζητούν εκ νέου τις αρχαιότερες πνευματικές και μεταφυσικές αλήθειες, ενώ άλλοι προβαίνουν στον λεγόμενο αναστοχασμό αυτών των αληθειών, καθώς η εξέλιξη των Νεωτέρων χρόνων ή της λεγόμενης Νεωτερικότητας δεν μπορεί να καλύψει το υπαρξιακό και πνευματικό κενό που από πολλές πλευρές ομολογείται.

Στα περισσότερα κεφάλαια ο σ. καταθέτει τις ενστάσεις του απέναντι στις επιστημονικές θεωρήσεις που είτε απορρίπτουν κάθε θρησκευτική ή μεταφυσική αλήθεια, είτε προσπαθούν να βρουν σημεία επιβεβαίωσης των πορισμάτων της επιστήμης στη Θρησκεία και την χριστιανική Πίστη.

Πολλές φορές ανασκευάζει με επιτυχία κρίσεις και απόψεις κυρίως όσων, προωθώντας μια αθεϊστική θεώρηση της ζωής και του κόσμου, διαγράφουν τη Χριστιανική Παράδοση, ερμηνεύοντας εντελώς λανθασμένα τις σημασίες και τα νοήματά της.

Σε επόμενα κεφάλαιά του ο Δ.Τ. ασχολείται πιο συγκεκριμένα με τη σχέση Επιστήμης και Θρησκείας. Ανάμεσα στα άλλα που γράφει παραθέτοντας γνώμες επιστημόνων και αντλώντας από τους ιερούς συγγραφείς, είναι χαρακτηριστικό και ουσιαστικό το παρακάτω απόσπασμα: «Ο βιβλικός Χριστιανισμός... είναι κατ' εξοχήν πνευματική θρη-

σκεία που επιζητεί τη λατρεία του Υπερτάτου Όντος 'εν πνεύματι και αληθεία'. Δεν ασχολείται με την ερμηνεία φυσικών φαινομένων αλλά αποβλέπει στην απάντηση των βαθύτερων υπαρξιακών, πνευματικών και ηθικών προβλημάτων του ανθρώπου. Προβλημάτων, για τα οποία η φυσική επιστήμη δεν έχει να πει τίποτα. Στα κρίσιμα ερωτήματα ποιός ή τι είναι ο άνθρωπος, από πού προέρχεται, πως πρέπει να ζει και, προς τα που πορεύεται εν ζωή και μετά θάνατον, δεν μπορεί να απαντήσει η φυσική επιστήμη της οποίας η αρμοδιότητα περιορίζεται στο να απαντάει κυρίως, στο πως, μέσω παρατήρησης και πειράματος, και ελάχιστα ή καθόλου στο γιατί, που είναι ερώτημα κατ' εξοχήν φιλοσοφικό-μεταφυσικό». (σ. 37-38).

Ανάλογα ζητήματα προκύπτουν και από την παρανόηση γενικότερα της Βίβλου, Παλαιάς δηλαδή και Καινής Διαθήκης, εναντίον της οποίας, καθώς σημειώνει ο σ. στο κεφάλαιο 28- 'Η ανάκριση των Γραφών', «πληθθαίνουν τον τελευταίο καιρό παγκοσμίως οι επιθέσεις» (σ.309). Άνθρωποι συχνά άσχετοι με το 'πνεύμα' των Γραφών ή ας το πούμε πιο ελεύθερα, άνθρωποι χωρίς καμιά μεταφυσική ανησυχία, με επιπόλαια ανάγνωση ακόμη και των αρχαιότερων παραδόσεων, τις οποίες φροντίζουν, και αυτές, να τις γδύσουν από κάθε βαθύ και υπερβατικό περιεχόμενο- να μη λησμονούμε ότι ζούμε σε εποχή γενικότερης γύμνιας- εκδίδουν βιβλία παρουσιάζοντας οτιδήποτε χριστιανικό ως ξεπερασμένο ή ως νοθευμένο ενώ, κατηγορούν τα κείμενα των Εβραίων και μάλιστα τα θαύματα που αναφέρονται εκεί, είτε ως μυθώματα, είτε ως φυσικά φαινόμενα. Ο Δ.Τ. επιδειχνει και εδώ ιδιαίτερη ικανότητα στην αναίρεση ή κριτική αυτών των απόψεων ή των φαντασιοκοπημάτων που-κι αυτό είναι ακόμη χειρότερο- προβάλλουν σε άλλους καιρούς και πολιτισμούς σκέψεις, θεωρίες και επιθυμίες του σημερινού εξατομικευμένου, ακατήχητου, άπιστου και άσχετου με πνευματικά ζητήματα και πνευματικές αναζητήσεις ανθρώπου.

Διανύουμε δύσκολους καιρούς, καιρούς 'κρίσης', όπως λένε, μονάχα που η κρίση δεν είναι οικονομική ή πολιτική μονάχα, είναι κρίση που φτάνει στα έγκατα της ανθρώπινης υπόστασης και ύπαρξης. Είναι κρίση του πολιτισμού και του ανθρώπου, ο οποίος -αυτό ισχύει για το μεγαλύτερο μέρος της ανθρωπότητας- σύρεται σε ρυθμούς και πράξεις που 'άλλοι' του επιβάλλουν ή του υποβάλλουν και 'άλλοι' τον κανοναρχούν να εξακολουθήσει να ζει απρόσωπα και οικονομοκεντρικά με σύνθημα το 'ζήσε για να αγοράσεις', παραγνωρίζοντας κάθε αληθινό νόημα, κάθε αληθινή αξία και σημασία. Ωστόσο, έχει ο καιρός γυρίσματα. Και παρά τον ανελέητο εγκλωβισμό των ανθρώπων μεταξύ Χρήματος και Τεχνολογίας, κάποιοι σιγά σιγά-ακόμη και από τις νεώτερες γενιές- φαίνεται να ξυπνούν από το λήθαργο και την παραμόρφωση νοημάτων και σημασιών. Αναζητούν και πάλι την Αλήθεια ως Πρόσωπο και με κεφαλαίο άλφα, την Δικαιοσύνη, την Ομορφιά, την Αγάπη. Το βιβλίο

αυτό του Δημήτρη Τσινικόπουλου, βοηθάει προς αυτή την κατεύθυνση με μια γραφή εύληπτη για το ευρύ κοινό.

Σωτήρης Γουνελάς
Συγγραφέας

STRANGE BOOK

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ
Δοκίμια Κριτικής του Νεο-Αθεϊσμού και της Θρησκευτικής Νεωτερικότητας

Εκδόσεις Εν πλω

“Δεν ξέρω ποιος μ' έφερε στον κόσμο, ούτε τι είναι ο κόσμος, ούτε τι είμαι εγώ ο ίδιος. Βρίσκομαι μέσα σε μια τρομερή άγνοια όλων των πραγμάτων... Βλέπω αυτά τα τρομακτικά διαστήματα του σύμπαντος που με κυκλώνουν και με περικλείουν και βρίσκομαι καθηλωμένος σε μια γωνιά της τεράστιας αυτής έκτασης, χωρίς να ξέρω γιατί τοποθετήθηκα εδώ και όχι κάπου αλλού...”

Διότι στο κάτω-κάτω, τι είναι ο άνθρωπος μέσα στη φύση, παρά ένα τίποτα σε σχέση με το άπειρο, το παν σε σχέση με το μηδέν, κάτι ανάμεσα στο τίποτα και στο παν... Αν υπάρχει ένας Θεός, είναι απεριόριστα ακατανόητος, αφού, μη έχοντας ούτε μέλη ούτε όρια, δεν έχει καμία σχέση με μας. Δεν έχουμε λοιπόν, την ικανότητα να ξέρουμε ή να μάθουμε ούτε τι είναι ούτε αν υπάρχει. Μ' αυτό το δεδομένο, ποιος θα τολμούσε ν' αναλάβει να εξηγήσει αυτή την απορία;... Ας εξετάσουμε λοιπόν αυτό το σημείο κι ας πούμε: Ο Θεός υπάρχει ή δεν υπάρχει; Προς ποια πλευρά θα κλίνουμε; Πάνω σ' αυτό η λογική δεν μπορεί τίποτα να καθορίσει. Υπάρχει ένα άπειρο χάος που μας χωρίζει... Τι θα στοιχηματίσετε; Το καλύτερο είναι να μην στοιχηματίσει κανείς... Ναι, αλλά πρέπει να στοιχηματίσετε. Αυτό φυσικά δεν θα γίνει με την θέλησή σας, αλλά μπλέξατε... Αφού πρέπει να διαλέξετε... Έχετε δυο πράγματα να χρησιμοποιήσετε: τη λογική σας και τη θέλησή σας... Και η φύση σας έχει δυο πράγματα να ν' αποφύγει: την πλάνη και την αθλιότητα.

Ας ζυγίσουμε λοιπόν το κέρδος και την ζημία, πιστεύοντας πως ο Θεός υπάρχει. Κι ας εκτιμήσουμε αυτές τις δύο περιπτώσεις. Αν κερδίσετε, τα κερδίζετε όλα. Αν χάσετε, δεν χάνετε τίποτα.

Στοιχηματίστε, λοιπόν, χωρίς δισταγμό ότι υπάρχει Θεός". Μπλεζ Πασκάλ

Ο Δημήτρης Τσινικόπουλος είναι συγγραφέας, ποιητής, δοκιμιογράφος, με νομικές και μεταπτυχιακές σε Ελλάδα και στο εξωτερικό, και προπαντός ένας δεινός μελετητής της Βίβλου, αλλά κριτικός του φαινομένου του νεο-αθεϊσμού, και της θρησκευτικής νεωτερικότητας. Δεν είναι ένας στείρος και δογματικός υπερασπιστής του Χριστιανισμού,

αλλά περισσότερο ένας παθιασμένος ερευνητής που αναζητά τις αυθεντικές πνευματικές αξίες που μπορούν να νοηματοδοτήσουν την ανθρώπινη ζωή. Το τελευταίο του βιβλίο με τίτλο Το Στοιχείο του Πασκάλ, απαντά στους σκεπτικιστές των ημερών μας. Σύμφωνα με τον ίδιο τον συγγραφέα το βιβλίο “απαντά σ’ όλες τις ενστάσεις και τις αιτιάσεις τους! Απαντά στα θέματα της πίστης, της θρησκείας, του χριστιανισμού, της αξιοπιστίας των θαυμάτων, της αυθεντικότητας της Βίβλου, των προφητειών της, της ιστορικής ύπαρξης και δράσης του Χριστού και άλλα, μ’ έναν ιδιοφυή τρόπο. Γι’ αυτό και εγώ στα δοκίμιά μου, επανέρχομαι στις Σκέψεις του μεγάλου αυτού διανοητή, και παραθέτω κάποιες, μαζί βέβαια με πολλών συγχρόνων,

γραφία περί αντι-Νεοαθεϊσμού, και φαίνεται μέσα από την βαθιά μελέτη του συγγραφέα τόσο των θρησκευτικών και θεολογικών κειμένων της μίας πλευράς, όσο και στη μελέτη των φιλοσοφικών κι επιστημονικών βιβλίων της άλλης πλευράς. Τελειώνοντας παραθέτω ένα από τα πολλά τσιπάτα του βιβλίου, που αφορά τον διασημότερο φυσικό επιστήμονα του 20ου αιώνα, του Άλμπερτ Αϊνστάιν, που τοποθετήθηκε με τον τρόπο του στη διαμάχη θρησκείας και επιστήμης λέγοντας: “Η επιστήμη χωρίς θρησκεία είναι χωλή, η θρησκεία χωρίς επιστήμη είναι τυφλή”.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΚΟΣ
Συγγραφέας/Εκδότης

προς επίρρωση των επιχειρημάτων και συμπερασμάτων μου”. Στις κατηγορίες που απευθύνουν οι σύγχρονοι σκεπτικιστές ότι οι μονοθεϊστικές θρησκείες ευθύνονται για την έκρηξη βίας στην εποχή μας ο συγγραφέας απαντά με τα λόγια του πρώην άθεου φιλόσοφου Antony Flew: «Το να κατηγορεί κανείς το Χριστιανισμό, για την βία των κακών εκπροσώπων του, είναι σα να κατηγορεί τον Αϊνστάιν που ανακάλυψε τη θεωρία της σχετικότητας και διατύπωσε την εξίσωση $E=mc^2$, γιατί με βάση τη θεωρία του κατασκευάστηκε η ατομική βόμβα!»

Οι 410 σελίδες του βιβλίου του χωρίζονται σε πέντε μέρη και περιλαμβάνουν 36 κεφάλαια με τίτλους όπως: “Η νέα επιστήμη και ο... παλιός Θεός”, “Θρησκεία και φυσική επιστήμη”, “Η δυναμική εμφάνιση του νεο-αθεϊσμού”, “Δημιουργισμός ή εξελικτισμός;”, “Θεός και νευροθεολογία”, “Είναι η θρησκεία μολυσματικός ιός;”, “Πίστη και λογική”, “Ήταν ο Ιησούς Κοινωνικός Επαναστάτης;”, “Χριστιανισμός ή Παυλιανισμός;”, “Βίβλος και Δυτικός Πολιτισμός”, “Αρχαιοελληνικός διάλογος και μονοθεϊστικός μονόλογος”, “Μονοθεϊσμός και τρομοκρατία”, “Ο αποχριστιανισμός του Δυτικού κόσμου” και πολλά ακόμη που σκιαγραφούν την παραδοσιακή διαμάχη σκεπτικιστών και αθεϊστών με τους θεϊστές και τους εκπροσώπους της “εξ αποκαλύψεως αλήθειας”.

Αναμφίβολα το βιβλίο αυτό αποτελεί μια σημαντική συμβολή του συγγραφέα στην ελληνική βιβλιο-

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ,

«ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ»,
Δοκίμια κριτικής του Νεοαθεϊσμού και της θρησκευτικής Νεωτερικότητας

Εκδόσεις Εν πλω 2015

Ο Δημήτρης Τσινικόπουλος εκτός από δόκιμος δικηγόρος (επίτιμος δικηγόρος τώρα), είναι γνωστός στο ευρύ αναγνωστικό κοινό από αξιόλογες μελέτες και δοκίμια που δημοσίευσε από το 1982 μέχρι σήμερα, όπως ‘Φως εξ Ανατολής’, ‘Ιησούς ο ποιητής των ποιητών’, ‘Βίβλος, ένα βιβλίο επαναστατικό’, όπου ασχολείται με θεολογικά, μεταφυσικά και φιλοσοφικά θέματα με μεγάλη επιτυχία. Όπως αναφέρει στην εισαγωγή του νέου βιβλίου του «ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ», ένα βιβλίο 400 περίπου σελίδων, συστεγάζονται 36 δοκίμια του διαρθρωμένα σε 5 ενότητες, με ένα κοινό άξονα και ένα κοινό παρανομαστή: τον προβληματισμό γύρω από το ζήτημα της ύπαρξης του Θεού, της δημιουργίας του σύμπαντος, τις ενστάσεις και αντιρρήσεις του Κινήματος του Νεοαθεϊσμού με επικεφαλής τον Άγγλο βιολόγο Ρίτσαρντ Ντόκινς, και τον ρόλο γενικά της θρησκείας. Υπάρχουν επίσης δοκίμια και για μερικά επίμαχα ζητήματα γύρω από το πρόσωπο του Ιησού Χριστού και Αποστό-

λου Παύλου, π.χ. αν και κατά πόσο ο Απ. Παύλος ήταν ο ιδρυτής του Χριστιανισμού, ή αντιφεμινιστής και μισογύνης όπως συχνά κατηγορείται, δοκίμια για τον ρόλο της Βίβλου και του Χριστιανισμού στην διάδοση του πολιτισμού, και δοκίμια για τις αντιρρήσεις που προβάλλονται από ορισμένους διανοητές για τον Μονοθεϊσμό και κατά πόσο αυτός είναι υπεύθυνος για την αυξανόμενη σε Ανατολή και Δύση Τρομοκρατία.

Όπως αναφέρει ο σ. στην εισαγωγή του, κανένας σκεπτόμενος άνθρωπος δεν μπορεί να είναι ή να παραμένει αδιάφορος πάνω στα διαιώνια ερωτήματα, στα μεγάλα υπαρξιακά και μεταφυσικά προβλήματα, που, όσο αφηρημένα, αόριστα ή ασύλληπτα και να φαίνονται, μερικές φορές έχουν πρακτικές επιπτώσεις στη ζωή μας, ακόμη και στην καθημερινότητά μας.

Ο Δ.Τ. αναφέρει ότι σκέφτηκε βαθιά, αυτό που είπε ο διάσημος φιλόσοφος και μαθηματικός Blaise Pascal (1623-1662), για την ύπαρξη του Θεού, στο περίφημο στοίχημα του: «Ο Θεός υπάρχει ή δεν υπάρχει; Υποθέστε, λέει, ότι δεν ξέρουμε, δεν μπορούμε ν' απαντήσουμε. Ίσως να μη θέλουμε κιόλας. Ναι, λέει ο Πασκάλ, αλλά σε κάποια στιγμή της ζωής σας θ' αναρωτηθείτε: Δεν θα μπορούσατε να το αποφύγετε. Σ' αυτή την περίπτωση, κάντε κάτι άλλο, ίσως πιο απλό. Στοίχηματίστε! Στοίχηματίστε ότι υπάρχει Θεός! Αν υπάρχει και κερδίσετε, τα κερδίσετε όλα. Αν χάσετε, δεν χάνετε τίποτα. Αφού έτσι κι αλλιώς θα ζήσετε καμιά 80αριά χρόνια καλά ή κακά ή συνήθως και τα δυο μαζί, και μετά θα πεθάνετε...». Η σκέψη αυτή του Πασκάλ αποτελεί κατά τον συγγραφέα μια πρόκληση και μια πρόσκληση ταυτόχρονα για μια παραπέρα αναζήτηση των μεταφυσικών θεμάτων όπως το κάνει ο ίδιος ο Πασκάλ στις περίφημες Σκέψεις του, ένα βιβλίο που εξακολουθεί να διαβάζεται και να προβληματίζει. Ο σ. εξομολογείται στον πρόλογο του βιβλίου του ότι γράφοντας κυρίως για τον εαυτό του και για τους γύρω από τον εαυτό του γνωστούς και φίλους, κατέγραψε τις σκέψεις και τα επιχειρήματα πάνω στα πυρίκαυστα αυτά θέματα - για τα οποία δυστυχώς, υπάρχει μεγάλη σύγχυση και εν πολλοίς άγνοια -, προς όφελος ίσως και άλλων, που τυγχάνει να έχουν παρόμοιους προβληματισμούς.

Ο Δ.Τ. με το βιβλίο του αυτό εμφανίζεται καλός γνώστης των σύγχρονων επιστημονικών δεδομένων. Μας παρουσιάζει με σαφήνεια το δυναμικό επιστημονικό κοσμοείδωλο και στηρίζεται κυρίως στα ενδιαφέροντα πορίσματα της σύγχρονης βιβλικής έρευνας, αλλά αρκετά ικανοποιητικά συνδυάζοντας τα δεδομένα αυτά, με την Ορθόδοξη Πατερική Παράδοση. Ανασκευάζει με επιτυχία κρίσεις και απόψεις κυρίως όσων, προωθώντας μια αθεϊστική θεώρηση της ζωής και του κόσμου, διαγράφουν την Χριστιανική παράδοση, ερμηνεύοντας εντελώς λανθασμένα τις σημασίες και τα νοήματά της.

Το ανά χείρας βιβλίο δεν το διάβασα απλώς, το μελέτησα ενδελεχώς, διότι τα υπαρξιακά θέματα

με τα οποία ασχολήθηκε και επεξεργάστηκε με μεγάλη επιτυχία ο συγγραφέας, με απασχολούν και εμένα, που αυτόν τον καιρό συγγράφω παρόμοια εργασία.

Ας μου επιτραπεί να σημειώσω μερικές σκέψεις-κρίσεις και μερικούς προβληματισμούς μου πάνω στα θέματα που ασχολείται ο Δ. Τσινικόπουλος.

Ο συγγραφέας στην πρώτη, την πιο πυκνή κι ενδιαφέρουσα ίσως ενότητα του βιβλίου του, θέτει ενδιαφέροντα ερωτήματα και προβληματισμούς, όπως: 'Ποιος σχεδίασε τον σχεδιαστή', 'Θεός και νευροθεολογία', 'Θεϊκή αναλογία και ακολουθία Φιμπονάτσι' κ.ά.

Το σύμπαν είναι απίθανο να δημιουργήθηκε από το τίποτα, από καθαρή τύχη και μόνο. Και αν αυτό ήταν «πληροφοριακά διαμορφωμένο», ήταν κατά κάποιο τρόπο «σχεδιασμένο» έτσι ώστε να παράγει μια σειρά από διαδοχικά εξελισσόμενα γεγονότα. Έτσι το ερώτημα «σχεδιασμός ή εξέλιξη» έχει την απάντηση «σχεδιασμός για εξέλιξη».

Με τα νέα δεδομένα της επιστήμης οι φυσικοί νόμοι δεν αντιπροσωπεύουν πλέον βεβαιότητες αλλά δυνατότητες. Τον κόσμο δεν τον κυβερνούν μόνο οι νόμοι αλλά και η τύχη. Τα ίδια αίτια δεν καταλήγουν πάντα στα ίδια αποτελέσματα. Συνήθως μια ομαλή εξελικτική πορεία των φυσικών φαινομένων, σύμφωνα με την θεωρία του χάους εισέρχεται σε μία περιοχή «τυχαίας και απρόβλεπτης συμπεριφοράς» στην οποία συνυπάρχει η τάξη και η αταξία, η ομαλότητα και η ανωμαλία με γρήγορες εναλλαγές, από τις οποίες προκύπτουν νέοι δεδομένα, τα οποία φέρνουν την αλλαγή και την πρόοδο.

Σύμφωνα με τις δύο διαφορετικές απόψεις που επικρατούν μεταξύ Υλιστών και Ιδεαλιστών, όλα αυτά μπορεί να είναι αποτέλεσμα ή «φυσικής εξέλιξης», ή «ευφυούς σχεδιασμού». Συνεπώς, το ερώτημα «σχεδιασμός» ή «εξέλιξη», ερώτημα που αντιμετωπίζει και ο συγγραφέας στα κεφάλαια 6 και 8 του βιβλίου του, είναι μάλλον

ψευτοδίλημμα. Ο σχεδιασμός και η εξέλιξη είναι δύο εξηγήσεις που δεν αποκλείουν ή μία την άλλη. Αντίθετα, χρειάζεται η μία την άλλη.

Θα μπορούσα να γράψω πολλά για το ενδιαφέρον αυτό βιβλίο του Δ.Τ. που θίγει όπως είπα πάρα πολλά θέματα, αλλά ο χώρος δεν το επιτρέπει. Τελειώνοντας, εν κατακλείδι, θεωρώ κατάλληλο να παραθέσω τα λόγια του Άλμπερτ Αϊνστάιν για τις σχέσεις επιστήμης και θρησκείας που είναι και ο κεντρικός άξονας θεματικής του βιβλίου: «Επιστήμη χωρίς θρησκεία είναι χωλή. Θρησκεία χωρίς επιστήμη είναι τυφλή». 'Η, για να θέσουμε την όλη προβληματική γύρω από το θέμα με τα λόγια του έξιου διανοητή Πασκάλ: «Αν δεν έχετε διόλου την έγνοια να μάθετε την αλήθεια, καλύτερα να καθίσετε στην ησυχία σας και να έχετε την ανάπαυσή σας».

Αλλά, το βιβλίο του Δ.Τ., είναι, όπως ήδη προανέφερα, ένα βιβλίο για υποψιασμένους και ανήσυχους αναγνώστες.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΙΩΝΗΣ

Δικηγόρος - Θεολογο-επιστημονικός ερευνητής του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΘΡΗΣΚΕΙΑ-ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ

με αφορμή ένα βιβλίο του Δ. Τσινικόπουλου για τον Blaise Pascal.

Είναι δυνατό να αποδειχτεί η ύπαρξη του Θεού μέσα από τη Θεωρία Παιγνίων; Είναι λογική η πίστη στον θαυματοποιό Θεό της Αγίας Γραφής σε μια εποχή τεχνολογικών και επιστημονικών θαυμάτων; Είναι δυνατή η αποδοχή της Αγίας Γραφής ως ενιαίου βιβλίου Θεϊκής έμπνευσης; Ποιός πραγματικά ήταν ο Χριστός και τι σημαίνει να είναι κάποιος Χριστιανός σήμερα; Είναι πιθανό η αλήθεια για την Πατέρα του να συνυπάρχει αρμονικά με την επιστημονική αλήθεια;

Ερωτήσεις. Ερωτήσεις. Ερωτήσεις. Αποτελούν την αφετηρία για ένα συναρπαστικό ταξίδι. Το ταξίδι της προσωπικής και συλλογικής αναζήτησης απαντήσεων για το ποιός ή τι είναι υπεύθυνος για την ύπαρξή μας και την ύπαρξη του κόσμου. Το ταξίδι είναι συναρπαστικό γιατί έχει αφετηρία αλλά όχι τέλος. Θα μας συνοδεύει σε όλη μας τη ζωή γιατί προορισμός είναι η ατέρμων αναζήτηση και προσέγγιση του Θεού, του Θεού.

Η προσέγγιση του στοιχήματος του Πασκάλ ως εναρκτήριο λακτίσματος σε ένα τέτοιο αγώνα είναι θεμιτή και ενδιαφέρουσα. Μολονότι η συλλογιστική του Πασκάλ είναι ότι κάθε λογικός και σκεπτόμενος το συμφέρον του παίκτης - μια βασική αρχή της θεωρίας των παιγνίων - θα επέλεγε την πίστη στην ύπαρξη του Θεού, επειδή θα τα κέρδιζε όλα και δεν θα είχε να χάσει τίποτε, θα ήταν επιφανειακό και ατελές να αποδεχτούμε την τεράστια αυτή πρόκληση προσωπικής επιλογής, ως ένα απλό παίγνιο. Πιστεύω ότι στόχος του μεγάλου Γάλλου επιστήμονα ήταν - όπως και του συγγραφέα Δημήτρη Τσινικόπουλου είναι - να μας πείσουν να μπορούμε στο παιχνίδι της αναζήτησης. Η πρόκληση μπορεί να απαντηθεί μόνο από τον καθένα προσωπικά, και μόνο μετά από επίπονη προσπάθεια.

Ο πόλεμος μαίνεται. Άθεοι και αγνωστικιστές που πιστεύουν στην ανυπαρξία του Θεού πολεμούν αυτούς που πιστεύουν στην ύπαρξη του Θεού, χρησιμοποιώντας τα όπλα της επιστήμης ενάντια στα όπλα της πίστης και της Βίβλου. Τι είναι αλήθεια και τι μύθος; Μήπως τα όπλα της επιστήμης είναι και όπλα υπέρ της Βίβλου; Ο συγγραφέας έχει μελετήσει και τα δύο στρατόπεδα για χρόνια: τις στρατηγικές, τα όπλα, τους στρατηγούς, τις μάχες, τα επιχειρήματα, τα ιστορικά και επιστημονικά γεγονότα, τις δηλώσεις, τις διατυπωμένες απόψεις. Δεν κρύβει το γεγονός ότι είναι ένας εμπειροπόλεμος μαχητής υπέρ της ύπαρξης του Θεού όχι απλά ως μιας υπέρτατης απροσδιόριστης δύναμης, αλλά ως Σχεδιαστή και Δημιουργού του κόσμου

και του ανθρώπου όπως αποκαλύπτεται στη Βίβλο. Είναι έτοιμος να μοιραστεί με τον αναγνώστη τα επιχειρήματα των δύο στρατοπέδων και να παρουσιάσει την δική του πίστη με τα δικά του επιχειρήματα. Προσκαλεί τον αναγνώστη να μελετήσει τα ζητήματα και να πάρει τις δικές του αποφάσεις, μετά από δική του έρευνα. Χρησιμοποιεί τα υποτιθέμενα όπλα του αντιπάλου - την αποδειγμένη επιστημονική αλήθεια - για να καταδείξει ότι αυτή δεν έρχεται σε αντίθεση με την πίστη στον Θεό όπως πολλοί θεωρούν, αλλά μπορεί να συνυπάρξει και να υποστηρίξει τις περιγραφές της Βίβλου. Αποκαλύπτει ότι επιστημονικές θεωρίες μπορούν να εκληφθούν μόνο ως τέτοιες - θεωρίες που συνεχώς ανασκευάζονται και διαφοροποιούνται - εφόσον στερούνται επιστημονικών αποδείξεων και όχι ως αποδεικτικά στοιχεία. Επιπλέον αποδεικνύει ότι η διαδεδομένη άποψη που θέλει τους περισσότερους και μεγαλύτερους επιστήμονες της εποχής μας άθεους, είναι στην ουσία μύθος. Ο αναγνώστης θα ανακαλύψει ότι ακόμα και άθεοι επιστήμονες, αφήνουν με δηλώσεις τους υπόνοιες για την ύπαρξη μιας υπέρτατης νοήμονος δύναμης πίσω από την ύπαρξη του σύμπαντος.

Το στοιχείο του Πασκάλ είναι ένα ενδιαφέρον βιβλίο γιατί προχωράει πέρα από αυτόν τον πόλεμο. Εξετάζει τις τελευταίες θεωρίες και την υψηλή κριτική ενάντια στη Βίβλο που πολλές φορές εκπορεύεται από υποτιθέμενους υπερασπιστές και μελετητές

της. Καταδεικνύει ότι εφόσον αναφερόμαστε στον Θεό που αποκαλύπτεται μέσω της Βίβλου, η μελέτη και η εύρεση αδιάσειστων αποδείξεων για την θεοπνευστία της και την ολική αποδοχή της ως θρησκευτικού Συντάγματος είναι κεφαλαιώδης. Εξετάζει επιστημονικά και αρχαιολογικά ευρήματα, θέσεις και απόψεις λογίων, φιλοσόφων και επιστημόνων για τα υπό εξέταση ζητήματα. Υπερασπίζεται την εσωτερική αρμονία της Βίβλου και την επιστημονική και ιστορική ακρίβεια των περιεχομένων της. Εξετάζει νέες θεωρίες σχετικά με την κοινωνιολογική και ανθρωπιστική βαρύτητα του έργου και των διδασκαλιών του Ιησού και του Παύλου, διαχωρίζει τις αλήθειες από τα μυθεύματα. Απαντάει στο κλασικό ερώτημα του αθεϊσμού, Ποιός Θεός και ποιά θρησκεία και εξετάζει τις μονοθεϊστικές θρησκείες, το έργο και τις κοινωνιολογικές τους επιρροές στον σύγχρονο κόσμο. Διαχωρίζει τον Θεό και την πίστη στον Θεό, από τις βαρβαρότητες - νέες και παλιότερες - των κατά καιρούς φερομένων ως εκπροσώπων του. Είναι ενδιαφέρον ότι ο συγγραφέας καταλήγει υπαινικτικά στο συμπέρασμα ότι η δομή και οι διδασκαλίες της πρώτης Χριστιανικής Εκκλησίας είναι η θρησκεία που έγινε αποδεκτή από τον Θεό όπως Αυτός αποκαλύπτεται στις Γραφές. Μια τέτοια παραδοχή οδηγεί λογικά στο συμπέρασμα ότι ακόμα και σήμερα - εφόσον μιλάμε για τον ίδιο Θεό - η θρησκεία που Αυτός αποδέχεται θα πρέ-

πει να προσεγγίζει τη δομή και τις διδασκαλίες της πρώτης Χριστιανικής Εκκλησίας. Αυτές οι πτυχές των τελευταίων κεφαλαίων του βιβλίου περιέχουν πολύτιμο υλικό για τον σοβαρό μελετητή και σπουδαστή της Βίβλου είτε πρόκειται για τον φοιτητή Πανεπιστημίου είτε για τον καλόπιστο ερευνητή που έχει ειλικρινή ερωτήματα και αμφιβολίες. Δεν είναι τυχαίο ότι το βιβλιοπωλείο Public έχει καταχωρήσει το βιβλίο στην κατηγορία της Εκκλαϊκευμένης Επιστήμης.

Η προσωπική απόφαση για την αποδοχή ή όχι της ύπαρξης του Θεού δεν είναι παρά ζήτημα πίστης. Στο βιβλίο του Δημήτρη Τσινικόπουλου θα βρείτε ένα θεμελιώδη ορισμό της. Θα βρείτε γιατί ο Θεός δεν θα μπορούσε να έχει αρχή ή τέλος. Θα εξετάσετε γιατί οι αποδείξεις για τη δημιουργία του Σύμπαντος και των έμβιων όντων είναι συντριπτικές. Αυτό που δεν θα βρείτε είναι η δική σας άποψη για το θέμα. Το βιβλίο μας ενθαρρύνει να ψάξουμε επίμονα να βρούμε τις απαντήσεις, πριν διαμορφώσουμε την προσωπική μας άποψη. Αν την έχετε διαμορφώσει ήδη και πιστεύετε ότι Θεός δεν υπάρχει, μάλλον φτάσατε στον προορισμό σας. Αν πάλι πιστεύετε ότι υπάρχει Θεός, καλωσήρθατε στο ταξίδι...

Παύλος Λιόντας
Δημοσιογράφος

*Καθημερινές Βιβλιοδεσίες - Χρυσουπίες
Εκδόσεις - Εκτυπώσεις*

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Σ. ΗΛΙΑΔΗΣ

*Μεσολογγίου 21 Τριανδρία Τ.Κ. 55 337 Τηλ.: 2310.925 768
Δημ. Γούναρη 63 Τ.Κ. 54 635 Τηλ.: 2310.210 654 Fax: 2310.905 450
www.bibliodesies-iliadis.gr, e-mail: iliadis.bibliodesies@gmail.com*

 Bibliodesies Iliadis

*Όταν η αγάπη για το βιβλίο
παίρνει μορφή*

**Δένονται παντός τύπου Νομικά Περιοδικά
με γνήσιο δέρμα, δερματίνη, πλαστικό, ύφασμα
Παραλαβή - Παράδοση στο χώρο σας!**

